

DOLENSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJNO NOVO MESTO

TKA KNJ
JARCA
MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak četrtak - Posamezna številka 15 din - LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četletna 1500 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 amer. dolarje - TEKOCI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu številka 606-70/3-24

Stev. 18 (476) LETO X.
NOVO MESTO, 7. MAJA 1959

UREJUJE uredniški odbor - Odgovorni urednik Tone Gošnik - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 - Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA Casopisno podjetje "Delo" v Ljubljani

Z OKRAJNE KONFERENCE SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA

Za nadaljnji razvoj socialistične demokracije

171 delegatov na okrajni konferenci Socialistične zveze, ki je izvolila nov 55-članski okrajni odbor SZDL in 5-člansko nadzorno komisijo - Razširitev organizacije z vsemi državljani, ki so predani graditvi socializma, bo ena glavnih nalog osnovnih organizacij SZDL - Plodno delo komisij na skupščini naj dobi odmev v uresničevanju najaktualnejših dejavnosti politične organizacije v mestu in na vasi

Konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva za okraj Novo mesto se je 28. aprila udeležila v novomeškem Domu ljudske prosvete 171 delegatov, med številnimi gosti pa so bili tudi org. sekretar GO SZDL Slovenije Franc Kimovec-Ziga, podpredsednik IS dr. Jože Vilfan, predsednik republiškega sveta za zdravstvo Niko Silih, več ljudskih poslancev, predstavniki JLA, družbenih organizacij in drugi. Konferenco je začel Jože Borštnar, vodilo pa jo je delovno predsedstvo, v katerem so bili Niko Belopavlič, Franca Slak, Rozika Bohine in Franc Pirkovič. Obširno poročilo o delu Socialistične zveze v okraju po zadnji konferenci, ki je bila 17. marca 1956, je podal Franc Pirkovič, medtem ko je za nadzorni odbor poročal Peter Romančič. Po poročilih so delali delegati konference v 3 komisijah: organizacijsko-politični, v komisiji za družbeno upravljanje in v gospodarski komisiji, o čemer so na popoldanski plenarni seji poročali Roman Ogrin, Ludvik Golob in Ludvik Kebe. Ob koncu razprave je govoril tudi tov. Franc Kimovec in s tehtnimi besedami očrtal smer bodočega dela SZDL v okraju. Z izvolitvijo novega okrajnega odbora SZDL in nadzornega odbora je bila konferenca zaključena, sklepe in zaključke plodne konference in razprav pa bo novi odbor posredoval vsem občinskim odborom SZDL.

potkov za vse naše delo. Opisal je najvažnejše notranjepolitične dogodke zadnjih let, ob katerih je aktivnost organizacij SZDL prihajala najbolj do izraza (volutive v zadrzne svete, utrjevanje delavskega in družbenega samoupravljanja, razlaga in podpora ob uresničevanju različnih zakonov in uredb v tem

»Organizacijska sposobnost naših odborov je manjša od pripravljenosti državljanov, da bi bili člani SZDL...« Je dejal na konferenci org. sekretar GO SZDL Slovenije Franc Kimovec-Ziga.

času, pismo Izvršnega komiteja CK ZKJ in pod.), večja politična aktivnost pa je hkrati utrjevala neposredno demokracijo.

1. januarja pa je v 9 občinah 213 osnovnih organizacij SZDL s 45.250 člani, kar pomeni, da je 44 odstotkov vseh volivcev v vrstah Socialistične zveze. Od članstva je 26.205 moških in 19.045 žensk, po socialnem sestavu pa je 12.414 delavcev, 17.956 kmetov, 8.084 nameščencev, 988 obrtnikov in 6.708 ostalih.

Po zadnjih okr. konferenci so osnovne organizacije SZDL opravile veliko političnega dela, bodisi pri volitvah v razne predstavniške organe, v pripravah na VII. kongres ZKJ, na volitve zadrznih svetov, pri gradnji avto ceste, v razvijanju okrajnega in lokalnega gospodarstva, popravilu cest, elektrifikaciji vasi, gradnji vodovodov, vodnjakov in pri reševanju drugih komunalnih nalog.

»Nekatere vaše organizacije pa so pozabile na važno politično nalogo, da državljanom, ki edina daje možnost odprave vsake zaostalosti. Gospodarstvo na vasi se bo izboljšalo samo tedaj, ko bo večina kmečkih proizvajalcev sodelovala s kmetiji, zadrugo,« je dejal tov. Pirkovič in pripomnil, da ponekod vsake organizacije vse preveč poštuje mlade zadrzne brez pomoči, pa tudi zadrugam premele pomagajo.

Borba za nadaljnji razvoj neposredne demokracije

»Socialistična zveza se je ne prestanto in dosledno borila za

Delegati občinskih organizacij SZDL na okrajni konferenci

volivcev. V 5 upravnih odborih nadzornega odbora je bilo razvidno, da je pobranih komaj 40 odstotkov članarine ali od 11 milijonov v 3 letih le 4.659.000 din, od polovice, ki bi jo moral od tega zneska dobiti okr. odbor SZDL, pa je prejel le 1.944.000 din. V bodoče morajo organizacije SZDL redno vsake 3 mesece pobrati članarino, da ne bo nepotrebnih težav.

Delo občinskih odborov SZDL

V pogojih novih komun so se nekateri obč. odbori Socialistične zveze hitro znašli in začeli samostojno reševati vprašanja, nekateri pa niso delali samostojno. Precej so pomagali v pripravah na razne volitve, niso se pa usmerili na stalno

politično delo z družbeno-upravnimi organi in s kmečkimi zadrugami. Težišče njihovega dela so nosila predsedstva oz. sekretariati, ki so obravnavali vsa tekoča problematika, vzdrževali povezavo z drugimi političnimi in družbenimi organizacijami in skrbeli za vključevanje skupnih akcij. Čeprav so bile ustanovljene komisije za družb. upravljanje, za delo z ženami, za vas in za družbene organizacije ter društva, so te vendarle premele delale, ponekod pa enostavno odmirle. Svojo dolžnost so izvršile samo komisije za družbeno upravljanje in njihova zasluga je, da se je delo raznih svetov in komisij poživilo.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Vse prepočasna rast članstva v Socialistični zvezi

Čeprav imamo zdaj v okraju 213 osnovnih organizacij SZDL s 45.250 člani, je to število vsekakor prenizko. Od zadnje okrajne konference Socialistične zveze do danes so stekle v okraju številne akcije, ki niso zajele samo članstva SZDL, temveč vse prebivalstvo našega okraja, ki je znova dokazalo svojo politično pripadnost socializmu. Prav zato morajo organizacije bolj poskrbeti za vključitev vseh socialistov predanih ljudji v svoje vrste. Porast članstva je vse prepočasen in organizacije prav tu niso dovolj delale.

Gostje in delegati na konferenci, v prvi vrsti: dr. Jože Vilfan, Niko Silih in Jože Borštnar

nadaljnji razvoj neposredne demokracije - družbenega upravljanja» je nadaljeval tov. Pirkovič. Zdal sodeluje pri OLO in pri občini. Ljudskih odborih, njihovih svetih in komisijah - v vseh teh je 313 - 2.651 volivcev - članov SZDL (od tega 238 žensk, 379 delavcev in 107 mladincev). V 18 krajevnih odborih je 1327 volivcev, izmed katerih jih 21 ni članov SZDL. V delavskih svetih, ki jih je v okraju 120, dela 2.187 volivcev (od tega 418 žena in 299 mladincev). V 150 upravnih odborih DS dela 762 volivcev. V 21 potrošniških svetih (brez novomeške občine) je vključenih 128 volivcev, v 4 svetih stanov skupnosti 133 in v 241 hišnih svetih 954

Nekaj potrditev: v samem Žemberku sta 902 volivca, od tega pa le 256 ali 28% članov SZDL. V Podzemlju (občina Metlika) je 655 volivcev, članov SZDL pa komaj 65 ali 10%. V Semlju je samo 41,9 odst. volivcev tudi članov SZDL, v samem Črnomlju komaj 4% volivcev in pod. Med boljše centre sodijo Novo mesto s 94,55% včlanjenih volivcev, Sevnica s 85,2%, Brežice z 78,24% in pod. Vsaj v večjih krajih, ki smo jih zgoraj naštel in kjer se je po voljni mnogo zgradilo, bi morale biti stanje članstva precej drugačno.

Tudi pobiranje članarine bi morale organizacije posvetiti veliko večjo skrb. Iz poročila

Odklikovani ob Prvem maju

Za 1. maj, praznik delovnega ljudstva, so bila tudi letos poveljavni in vestim delavcem podeljena odklikovanja kot priznanje za njihovo uspešno delo. Z Redom dela III. stopnje so bili odklikovani: Ignac Bežjak, ključavničar v Rudniku Senovo, Rudolf Jakelj, vodja obrata Pekarije Novo mesto, Jože Jerman, jamski nadzornik v Rudniku Senovo, Janez Jesenšek, paznik v Rudniku Senovo, Vid Medvešek, delavec v Rudniku Senovo in

Franci Zvar, kopač v Rudniku Senovo. Medalje dela so prejeli: Franc Bahor, mojster v Strojnicni tovarni in Ilvarni Črnomelj, Radoslav Kozole, kopač v Rudniku Senovo, Stefan Milinarič, kopač v rudniku Senovo, Jože Radej, kopač v Rudniku Senovo, Alojz Sajovec, kopač v Rudniku Senovo in Emil Zvegič, strugar v Rudniku Senovo. Vsem odklikovancem pristočno čestitamo in jim želimo še nadaljnje uspešno delo!

Člani novega okrajnega odbora Socialistične zveze

28. aprila 1959 so bili na okrajni konferenci SZDL izvoljeni v nov okrajni odbor Socialistične zveze delovnega ljudstva:

Pirkovič Franc, Belopavlič Niko, Babiš Maks, Ing. Bračička Milan, Belopavlič Tatjana, Cigoj Henrik, Čurčič Maks, Črnčič Danica, Doki Slavko, Golob Ludvik, Gracat Anton, Gošnik Miro, Gostič Nada, Kambič Mirko, Kebe Ludvik, Kranjc Kristina, Kure Franc, Kordiš Rade, Legan Zlatica, Molek Tine, Majcen Antop, Močnik Franc, Muser Ema, Ogorevc Jože, Ogrin Roman, Oven Janko, Pajnič Lojze, Ing. Pirkovič Vilma, Perc Zvone, Plavec Jože, Pieterkovič Tone, Robernik Stanko, Rajčič Nuša, Rajk Pepca, Rihter Alojz, Rus Ivana, Savšek Alojz, Simončič Stefan, Srebot Svetozar, Šali Milica, Šibert Rudolf, Škof Ivan, Špelko Tone, Šribar Slavko, Stih Lojze, Suštaršič Anton, Suštaršič Zvone, Thorčevski Miro, Tomlinšek Fedor, Vučajnik Milko, Vute Slavko, Zalašek Ljuba, Zidar Franc, Zigelj Martin, Višintin Milan.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni: Plavec Jože, Počotar Janez, Črne Lučka, Nanger Rudi in Pavlin Martin.

Na 1. seji novega okr. odbora je bilo isti dan izvoljeno tudi predsedstvo okr. odbora SZDL, v katerem so:

Niko Belopavlič, Franc Pirkovič, Martin Zigelj, Vilma Pirkovič, Ema Muser, Ludvik Kebe, Slavko Doki, Roman Ogrin, Ludvik Golob, Lojze Pajnič, Zlatica Legan, Milica Šali in Stefan Simončič.

Za predsednika okr. odbora SZDL so na seji okr. odbora izvolili tov. Franca Pirkoviča.

44 odstotkov vseh volivcev v okraju je v vrstah SZDL

Tovariš Pirkovič je nato opisal teritorialne spremembe zadnjih let v okraju. Medtem ko je oiko leta 1957 v okraju 11 občin s 60.788 volivci, od katerih jih je bilo 23.692 članov SZDL (osnovnih organizacij SZDL pa 239), je bilo lani po priključitvi 4 spodnjeposavskih občin v okraju 15 občin s 102.723 volivci (članov SZDL 44.033, osnovnih org. 316). Po združitvi občin le-

VREME

ZA CAS OD 8.-18. MAJA

Okrog 11. maja in sredi meseca padavine z ohladišvijo, v ostalem pretežno lepo vreme. V.M.

Za predsednika novega okr. odbora SZDL je bil izvoljen Franc Pirkovič-Cort

življenja. Razvoj poteka vedno bolj skladno in se razvija po socialističnih načelih. Hiter razvoj socialističnih družbenih odnosov in prizadevanje za nadaljnji gospodarski razvoj okraja zahteva od organizacije SZDL popolno aktivizacijo vsega članstva. Z razvojem ekonomskega in komunalnega sistema postaja SZDL naša najštevilnejša, za-

Skupščina okr. zavoda za socialno zavarovanje

24. aprila je bila v Novem mestu redna letna skupščina Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje. O poteku uspele konference bomo zaradi pomanjkanja prostora poročali v prihodnji številki.

Delovno predsedstvo konference: Martin Zigelj, Franca Slak, Niko Belopavlič, Rozika Bohine in Franc Pirkovič

IZ RAZPRAVE TOVARIŠA FRANCA KIMOVCÁ-ZIGE:

»V celi vrsti praktičnih vprašanj graditve socializma je potrebna predvsem jasna idejna orientacija«

Je med drugim dejal v zaključni besedi na okr. konferenci SZDL tovariš Franc Kimovec-Ziga, ko je ocenil delo konference, ki je obdelala zelo obsežno problematiko. Razprava v komisijah je pokazala, je omenil tov. Kimovec, da potrebujemo na posameznih področjih našega praktičnega dela predvsem jasno idejno opredelitev. Ta je dana v programu 7. Kongresa ZKJ. O tem je govoril na konferenci referent in iz razprave je razvidno, da posamezniki te stvari veš ali manj poznajo. Na konkretnih primerih pa se je treba v praksi boriti za uresničitev idejne jasnosti. Dolžnost organizacij SZDL je, da idejno obrazložijo naloge, čemur sledi nato praktično delo. Dogaja pa se, da posamezniki smatirajo svoje ideje za socialistične (ali pa menijo, da se v imenu demokracije te njihove ideje lahko uveljavljajo in da imajo pravico živeti), kot nam to kaže primer na brežiški holi. Prav tu se morajo organizacije SZDL zavedati, da smo za demokracijo, toda za socialistično demokracijo. Ta demokracija velja samo za socialistične ideje, poudarek pa ima na pridruženju »socialistična« (ploskanje).

Te stvari morajo biti jasne vsem odbornikom, da se bodo borili za zmago socialističnih načel in da se bodo pri tem dejansko posluževali sredstev socialistične demokracije. Ta se praktično izraža v sistemu družbenega upravljanja in v sistemu naših družbenih ter političnih organizacij. SZDL ni samo koordinatorski delo posameznih specializiranih družbenih organizacij, pač pa mora biti tudi tista, ki politizira delo in dejavnost teh organizacij, pri svojem delu.

Ce bodo hoteli uspešno delati, je nadaljeval tovariš Kimovec, morajo občinski odbori SZDL angažirati ves svoj plenium in razne komisije, ki bodo pripravljale gradivo za odločanje za politični forum. Zato je izredno važno vprašanje obkupa odgovornosti voljenih organov. Tudi odbor osnovne organizacije SZDL se mora čutili odgovoren pred svojimi volivci. Ljudje morajo spoznati, da je organizacija SZDL tista, ki je tužilo. Organizacijska sposobnost naših odborov pa je manjša od pripravljenosti državljanov, da bi bili člani SZDL. Zaradi tega je utrditev osnovnih organizacij izredno važno delo. Pri tem naj bi trdnjše vodstva večjih organizacij v mestih in v industrijskih središčih pomagala kot širši aktiv političnemu delu na vasi.

Položaj v okraju je tak, da je vsaka občina poglavje zase. Zato je izredno pomembno, da postane tudi okrajni odbor zveza občinskih odborov SZDL v tem smislu, da se stvari ne dajo posploševati. Problemi so na vsakem področju tako različni, da jih je treba posvobod posebej reševati, pot pri tem delu pa je v vsakem primeru socialistična, se pravi takša, da ljudje znajo reševati stvari, če vedo za kaj gre. Prav zato bi koristilo, da bi o sklepih konference razpravljali tudi vsi občinski odbori SZDL in da to prenesejo tudi na članstvo osnovnih organizacij. Ustvariti je treba osnovne pogoje, da bodo osnovne organizacije živele nepretrgano politično življenje. Potem ne bo težav s članarino, članstvo ne bo nihalo.

Izredno važno je tudi, da znamo ceniti delo posameznih družbenih delavcev, ki delajo v različnih organizacijah; zavedati se moramo, da je družbeno delo v Rdečem križu, pri gasilcih, Ljudski tehniki, v društvi prijateljev mladine, v ženskih organizacijah in povsod drugod izredno važno. To je ena izmed oblik, kjer najlaže začujemo državljane na njegovem osebnem interesu. Iz teh organizacij bomo dobivali vedno dovolj kadrov, da bomo imeli kvalitetne odbore za SZDL, nove kadre za Zvezo komunistov, za predstavniške organe itd.

Zaključil bi s tem, da so sklepi ljudskega odbora zares zakon. SZDL mora biti tista, ki prva spoštuje te zakone in se prva za njihovo uresničitev tudi bori. Mislim, da so razmere v okraju materialno nekaj take, menim pa, da je tudi pripravljenost ljudi in vas aktivistov taka, da bodo doseženi lahko še večji uspehi kot so bili doslej.

Vso skrb potrošniku

Nekaj zapiskov z letnega občnega zbora Okrajne obrtne zbornice

V nedeljo 26. aprila je bil v Novem mestu občni zbor Okrajne obrtne zbornice. V živahni razpravi, ki sicer ni bila vseskozi najboljša, so predstavniki obrtnikov s pomočjo predstavnikov družbenih organizacij, ki so bili prisotni kot gostje, našli odgovor na mnogo doslej nerešena vprašanja.

Obrtniki (to velja za privatni sektor) in obrtna dejavnost v našem okraju tavajo že nekaj let v slepi ulici. Iz besed mnogih privatnih obrtnikov, ki so razpravljali, smo ugotovili, da jim še niso jasne smeri našega družbeno - gospodarskega razvoja. Obrtno zbornico člani še vedno vse preveč smatrajo za neke vrste celovito ustanovo in skušajo prek nje reševati vprašanja obrtnikov in vajencov. Vloga zbornice je povsem drugačna; postati mora družbena organizacija, ki štiti tako interese potrošnika kot obrtnika.

V okraju je nekaj primerov, da so privatne obrtne delavnice prešle v industrijo, saj ustvarjajo tudi 10 in 15 milijonov letnega prometa. To ni več obrt, katere glavna naloga je uslužnost. Tudi mnoge obrtne delavnice družbenega sektorja so že prešle v industrijske obrate, nekatere pa k temu težijo. To je zahteval razvoj in je tako prav, vendar ne moremo teh primerov v obeh sektorjih lastništva metati v en koš. Privatni obrtnik, ki ustvarja letno 10 ali 15 milijonov prometa, gotovo uporablja pri tem družbene sredstva, ker sam takšnih obratnih sredstev ne premore. Razen tega lahko deluje takšno obrtno delavnico le s serijsko proizvodnjo je prešla uslužnostni okvir ob. t. Privatni obrtnik, lastnik takšne delavnice, je torej prešel tiste meje, ki so mu v naši družbi uveljavljene in že lahko govorimo o izkoriščanju. Zato je tak ojav nezdrav.

Vsi, ki sodelujejo pri vzgoji novih obrtniških kadrov, ugotavljajo, da je predšolska izobrazba vajencev pomanjkljiva. V času uka jim s sedanjim načinom vajenskega šolstva ne moremo nuditi potrebnega splošnega in strokovnega znanja. Rešitev je le v vajenskih šolah s strnjanim poukom, ki je v nekaterih strokah že uveden. Vajenec naj dobiva teoretični pouk vsako leto v šoli v dvo ali v tromesečnem strnjem pouku. Nove vajenske šole bodo zato potrebovale razen šolskih prostorov tudi primerne internate in šolske delavnice. Ker so za to potrebna znatna finančna sredstva in moramo upoštevati tudi gospodarski račun, bo treba število vajenskih šol omejiti. Zaradi pomanjkanja sredstev moramo uporabiti vse možnosti najprej tam, kjer so, torej obdržati vajenske šole v krajih, kjer so primerni šolski in internatski prostori že na voljo.

Prav tako smo doslej zanemarjali vprašanje vzgoje obrtnikov v razdobju pomočnikov do mojstrov. Dokler nimamo zagotovljenih materialnih osnov za reorganizacijo obrtnega šolstva, moramo iskati ustrezni oblik, ki bodo časovno zadoščale.

V razpravi je bilo slišati mnenja, češ da novi pododbori obrtne zbornice povsod ne izpolnjujejo tega, kar so obrtniki od njih pričakovali. Pododbori so še mlad organ, njihova dejavnost in uveljavitev sta odvisni predvsem od obrtnikov. Predvsem morajo pododbori doseči tesno sodelovanje občine in obrtnikov pri reševanju raznih težav v obrti. Opaziti je stalno nazadovanje obrti posameznih strok. Sušmarstvo pa se vedno bolj širi. Obrtni delavci beže v industrijo, ker je tam zaslužek lažji in boljši. Težko je dobiti vajence, ker grede raje delat v industrijo, kjer ni potrebna učna doba. »Pobegli« obrtniki nato doma sušmarijo. Industrijska proizvodnja daje na trg vedno nove in nove vrste surovlin, ki jih je v obrti moč s pridom uporabiti. Obrtniki o tem dostikrat ne vedo nikesar. Obrtna delavnost je potrebna, saj potrošnik na lastni koži občuti pomanjkanje obrtnih delavcev. Razvijajoči se turizem na Dolenjskem nudi lepo priložnost za prodajo izdelkov ljudske obrti in raznih spominčkov, vendar teh izdelkov ni.

To in še mnogo drugega so povedali obrtniki v razpravi ter hkrati našli pravo pot za rešitev vseh naštetih vprašanj. Obrtna dejavnost v vseh občinah se mora tesno povezati z občinskimi družbenimi plani. Pododbori bodo morali reševati vsa vprašanja obrti v tesnem sodelovanju z občin, ljudskimi odbori in zbori proizvajalcev. Sušmarstva ne moremo zatirati le administrativno, ker praksa kaže, da je brezuspešno. Poiskati moramo nove oblike za zatiranje sušmarstva, preavem v komunalnem sistemu z ustanavljanjem raznih servisov, tako da bomo doseganje sušmarje zaposlili. Dokler ni obrtne ali servise delavnice, so državljani prisiljeni iskati uslug pri sušmarju. Občine morajo skrbeti, da v primerih, ko obrtniki odpovedo obrt, ustanovijo nove delavnice in se obenem zavzede, da iz obrti raste indu-

strija. Pobudo za reševanje vseh vprašanj, ki nastajajo, pa morajo dati pododbori.

Naša družbena ureditev ni nasprotna privatnemu obrtniku, kot bi to radi prikazali nekateri, saj je obrtnik potrošniku nujno potreben. Zato lik poštenega obrtnika vsi spoštujemo, obrtniki pa morajo sami skrbeti, da bodo izločali iz svojih vrst razine spekulante, ki se pojavljajo.

Kot smo omenili že v začetku, razprava ni bila vseskozi na dostojni višini. Zanimivo je, da ni v njej sodeloval niti eden izmed delegatov družbenega sektorja obrti, razen onih v zborniških organih. To je dokaz, da so obrtna podjetja družbenega sektorja malo preveč lokalno usmerjena v dejavnost podjetja in premalo v splošno obrtniško problematiko, čeprav po ustvarjenem prometu in številu zaposlenih družbeni sektor presega privatnega.

O delu okrajne obrtne zbornice Novo mesto v leto 1958 je poročal predsednik Henrik Cigoj. Delo občnega zbora je kot predsednik delovnega predstevstva vodil sekretar občinskega komiteja ZKS Miro Thorževski. Občnega zbora se je udeležil predstavnik republiške obrtne zbornice Leopold Potočnik, zastopnik okr. odbora SZDL Roman Ogrin. In sekretar OSS Ivan Usenik. Za novega predsednika zbornice je bil izvoljen Branko Ahtin, direktor Mlekarne Novo mesto. V novem predsedstvu, upravnem odboru in drugih organih zbornice so v veliki večini predstavniki družbenega sektorja obrti. To je posledica dosedanjega razvoja obrti in smeri, v katero se bo obrt v bodoče razvijala.

POPRAVEK

V zadnji številki nam je v članku »Rešitev večji učinke tiskarski škrat ponagajal. Namesto da bi tiskali pravilno, da so kanilarski rudarji doslej normirali že 32 odstotkov vseh del, je bilo zapisano 29. Upamo, da se bralci že sami ugotovijo napako, saj smo v predhodnem stavku zapisali, da so imeli rudarji v Kanizariji že lani normiranih 7,6 odst. del.

Uredništvo

Priloga se
GOSTINSKO
PODJETJE
HOTEL S L O N
LJUBLJANA

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PRÉGLÉD

Izjava britanskega premiera MacMillana, da se je količina stroncija-90 v padavinah v Veliki Britaniji v enem letu podvojila in da tega ne gre več pripisovati samo močnim padavinam, je ponovno v svojo ostrino zastavila vprašanje, kaj je s pogojanji o prenehanju jedrskih poskusov. Stroncij-90 je snov, ki povzroča levkemijo, in ameriški znanstvenik dr. Linus Pauling računa, da bo 100 tisoč otrok prihodnje generacije umrlo za levkemijo, če se bodo nadaljevali poskusi. V ZDA so uradno kar dvignili mejo, do katere ljudem še ne grozi nevarnost zaradi stroncija-90. Dr. Linus Pauling je popolnoma razumno in duhovito pripomnil: »Edina varna količina stroncija-90 v kosteh naših otrok je tista količina, ki je enaka ničli.«

Pogajanja o prenehanju jedrskih poskusov se vlečejo v Zenevi že nad pol leta. Zmotno bi bilo trditi, da so bila jalova, držji pa, da doslej še ni prišlo do sporazuma. Vse kaže, da smo na stopnji zavlačevanja, ker se bo 11. maja začela tudi v Zenevi konferenca zunanjih ministrov Vzhoda in Zahoda, konec poletja ali v začetku jeseni pa konferenca na najvišji ravni. Hkrati z berlinskim vprašanjem bodo takrat tudi obravnavali jedrske poskuse in razorožitev. Kljub temu pa bi bilo zanimivo pogledati, kakšna so trenutna stališča glede prenehanja jedrskih poskusov posameznih držav.

Pogajanja so se zataknila ob sovjetskih pomislekih, da bi inspekcije mednarodnih skupin strokovnjakov na ozemljih posameznih držav omogočale vohunstvo, Britanci so predlagali, da bi potemtakem

te inspekcije »racionalizirali« za dobo enega leta. Torej vsako leto naj bi bilo samo talko, in toliko inspekcij. Britanci so to predlagali predvsem zato, ker so Rusi grozili, da bodo uporabljali veto, če bi bile inspekcije preproste. Predsednik sovjetske vlade Hruščev je v pismu MacMillanu pozdravil ta britanski predlog, ki ima to prednost, da bi z njim obšli sovjetski veto. ZSSR bi se namreč utegnila odpovedati vetu, če bi sklenili sporazum o »racionalnem« ozroma omejenem številu inspekcij na leto. Ali točneje rečeno:

ZSSR ne bi uporabila veta, kadar bi šlo za sporazumno določeno omejeno število inspekcij.

Tudi Američani zagovarjajo popolno odpravo vse jedrskih poskusov, toda postopoma. Oni trdijo, da je mogoče skleniti sporazum o prenehanju samo takih poskusov, ki jih je mogoče stoddostno preverjati. Z drugimi besedami: ZDA predlagajo sklenitev sporazuma o prenehanju jedrskih poskusov razen istih pod zemljo in v višinah nad 50 kilometrov.

Premier Hruščev v pismu predsedniku Eisenhowerju prebrčevalno poudarja med drugim: »... ni nobene razlike s stališča skrbi za človeško zdravje med radikalno in selektivno, povzročenem po eksplozijah v višini 40 kilometrov ali, denimo, v višini 60 kilometrov...«

Pomembno je tudi to, da so se lani avgusta znanstveniki Vzhoda in Zahoda sporazumeli, da je mogoče z znanstvenimi sredstvi odkriti vse jedrske eksplozije, naj si bodo pod zemljo, na zemlji in v zraku. Rusi so svede sporočili, da ameriškega načrta ne morejo sprejeti in tako se — vsaj na videz — nadaljuje začarani krog pogajanj, smrtonosna meglja pa se še naprej vleče na človeštvo.

Kljub temu ne smemo pozabiti, da gre zdaj v Zenevi za zavlačevanje pred sestankom velikih, Veleposlaniki v Zenevi

VSAJ MALO ZAUPANJA

bodo vso zadevo prepustili pogovarjem držav, naj jo ti premaknejo z mrtve točke. In čeprav ni pričakovati, da bodo šefi delali čudeže, je razumno upati, da bodo storili vsaj prvi korak k resnični prepovedi vseh jedrskih poskusov. Nihče več ne dvomi, da je popolnoma zmagala zavest, kakšna strahotna nevarnost grozi človeštvu in kako se ta nevarnost veča iz dneva v dan. Drži pa tudi to, da ni ne bo sistema, ki bi bil s stališča generalov stoddostno zanesljiv. Toda general so najbolj nezaupljivi ljudje na svetu. Če bi jih državniki zmeraj poslušali, bi bili že v vojni. Na državnikih je, da ob čim popolnejšem nadzorstvu in jamstvih, ki jih zmore izdelati človeški razum, pokazejo vsaj trohico zaupanja do nasprotni strani, brez katerega tudi najpopolnejši inspekcijski sistem ne bo mogel delovati.

Občina Novo mesto sprejela družbeni plan

Za predsednika novega ObLO znova izvoljen Maks Vale, podpredsednik pa sta Bor's Andrijašič in Erno Šali

Po volitvah, ki so bile 12. aprila, so se novoizvoljeni odborniki obeh zborov 29. aprila sestali na občinski seji. Kot gost sta prišla tov. Viktor Avbelj, član IS, in Jože Borštnar, podpredsednik republ. sveta sindikatov. Na dnevnem redu je bila najpomembnejša točka sprejetje družbenega plana občine za leto 1958. Se prej so odborniki obeh zborov na ločenih sejah izvolili redne komitise. V zboru proizvajalcev je bil za odbornika, ki bo leto dni vodil sejo, ali za predsednika zbornice proizvajalcev, kot smo vajeni reči, ponovno izvoljen Miloš Jevšček, ki vodi ta zbor že več let.

Nato sta se oba zbora spet sestala na skupni seji. Za predsednika občinskega ljudskega odbora Novo mesto je bil soglasno izvoljen tov. Maks Vale, za podpredsednika pa Erno Šali in Boris Andrijašič. Odborniki obeh zborov so na ločenih sejah izvolili še svoje predstavnike za zbora okrajnega ljudskega odbora Novo mesto.

Ko so sprejemali družbeni plan, je bila razprava v obeh

zborih sicer živahna, vendar večina odbornikov, ki so razpravljali, ni govorila o planu. Malo več je o tem povedal tov. Viktor Avbelj: »Letošnji občinski družbeni plani so težko razumljivi; ker so vsebinsko pre malo povezani težko izločimo njihovo osnovo. Opažamo, da njihove posvetitve premalo paznje kmetijstvu. Če pogledamo uvoz, pa ugotovljamo, da gre polovica uvoza in tudi polovica zunanje trgovske pasive na račun prehranskih potrebščin. V vseh družbenih planih je še vedno čutili premočne želje po industrijskih investicijah. Občine na podeželju bi morale v planih načeti vprašanje osebne potrebnosti, saj so življenske po-

trebnosti dražje v manjših sredstvih kot v velikih mestih. Truditi se moramo da bi kar najbolj zmanjšali izdatke za državno administracijo ter uvedli skrajno varčevanje v proračunski potrošnji, ker so proračunski sorazmerno visoki.

Gospodarstvo moramo nasloniti na lastne sile in ne čakati pomoči od drugih; uporabljati moramo notranje rezerve, ki jih radi puščamo nezkoriščene. Razvoj zahteva od nas ostro plansko disciplino in dinamično izpolnjevanje planskih nalog.

Odborniki so v razpravi prosili za nekaj pojasnil v zvezi z družbenim planom. Komitisa za gospodarstvo je poročala o svojem delu in nalogah.

Kratke IZ RAZNIH STRANI

● Britanski feldmaršal Montgomery se je pravkar vrnil iz Moskve, kjer je imel razgovore s predsednikom sovjetske vlade Hruščevim. Montgomery je poudaril, da je obiskal Moskvo zasebno in da se je pogovarjal s sovjetskim premierzom »kot vojak z vojakom«.

● V Beogradu so 4. maja ob 3 uri 27 minut in 36 sekund zjutraj aparat seizmološkega zavoda zabeležil začetek potresa v oddaljenosti 8500 km vzhodno od Beograda. Iz Kalfornije poročajo, da je prišlo do hudega potresa na Kamčatki.

● Zahodnonemški kancler Konrad Adenauer je prisel v svojo rezidenco v bližini Bonnena po enomesečnem odhodu v italijanskem mestecu Cadenabbio. Kancler bo v kratkem obiskal London, da bi se sestel z britanskim premierzom Macmillanom in skušal izgladiti naspotja med Bonnoma in Londonom.

PRODAJA OSNOVNIH SREDSTEV

KMETIJSKO GOZDARSKO POSESTVO NOVO MESTO

prodaja naslednja osnovna sredstva:

- 2 teža voza - 5 srednje težkih vozov - 1 voz zapraviljivček - 1 voz samček - 2 sani - 4 okopalnice - 1 motorno slamorenico - 1 reporeznico - 3 nahrbtnne škropilnice - 2 pluga - 1 osipalnik - 9 kompletov konjske opreme - 1 gnojnično žepalko - 1 dvodelno brano - 1 robkalnik za koruzo.

Našeta osnovna sredstva bodo prodana v ponedeljek, 11. maja 1958 od 8. ure dalje na Kmetijskem obratu v Blitni vasi na Ruperč vrhu.

Prednost pri nakupu imajo kmetijska posestva in združne organizacije.

UPRAVNI ODBOR IN DELOVNI KOLEKTIV

KMETIJSKE ZADRUGE z o. j. TREBELNO

S STROJNIM, SADJARSKIM, ŽIVINOREJSKIM IN KREDITNIM ODBEKOM TER TRGOVINO Z MEŠANIM BLAGOM V TREBELNEM IN V ČESNJICAH ČESTITA VSEM SVOJIM ČLANOM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM ZA NAŠ DELOVNI PRAZNIK 1. MAJ IN ZA 40-LETNICO USTANOVITVE KPJI

Brigadirji in brigadirke VI. novomeške MDB med pozdravnim govorom predsednika OLO v hotelu Kandija

Razpis javne dražbe

Gospodarska poslovna zveza Novo mesto, obrat Graben - ekonomija, bo razprodala naslednja osnovna sredstva:

1. mlatnilico »Ježek«
2. slamorenico
3. kultivator

4. več vozov in raznih kmetijskih strojev. Prednost pri nakupu imajo družbena posestva in zadruga. Pred dražbo je treba položiti kavcijo 2000 din. Javna dražba bo v nedeljo, 10. januarja od 9. do 12. ure.

Ekonomija Graben.

OB ŠTRIDESETLETNICI KOMUNISTIČNE PARTIJE JUGOSLAVIJE

REVOLUCIONARNO GIBANJE NA DOLENJSKEM V LETIH 1918 DO 1941

FRANČEK SAJE

V pomoč šentjernejskim komunistom je prišel 21. novembra iz Ljubljane govornik Bartulović, ki je nastopil na dveh shodih. Obakrat sta bila shoda kljub mrazu in snegu dobro obiskana, čeprav so nasprotniki močno agitirali proti. Na prvem shodu je skušal delati zgago kaplan, ki pa se je na zahtevo kmetov moral umakniti v farovž. (»Rdeči prapor«, 24. XI. 1920.)

Na volitvah 28. novembra so komunisti v nekdanji šentjernejski občini zbrali 158 glasov, kar znaša 20 odstotkov vseh oddanih glasov, socialisti 13, SKS in druge liberalne stranke 271, klerikalci pa 356 glasov.

V Krmelju

Ob prevratu novembra 1918 so se krmeljski rudarji zbrali na socialdemokratskem shodu in izvolili delavski odbor za kontrolo razdeljevanja živil. Zatem so 9. marca 1919 ustanovili krajevno organizacijo Jugoslovanske socialnodemokratske stranke, ki je 23. marca 1919 sklicala nov shod v Krmelju. Popoldne pa je nad 100 rudarjev in kmetov v razvito rdečo zastavo krenilo na shod v Mokronogu.

Ko se je ustanovljala KPJ, so krmeljski rudarji zapustili socialne demokrate in prestopili v KPJ. Komunistična stranka je 29. avgusta 1920 priredila v Krmelju uspešen shod, na katerem je poročal Marcel Zorja iz Ljubljane. Govornik je žel odobravanja, kar je dokazovalo, da je tudi odklenalo socialpatriotom. (»Rdeči prapor«, 4. IX. 1920.)

Komunistični dopisnik iz Krmelja je 29. septembra 1920 poročal v »Rdečem praporu« o uspehih revolucionarnih rudarjev:

»Tudi pri nas ne spimo... pomeli smo s socialnodemokratski sindikat rudarjev — op. F. S.), ker nečemo biti orodje kontrarevolucionarjev. Pridno in vztrajno gradimo našo politično organizacijo Komunistične stranke in naša strokovna organizacija Zveza rudarskih delavcev napreduje, raste...«

KPJ je 17. oktobra zopet priredila v Krmelju shod, na katerem je številnim zborovalcem govoril Bartulović iz Ljubljane. Svojo moč so komunisti v Krmelju prvič pokazali na državnozbornih volitvah

17. novembra 1920, ko so v Krmelju zbrali 123 glasov, socialisti demokrate pa le 14. V naslednjem Tržišču pa je za KPJ glasovalo 72 delavcev in kmetov, za socialne demokrate 4, za klerikalno stranko 59 in za razne liberalne stranke 63 volivcev.

Se bolj so pokazali svojo revolucionarnost 19. decembra 1920, ko se je 425 krmeljskih rudarjev pridružil velikim tritedenski stavki slovenskih rudarjev, ki so jo organizirali komunisti.

V Mirenski dolini

Komunistično gibanje med rudarji v Krmelju je imelo precejšen vpliv na ostale kraje v dolini Mirne, zlasti na Mokronog.

V Mokronogu je bil prvi komunistični shod 29. avgusta 1920. Udeležilo se ga je precej kmetov, ki so z zanimanjem poslušali govornika Marcela Zorja. (»Rdeči prapor«, 4. IX. 1920.)

Na volitvah novembra 1920 je v Mokronogu glasovalo za komunistično listo 58 volivcev, kar znaša 15 odstotkov vseh volilnih udeležencev, in za socialistično 8 volivcev. Za socializem je torej glasovalo 17 odstotkov glasovalcev.

V Sentrupertu in na Mirni sta bila 18. aprila 1920 shoda socialnodemokratske Kmečko-delavske zveze. Vendar pa se je v Sentrupertu večina njenih pristaev nato pridružila komunistom. To se je videlo na volitvah, o katerih je »Rdeči prapor« 11. decembra 1920 poročal iz Sentruperta:

»Dasiravno so klerikalci vpregli prižnico, spovednico in vse Marijine device za volitve... se jim je pobesil nos, ko so šteli krogljice in videli, da so dobili komunisti 63 glasov...«

Na Mirni je KPJ priredila novembra 1920 svoj shod. Kljub temu so komunisti dobili na volitvah le 12 glasov, socialdemokrate pa 28.

V Spodnjem Zasavju

V Radečah so socialdemokrate marca 1920 ustanovili svojo Kmečko-delavsko zvezo, ki pa se je ob ustanovitvi KPJ pridružila komunistom.

Kot v drugih krajih je tudi v Radečah hotela Puceljeva Samostojna kmečka stranka pridobiti s svojo demagogijo glasove nezadovoljnih kmetov. To pa ji je v Radečah spodletelo. Ko je SKS 21. novembra 1920 priredila v Radečah shod, je na njem nastopil tudi komunist Ivan Makuc iz Ljubljane, ki ga je množica navdušeno pozdravila in vzkljkala KPJ. (»Rdeči prapor«, 24. XI. 1920.)

Svojo privrženost KPJ so delavci in kmetje pokazali tudi na volitvah. Na njih je komunistična lista dobila 177 glasov, kar znaša 40 odstotkov volilnih udeležencev. socialistična 93 glasov, klerikalna 96 in vse liberalne liste skupaj 85 glasov.

V naslednjem Svibnem pa so komunisti dobili 94 glasov in socialisti 22.

V krajih med Sevnico in Brezicami je KPJ v jeseni 1920 priredila več shodov, vendar pa so delavci in kmetje na tem predelu v pretežni večini ostali v vrstah socialne demokracije, kamor jih je za seboj potegnili železničar Ivan Baraga s svojimi zaupniki.

V Boštvanju so komunisti na volitvah dobili 62 glasov, socialisti pa 71. Za klerikalno listo je glasovalo samo 25 volivcev in za liberalne 128.

Se močnejši so bili socialdemokrate v

Sevnici, kjer je za KPJ glasovalo le 18 volivcev, za socialiste pa 107.

KPJ je skušala v svoje vrste pridobiti rudarje v Brestanici in Senovem ter je v ta namen 8. avgusta 1920 sklicala shod v Brestanici. O shodu je »Rdeči prapor« 11. avgusta 1920 med drugim poročal: »V Rajhenburgu se odpira nov rudnik in tam dela že sedaj nad 1000 rudarjev. Kljub temu pa, da je v tem kraju toliko proletariata, je obstajala tam do sedaj samo socialnopatriotična politična organizacija, ki je organizacija komaj po imenu, ker število v njej organiziranih članov je malenkostno. Kakor pa se je na našem shodu pokazalo, tudi ti njeni člani niso socialnopatriotični, ampak navdušeni komunisti, ki stojijo popolnoma na naši strani. Shod sicer zaradi nezadostnega razglašanja in ker ni bil na pravem kraju sklican, ni bil ravno preobilno obiskan, toda navzoči sodrugi rudarji in železničarji so nam porok, da se bo naša tamošnja organizacija prav dobro razvijala. Shodu je predsedoval sodrug Kukovičič, za zapisničarja pa je bil izvoljen sodrug Kokole. Na shodu sta poročala sodruga Gustinčič in Zorja Marcel iz Ljubljane. Sodruga Gustinčič je poročal o »zedinjenju delovnega ljudstva« in pokazal pomen in cilje komunističnega proletariata, sodrug Zorja pa je govoril o zadnji železničarski stavki in žigosaj brutalno zatiranje delavstva v Jugoslaviji. Shod je trajal skoraj tri ure in se je vršil v najlepšem redu.«

Ker so bili v naslednjih mesecih aktivnejši socialdemokratski agitatorji, so večino delavcev v Brestanici potegnili za seboj. Pri volitvah novembra 1920 je za KPJ oddal svoj glas le 24 volivcev, za socialdemokratsko listo pa 190.

Zokrajne konference SZDL

Dejanskemu razpoloženju ljudstva

število članstva SZDL nikakor ne odgovarja

(Nadaljevanje s 1. strani)
Resna slabost obč. odborov SZDL je bila v tem, da so dopuščali kopičenje funkcij posameznih odbornikov, ki zato niso mogli delati tako kot bi bilo treba.

Letos so v starem delu okrajne izvolili na občinskih konferencah SZDL nova vodstva; zdaj je v 9 obč. odborih SZDL 294 članov, od tega 40 žena in 189 članov Zveze komunistov. Za predsednike so bili v glavnem izvoljeni sekretarji občinskih komitejev ZKS, ki bodo stalno na tem delu. Tu in tamo novih odborov daje možnost za stalnejše, boljše poslovanje.

Zasluga okrajne komisije za družbeno upravljanje

Tudi okr. odbor SZDL je imel več komisij, vendar je delala manj komisija za delo z ženami, aktivno pa komisija za družbeno upravljanje, ki je imela več posvetovanj s sveti pri OLO, s predsedniki okr. sodišč, s sodniki porotnikov, s komisijo za delavsko upravljanje pri OSS, pripravila je posvetovanje o potrošniških svetih, obravnavala vprašanja stanovanjske skupnosti, probleme in delo šolskih odborov in pod. Anketirala je šolske odbore in organe družbenega upravljanja Zavoda za soc. zavarovanje. Zdalj anketira družbeno upravljanje zdravstvenih ustanov.

Od sej in posvetov do članstva — predloga pot

V okrajnem odboru SZDL in v celotni organizaciji pa čitimo nekatere pomanjklivosti, je nadaljeval tov. Pirkovič svoje poročilo. Bogate in plodne razprave s plenarnih sej in sestan-

kov s predsedniki je težko prodor do članstva. Nekateri občinski odbori SZDL zaključevajo ne priredbe svojim razmeram, jih ne posredujejo odborom osnovnih organizacij, kakor tudi ne ustreznim družbenim organom. Zal tudi pomoč okrajnega odbora občinskimi odborom ZZDL ni bila vedno zadovoljiva. V bodoče bo moral okrajni odbor delati bolj kot celota.

Večja aktivnost žena v političnem in družbenem življenju

Zeno so se v zadnjih letih začele v družbenem življenju bolj uveljavljati, a še vedno ne v zadostni meri. Zasluga okr. odbora Zveze ženskih društev, gospodinjstev in Zavoda za pospeševanje gospodinjstva so številni tečajji, v katerih je bilo zadnja leta skupno nad 10.260 žena in deklet. Delež žena v odborih in svetih se je povečal, a še vedno ne ustreza vlogi, ki jo žene v naši družbi imajo. Nove komisije za delo z ženami pri okr. odboru SZDL in pri občinskih odborih SZDL kažejo prav zato pomembne in odgovorne naloge. Ustanovljene družbenih ustanov, ki bodo razbremenjevale zaposlene žene, bo treba vključiti v družbene plane občin.

Za graditev socialističnega gospodarstva bo treba še več naporov

Vzporedno z vedno večjo aktivnostjo v političnem in družbenem življenju se je razvijalo tudi gospodarstvo v našem okraju, ki je doseglo zlasti zadnja leta vse hitrejši vzpon. Še vedno pa znatno zaostajajo za drugimi, gospodarsko razvitejšimi področji. Po

višini družbenega bruto proizvoda smo na 6. mestu med okraji v LRS, po družbenem bruto proizvodu na enega prebivalca pa celo na predzadnjem mestu v naši republici.

Prav zato bomo morali v našo nadaljnjo graditev vlagati še več naporov in truda. Gospodarski razvoj področja, ki je bilo pred vojno skoraj brez in doličije, je daljši proces. Uspeh pa je odvisen predvsem od nas samih; treba je izkoristiti vse možnosti, ki jih imamo, in mobilizirati vse razpoložljive sile. Brez popuščanja je treba razmišljati, delati, predlagati in samoiniciativno reševati številne naloge, ki nas čakajo.

Gospodarski razvoj našega področja se giblje v tem obdobju hitreje kot je republiško povprečje, a še vedno dosegamo samo 54 % narodnega dohodka na prebivalca v LRS (letos; republiško povprečje 188.600 din, v našem okraju: 102.068 din).

Tov. Pirkovič je zatem podrobneje naševal probleme, uspehe in nove naloge gospodarskih organizacij v okraju, obrti, gradbeništvu, prometu, lokalne akcije na rekonstrukciji ceste Dol, Toplice — Novo mesto, trgovine, gostinstva in turizma.

Plan — temeljni gospodarski zakon

Prj tem je posebej poudaril, da bi nam moral biti glavna podlaga za razvoj gospodarstva perspektivni in letni družbeni plan, ki je temeljni gospodarski zakon. Prav zato naj bi bil usmerjevalec celotnega gospodarskega življenja. Praksa v okraju nam kaže, da ni tako. Pogosten je namreč pojav, da smo plan sprejeli, pa že razpravljamo o novih stvareh, ki neposredno ovirajo uresničitev plana. Samovoljnost v izvajanju raznih del izven plana grobo krši zakon, ruši plansko disciplino in vnaša nered v gospodarstvo. Vse to pa gospodarski razvoj samo ovira.

S tako prakso moramo takoj prenehati. Naša dolžnost je, da najprej v celoti izvršimo planske naloge. Če nam življenje nujno narekuje spremembe ali prilagoditve, ki jih plan ne predvideva obstaja redna pot, da to izvršimo s spremembo plana na podlagi prepričljive dokumentacije. Tudi tu morajo organizacije Socialistične zveze skrbeti za izvajanje zakonitosti in za resničen napredek našega gospodarstva.

Kar je ugotovilo že poročilo okrajnega odbora, so ponovili tudi delegati v komisiji za organizacijsko-politična vprašanja: v vrstah SZDL ni prenekaterega državljanja; ki bi zaradi svoje predanosti stvari socialistične graditve moral biti član te naše največje politične organizacije. Da bodo morali občinski odbori SZDL in še posebej osnovne organizacije posvetiti vključevanju novih članov vso skrb, je bila ena najpomembnejših ugotovitev dela te komisije. Pa tudi sicer bo kazalo odmeriti organizacijski učvrstitvi naših vrst več prizadevanosti kot doslej.

V komisiji je razpravljalo 12 delegatov: o nalogah osnovnih organizacij in o delu komisij za žene, o delu SZDL v Brezicah in o zadnjih dogodkih na tankaljski osmetliki, o delu odbornikov občinskega odbora SZDL v Crnomlju, o povezavi političnih organizacij s KZ in z delom na vasi, o vlogi gasilstva, o šolski reformi, o izobraževanju kadrov in občinskih centrah za izobraževanje, o tisku, Presejalni družbi in »Dolenjski založbi«, o preobremenjenosti s funkcijami, o delu in nalogah Ljudske tehnike pri tehični vzgoji ljudstva, o članarini, članstvu, izkaznicah in podobno.

Za kratko poročilo o delu komisije je govoril predsednik okrajnega odbora SZDL, tov. Pirkovič, ki je poudaril, da je treba v vsaki organizaciji, v vsaki vlogi in v vsaki funkciji, ki jo opravlja, biti pripravljeni na vse, kar nam življenje narekuje. Omejiti se moramo na nekatere najvažnejše misli, pomembne za organizacijsko delo. Kakor drugje, se bomo morali k delu te komisije še povrniti v prihodnjih številkih Dolenjskega lista.

Prislušan je bil tudi govor predsednika občinskega odbora SZDL, tov. Miro Thorozevski, ki je omenil nezdruževanje »verovanj«, kakršnega si ne želimo. V neki organizaciji so na vprašanje, kako je s povezavo in vključevanjem dela društev in drugih organizacij, odgovoril takole:

SZDL — OPORA ORGANOM DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA

Komisija za družbeno upravljanje je razpravljala o družbenih organih v zdravstvenih ustanovah in zavodih za socialno zavarovanje, o sodelovanju organov podjetja z občino, o šolskih odborih.

sta. Tudi sicer je konferenca dala obilo bogatega gradiva, ki ga bomo v okrajnem glasilu SZDL še in še uporabljali.

Dve značilnosti nepravilnega gledanja na delo organizacije in njeno vlogo bi kazalo najprej omeniti: predsednik občinskega odbora SZDL, Novo mesto Miro Thorozevski je omenil nezdruževanje »verovanj«, kakršnega si ne želimo. V neki organizaciji so na vprašanje, kako je s povezavo in vključevanjem dela društev in drugih organizacij, odgovoril takole:

»Na, pri nas je povezava dobra: in in isti ljudje so v vseh odborih«. In tako tudi je, žal, v pretekletih organizacijah, zlasti v manjših krajih, kjer ima aktivistični del večji delež vseh funkcij, hodnjih številkih Dolenjskega lista.

SZDL — OPORA ORGANOM DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA

Organizacije družbenega upravljanja v zdravstvu se še niso dovolj uveljavile, vendar se dobro posejajo v razpravljanje o zdravstveni službi.

O razširjanju obstoječih proizvodnih kapacitet naj bi se podjetja predhodno posvetovala z občino. O vseh vprašanih proizvodnih sferah, ki presegajo okvir podjetja, naj razpravljajo tudi občinski zbor proizvajalcev, če pa je vprašanje težje, še okrajni, ne pa da bi o njih končno veljavno odločil sam delavski svet podjetja. Pri razširitvi produkcije se namreč takoj pojavi vprašanje domačega in tujeja tržišča za nove proizvode, ki ga pa sam delavski svet v večini primerov ne pozna dovolj in še druga vprašanja. Način, s katerim se bodo okrepili odnosi komun-podjetja.

V našem okraju se šola skoraj ena petina prebivalcev. Prosvetna politika se pa odigrava pretežno v šolskih prostorih, kjer se šolski odbori ukvarjajo v glavnem le z materialno finančnim upravljanjem šolstva, ne pa z ideološkim. Šolski odbori naj delajo povezano s starši, z mladino, z Društvom prijateljev mladine, dijakijskimi skupnostmi, s prosvetnimi in športnimi društvi ter z drugimi. Seveda naj bi šolski odbori, kakor tudi ostali sveti, odbori in komisije, imeli za svoje delo materialno osnovo, se pravi finančna sredstva, ki naj jih oplemenitijo.

V našem okraju se zaposluje vedno več ženske delovne sile, kar nas nujno sili k ustanovitvi stanovanjskih skupnosti. Gospodinjstvo daje gospodarstvu proizvodno delovno silo, gospodarstvo pa je dolžno prispevati sredstva za pomoč gospodinjstvu — stanovanjskim skupnostim.

Velik korak naprej v kmetijstvu pomenijo združni sveti. Precej pa je članov združnih svetov in upravnih odborov, ki se še ne zavedajo pomena prizadevanj za večjo kmetijsko proizvodnjo, saj niti v kooperaciji niso šli. Pomembno je tudi delo mladih za družnikov, ki naj bi s svojim uspehom v kmetijstvu tudi prispevali, da se spremeni zastarela nazadnjaška miselnost naših kmetov.

V razpravi je bilo nadalje poudarjeno še to, da je treba priteniti v družbeno upravljanje več žensk in mladine, da se je treba še naprej boriti za večjo produktivnost, da je vpliv SZDL na organe družbenega upravljanja, da je veliko članov SZDL sodeluje v organih družbenega upravljanja, saj je v našem okraju 1955 raznih odborov, komisij in svetov, v katerih dela 12.374 volivcev.

»Čprav so cilji socializma visoki in pot do njih težavna, jih bomo neovidno dosegli. Ker zaupamo v naše moči in imamo globoko vero v našo bodočnost. Težave bomo hitreje premagovali, če bomo vsi zares enotni in vztrajni v svojem delu.«

V zelo plodni razpravi so delegati, ki so sodelovali pri delu komisije za gospodarstvo, ugotovili mnogo nalog, ki so v ne-maljni meri odvisne tudi od politične aktivizacije. Naše gospodarstvo je v zadnjih letih z neprestanim vlaganjem doseglo občuten razvoj. Lani se je bruto proizvod v okraju povečal za 3 milijarde dinarjev, letos pa predvideva okrajni družbeni plan povečanje za nadaljnje 3 milijarde. Zelo pomembno je, da vpretek investicijske izgradnje presegel. Vendar nas to ne sme usvajati, ker smo doslej dosegli le 34 odstotkov republiškega povprečja v razvitosti gospodarstva in bomo pri takšnem tempu razvoja potrebovali še 3 let, da bomo dohiti ostale pokrajine v LRS. Smo še vedno zaostala področje in tega ne smemo pozabiti.

Gospodarske organizacije moramo krečiti s pomočjo nove tarifne politike in povečevanja storilnosti dela. Čaka nas še veliko težav, ker smo z večjim investicijskim razvojem pričeli razmeroma pozno. Medtem so se izpremenili družbeni instrumenti. Zato smo v primerjavi s področji, ki imajo stare industrije, v slabšem položaju. Anuitete posojil namreč odplačujejo zdaj iz čistega dohodka. Priznanjke nam sposobnih kadrov, obratna sredstva predstavljajo v novih podjetjih veliko težavo. Vrednost dela so se podražila prav takrat, ko smo si povečano investicijsko izgradnjo pričeli.

V investicijskih programih ugotavljamo več slabosti. Kolektivni se res borijo za investicije in dolgo, da jih dobe. Nato opornih programov ne uresničijo, njihovi dinamični ter jih zavlačujejo. Programi so večkrat sestavljeni zelo površno, zato pri gradnji ugotavljamo razne slabosti in moramo potek gradnje preusmerjati, popravljati nadre in podobno. Pri tem seveda izgubljammo čas.

V okrajnem družbenem planu za leto 1959 smo skušali našteje napake odpraviti. Uspehi smo se vskladili z republikimi in zveznim planom in obenem smo napovedali oster bojevalni škodljivemu. Družbene organizacije so pri tem delu krepko sodelovale. Pri sprejemanju občinskih družbenih planov pa nam uresničevanje ni šlo v smeri ni uspešno. Občinam so date preveč podraženi na delitev sredstev in na proračune.

Prejeli smo tudi poročilo o delu komisije za družbeno upravljanje, ki je poudarilo, da je treba v vsaki organizaciji, v vsaki vlogi in v vsaki funkciji, ki jo opravlja, biti pripravljeni na vse, kar nam življenje narekuje. Omejiti se moramo na nekatere najvažnejše misli, pomembne za organizacijsko delo. Kakor drugje, se bomo morali k delu te komisije še povrniti v prihodnjih številkih Dolenjskega lista.

Prislušan je bil tudi govor predsednika občinskega odbora SZDL, tov. Miro Thorozevski, ki je omenil nezdruževanje »verovanj«, kakršnega si ne želimo. V neki organizaciji so na vprašanje, kako je s povezavo in vključevanjem dela društev in drugih organizacij, odgovoril takole: »Na, pri nas je povezava dobra: in in isti ljudje so v vseh odborih«. In tako tudi je, žal, v pretekletih organizacijah, zlasti v manjših krajih, kjer ima aktivistični del večji delež vseh funkcij, hodnjih številkih Dolenjskega lista.

Zadružništvo — temelj napredka na vasi

Zlasti lani sta kmetijstvo in zadružništvo v okraju vidno napredovala, je nadaljeval tov. Pirkovič v poročilu okr. odbora Socialistične zveze. Zatelj

vega dela imajo zdaj organizacije SZDL vsjo priložnost, da jim pomagajo in tako izpolnijo svojo dolžnost pri preobrazbi naše vasi in ustvarjanju novih,

nican za bodoče in nadaljnje delo Socialistične zveze in ostalih organizacij v okraju. Poročilo je tovariš Pirkovič zaključil z besedami:

Fogled v dvorano med poročilom predsednika okr. odbora SZDL

smo uvajati pogodbeno proizvodnjo na širši osnovi, od zdaj drug smo ločili nekmetijsko dejavnost, z združnimi sveti pa smo dobili novo obliko upravljanja kmetijskih proizvajalcev in delavcev KZ. Kmetijska zadruga, ki se je otresla vseh starih oblik dela, ni več kooperacija kmetijskih proizvajalcev na podlagi njihovih proizvodnih sredstev, temveč je postala upravilalec družbenih sredstev; zdaj je odločilna socialistična gospodarska organizacija.

Letos predvideva okrajni družbeni plan povečanje kmet. proizvodnje za 4,5 odst., kar bo doseženo predvsem na podlagi kooperacijske proizvodnje, zlasti v poljedelstvu in živinoreji. Doslej pa vidimo iz prakse, da si v pogodbeni proizvodnji — če ta ni speljana doledno! — ustvarja le posamezni kmetovalec boljše pogoje. Prav organizacije SZDL in občinski organi pa morajo zahtevati vnaprej socialistične odnose pri sklepanju pogodb za kooperacijo.

V kooperaciji je vključenih največ srednjih kmetov, na katere odpade 62 odst. vseh pogodb, medtem ko predstavljajo večji kmetje (ki jih je 38 odstotkov) le 22 odstotkov sklenjenih pogodb. Zato se bomo morali v bodoče nasloniti predvsem na srednje kmete. Večjeje kmetje, ki imajo večje površine zemlje, pa jih ne izkorišča dovolj pametno za proizvodnjo, moramo prisiliti z ekonomskimi in družbenopolitičnimi ukrepi, da njegova zemlja ne bo ostajala slabo izkoriščena ali celo neobdelana. Doslej nismo uporabili niti zakona o racionalnem izkoriščanju zemlje, komasaciji zemljišč in drugih uredb ter zakonov za urejanje tega važnega vprašanja v kmetijstvu.

V zadružne svete je bilo izvoljenih 2133 najnaprednejših proizvajalcev in članov KZ, od tega 1785 zadružnikov. Zena je v teh svetih 277 ali 13 %, mladincev pa 440 ali 25 %. Članov ZKJ je 169 ali 9 odstotkov. Tudi socialni sestav ustreza, saj so v njih v pretežni meri manjši in srednji kmetje. Pri uresničevanju prave vsebine njihove

socialističnih odnosov v kmetijsko proizvodnji.

Ni področja, kjer SZDL ne bi imela dela

V poročilu okrajnega odbora je bilo nato povedano, da smo zgradili številnih industrijskih objektov, a povečanjem proizvodnje blaga in z razširitvijo proizvodov tako rekoč zaključili prvo obdobje industrializacije. V vrsti podjetij pa lahko ugotavljamo, da nam vložena sredstva v strojno opremo ne dajejo pričakovanih uspehov. Proizvodnjo povečujemo predvsem z novo delovno silo. Povečana proizvodnja ni vsiljena z delovno storilnostjo, povečanje proizvodnje pa je zdaj prva naloga za hitrejši nadaljnji družbeno - gospodarski razvoj.

Ce hočemo povečati storilnost, moramo posvetiti delovnemu človeku največje in prvo skrb. Potrebujemo visokokvalificirane delavce, tehnike in inženirje. Zato sta z vsemi temi vprašanji najtesneje povezana vzgoja in izobraževanje, ki doživlja splošen družbeni pomen. Poročilo je zatrdljivo govorilo o šolski reformi, njeni materialni in ostali podlagi, o dolžnosti šolskih odborov in organizacij pri uresničevanju šolske reforme, izobraževanju odraslih se pri tem razvijala vzporedno z rednim šolstvom. Oblikovanje socialistične zavesti ljudj nam pomaga graditi tudi široko zasnovano delo ljudsko-prosvetne in kulturne dejavnosti 91 prosvetnih društev in Svobod.

O tem, o delu organov zdravstvena in socialne službe v okraju, kot o celotnem prizadevanju družbenih organizacij — sindikatov, mladine, Zveze prijateljev mladine, Zveze borcev, TVD Partizana, laborantov, Ljudske tehnike, Rdečega križa in gasilcev — je poročilo na široko prikazalo delež Socialistične zveze v specializiranih organizacijah. Povezalo ga je s problematiko teh področij in družbene dejavnosti, skupno z razpravo na okrajni konferenci pa je resnično prispevalo dragocen delež k smer-

NOTRANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Na IX. plenumu Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije, ki se je začel 5. maja v Beogradu, so razpravljali o naši socialistični politiki na vasi. Osnovo za razpravo je podal s 300 stranmi obsega-jočim referatom »Problemi naše socialistične politike na vasi« generalni sekretar SZDL tovariš Edvard Kardelj. Obsežna razprava je razdeljena na deset poglavij in nemalokrat se bomo morali povrniti na referat tovariša Kardelja, da bomo lahko kolikor toliko izbrpali vse bogate ugotovitve in konkretne napotke za delo, zbrane v referatu.

Kljub podedovani zaostalosti, ki jo je tovariš Kardelj temeljito ocenil, smo v zadnjih letih dosegli v kmetijski proizvodnji prve velike uspehe. Od leta 1953 pa do lani je bila kmetijska proizvodnja, razen v letu 1956, vsakič večja kot znaša desetletno povprečje. Če proizvodnjo v desetih povojnih letih označimo s 100, tedaj je bila proizvodnja v letu 1955 120, v letu 1956 100, v letu 1957 145, v letu 1958 128. Že to dokazuje, da je kmetijska proizvodnja čedalje manj odvisna od vremenskih pogojev, in sicer toliko manj, kolikor bolj vključujemo v to proizvodnjo mehanizacijo ter vsa ostala agrotehnična sredstva. Prav zato je bila kmetijska proizvodnja celo v vremensko neugodnem letu 1958 za 21% višja od predvojnega desetletnega povprečja. Največji vpliv na to proizvodne uspehe pa je imel nedvomno socialistični sektor gospodarstva — socialistična gospodarstva in površine v kooperacijah. Tako na primer je dal socialistični sektor v letu 1958 s 15% setvenih površin pšenice 25% skupne proizvodnje, oziroma 50% tržnih presežkov pšenice v tem letu. S 13% setvenih površin koruze pa so socialistična gospodarstva in kooperacija dali 31% skupne proizvodnje ali celo 80% tržnih presežkov koruze. Če primerjamo te uspehe z rezultati v deželah ljudske demokracije, bo primerjava konkretniša. V Romuniji so leta 1957 na 51% površin, s katerimi je razpolagala socialistični sektor, dosegli 36% skupne proizvodnje. Na Madžarskem so na 40% površin dosegli vsega 27% skupne proizvodnje itd. To ponovno potrjuje, da je nesmiselno meriti socializem na vasi z odstotki kolektivizirane zemlje, ker je njegova moč v njegovem družbeno ekonomskem vplivu glede na udeležbo v proizvodnji in ozirom na pomembnost v dviganju produktivnosti dela. Rezultati, ki smo jih dosegli dokazujejo, da je pot v razvoju našega kmetijstva, ki smo jo ubrali, pravilna. Vsekakor pa mora še hitreje naprej, da bomo dosegli predvidevanje glede količine pridelkov in s tem zmanjšali tudi potrebo po avžarstvu prehranbenih artiklov.

Izpolnitev nalog, ki smo si jih zadali s planom bo dosegljiva, če bomo uresničili dva materialna faktorja: investicijske naloge in zemljo, na kateri bomo ta sredstva uporabljali. Kar se tiče investicij, so le te odvisne od naših materialnih možnosti, od našega gospodarstva nasploh, od vseote, ki jo bomo lahko dali za pospeševanje kmetijske proizvodnje, pa tudi od zadostnega števila strokovnega kadra in ustrezne organizacije.

Drugi faktor, zemlja, je družbeno političnega pomena. Pri nas je zemlja razkosana na mnogo majhnih kmetijskih gospodarstev s številnimi parcelami. Ta gospodarstva imajo omejene možnosti napredka, pa četudi bi bile družbene investicije še tako velike. Ob takem kmetijstvu, oziroma ob takšni razparceliranosti je nemogoče dosegati večje uspehe. V sodobnem razvoju poznamo dve poti ustanavljanja velikih kmetijskih gospodarstev. Prva je kapitalistična. S propadanjem revnega in malega kmeta, ki ga banka požene naoben, se zemlja postopoma zbira okoli veleposesnikov. Tak razvoj razumljivo pri nas ni možen in dopusten. Druga pot pa je ustanavljanje velikih socialističnih gospodarstev s socialističnimi družbenimi odnosi v kmetijstvu, pa tudi tu so pota razvoja različna. To je lahko pot kolektivizacije stalnskega tipa ali kaj podobnega. Ta pot ponekod lahko povzroča nastoj in celo nazadovanje proizvodnje. Da je res tako, pričajo tudi naše izkušnje, ko smo ustanavljali kmetijske zadruge starega tipa.

Pot, ki smo jo izbrali mi in, ki se je v naših pogojih pokazala kot najboljša, da dosežemo in zgradimo sodobno veliko kmetijstvo in socialistične odnose na vasi, je v krepitvi proizvodnega sodelovanja socialističnega sektorja s kmetom na osnovi obojestranske materialne zainteresiranosti v pospeševanju kmetijske proizvodnje, v povečanju delovne storilnosti, in znižanju proizvodnih stroškov in v nenehni krepitvi socialističnega sektorja na vasi.

Tovariš Kardelj je obširno obrazložil čimilitelj, ki vplivajo na socialistično preobrazbo kmetijstva in govoril tudi o kooperaciji. Kot smo že v uvodu povedali, se bomo na ta vprašanja povrnili.

Prejeli smo tudi poročilo o delu komisije za družbeno upravljanje, ki je poudarilo, da je treba v vsaki organizaciji, v vsaki vlogi in v vsaki funkciji, ki jo opravlja, biti pripravljeni na vse, kar nam življenje narekuje. Omejiti se moramo na nekatere najvažnejše misli, pomembne za organizacijsko delo. Kakor drugje, se bomo morali k delu te komisije še povrniti v prihodnjih številkih Dolenjskega lista.

Prislušan je bil tudi govor predsednika občinskega odbora SZDL, tov. Miro Thorozevski, ki je omenil nezdruževanje »verovanj«, kakršnega si ne želimo. V neki organizaciji so na vprašanje, kako je s povezavo in vključevanjem dela društev in drugih organizacij, odgovoril takole: »Na, pri nas je povezava dobra: in in isti ljudje so v vseh odborih«. In tako tudi je, žal, v pretekletih organizacijah, zlasti v manjših krajih, kjer ima aktivistični del večji delež vseh funkcij, hodnjih številkih Dolenjskega lista.

● OGLASUJTE
● V DOLENJSKEM
● LISTU!

Delovno predsedstvo komisije za organizacijsko-politična vprašanja

Prisrčno slavlje v Bojancih

Slabo vreme prvega maja ni preprečilo nepozabnega slavlja v tih belokranjski vasi, v oddaljenih Bojancih. Razen 40-letnih in njihovih sosedov so ta dan prišli v Bojance predvsem predstavniki Elektro podjetij, ki so sodelovali v elektrifikaciji vasi iz Gorice, Ljubljane, Kočevja, Krškega, Novega mesta in v Starejške so prišli z avtomobili in z avtobusi, da bi skupno z Bojancami počastili Praznik dela. Razen predstavnikov podjetij so bili tu tudi tovariši iz Elektro gospodarstva Slovenije in drugi predstavniki oblasti, organizacij in stari borci iz Ljubljane, Crnomlja in Novega mesta.

Slavlje je začel predsednik črnomajškega OBLO Janez Zunič, za njim pa je govoril predsednik OLO Niko Belopavlič. Obudili so spomin na prvomajsko praznovanja nekdanj danes, govorili je o 40. obletnici ustanovitve KPJ in o vlogi Jugoslavije v svetu. Manifestacija praznika dela, je čudila med drugim, pa se prav zdaj kaže v Bojancih v tovariškem sodelovanju delavcev različnih elektro-podjetij in vaščanov. Tovariši Jan je nato obudil spomin na vojna leta in med drugim dejal, da je to, kar so zbrali in naredili

naši delovni kolektivi, samo odgojitve za vse, kar so naše partizanske vasi med vojno delale za naše borce in za svobodo domovine. Predsednik odbora za elektrifikacijo, tov. Zeleznik, je nato po krajšem govoru odkril spominsko ploščo na šoli, ki je posvečena 40. obletnici KPJ in letošnjemu prazniku Bojancev.

Govorje so se nato razdelili po hišah in se z domačini veselili odlično izpejane električne instalacije, ki je med najkvalitetnejšimi v vsej Beli krajini. Ta dan je začel delati v vasi tudi manjši

električni mlin, saj je v vasi 3-fazni tok! Domačini kar niso mogli verjeti, da je vse to res, Milna so bili veseli prav tako kot radijskega sprejemnika, ki so jim ga tovariši elektro-podjetij podarili za bojansko šolo 18. aprila, prvi sprejem pa je bil 19. aprila, ko je vsa vas — od otročičke do starčka — glasno poslušala prenos govora maršala Tita iz Beograda, Res, bilo je nepozabno lepo, takrat 19. aprila in 1. maja. Tri spominske plošče na šoli pa bodo govorile poznim rodovom, da partizanskih vasi nismo pozabili.

Po česti prvi fantič star kakšnih deset let, Z nogami se skoro ne dotika tal, videti je kakor da dobesedno plava po zraku. Malo naprej ga ob česti čaka dekletce približno enake starosti. Drenčlja z nogami in se pripravila na trenutek, ko bo prevzela štafeto palice in stekla z njo naprej do naslednjega šolskega otroka... Po mnogih cestah novomeškega okraja je bilo 22. aprila tako.

Šolski otroci in mladi fantje in dekleta so stali razvrščeni ob vsakih poteh in cestah ter čakali na trenutek, ko bodo od tovarišev ali tovarišice, ki bo pritekla do njih, sprejeli štafeto palice in jo ponesli naprej do naslednje zamene. Mnogi so medtem nabrali v grmovju zelenja, ga spletili v kito, iz nje sestavljali črke ter preko čiste polagali napis: Živel maršal Tito! Živel Tito! Pozdrav štafeti in podobno. Kjer ni bilo zelenja, se si pomagali s prstjo, ki so jo prgšice za prgščem nosili z bližnjih njiv. Jo spali po cesti ter tako sestavljali napis. V vseh očeh je pred sprejemom palice drhtelo vznemirjeno pričakanje, po izročili pa v radoščem nasmeh, poln ponosa, ki je sijal tudi z lic, zardelih od teka.

To je bila štafeta mladosti, ki se je kakor zubo- boreč potok vlija po mnogih vsakih poteh in cestah našega okraja. Kmet, ki se je z vso močjo upiral na lemež pluga, je ustavil vprego, ko so

tekli mimo njega mladi ljudje s štafeto palico. Š širokim nasmehom na razornem obličju je veselo pomahal z roko, češ izročite maršalu Titu moje pozdrave! Ponekod so tekli nosilci štafete palice posamič, ponekod po trije skupaj, drugod zopet so jih sprejmali kolešarji in motoristi. Vse je prevzela sila neugnane zdrave mladosti in ponos, ker nosijo pozdrav mladine maršalu Titu za 23. maj — Dan mladosti in njegov rojstni dan. Preveč prostora bi potrebovali, če bi hoteli nasteti vse ceste, po katerih je tekla štafeta, in vse kraje, skozi katere je šla. Naj povemo le to, da je v našem okraju pričela štafeta belokranjska mladina že 21. aprila; vse ostale proge, med njimi devetokrajnih in ena glavna, pa 23. aprila. Blizu 500 km poti je preteklo približno 6000 mladih ljudi, ki so sodelovali v štafeti. V vseh središčih so nosilce pozdravili razen šolske mladine tudi številni občani. Predsedniki občin so sprejeli nosilce in jim izročili pozdrave, ki so jih ponesli naprej. V Novem mestu je na Glavnem trgu sprejel štafeto predsednik okraja Niko Belopavlič in ji izročil pozdrave delovnih ljudi našega okraja z željo, da jih poneso preko tisoč mladincev in mladink v drugih okrajih in bratskih republikah do Beograda, ljubljenu maršalu Titu.

Beseda o vajencih

Med mladino, o kateri v naši javnosti kaj malo pišemo, je naša vajenska mladina, ki se kot del delavske mladine vsak dan bolj uspešno uveljavlja v javnem delu. V našem okraju je v 6 vajenskih šolah raznih stroškov okoli 700 te mladine (Novo mesto, Crnomelj, Brežice, Krško, Sevnica, Sentjerne). Naj-

močnejša je šola v Novem mestu z nad 350 učenci raznih strok. Večina teh šol gostuje v osnovnih šolah in je edino novomeška letos in lanišnji prostori, v nadziku osnovne šolske tovarnišnice, v jeseni pa se bo preselila v lastno stavbo, ki jo gradijo nasproti osemletke. To prav gotovo v zunanjih šolah

močno ovirna znanje, delo in sam učni postopek, potem je še vzorjenje in peščenje v te šole po eno in še več ur, slaba prehrana, marsikje tudi še preveliko izrabljanje vajencev in uporabljanje za razna druga nestrokovna dela. Iz leta v leto pa prihaja v te šole čedalje več učencev, ki imajo vsaj nižjo "l-mnazijo, zato je tudi pouk re prešel na višjo raven. Končno se je tudi lik novega vajenca začel vidneje graditi in tako zginja pojem nekdanjega »le-pobas«, ki je mladega človeka ponizeval in ga delal strovega, cotesanega, nedisciplinirane- ga. Danes je novi vajenec enakovreden drugi mladini. In ta zavest se raste v naših vajencih.

Da se vse to približa novim pogledom, novi reformirani šoli, življenju, sredi katerega mladi delavec že dela in gradi, in obenem tudi pedagoško utrdi, je oblast začela prirediti na sedežih naših vajenskih šol mesečne posvete upraviteljev — dosedaj so bili že trije: v Novem mestu, Brežicah in Crnomlju — ki naj povežejo dosedanje neenotnost in zaorjajo nove brazde pri izobrazbi vajenske mladine na Dolenjskem. Eden takih sklepov je že bil, da sedaj učni kader na teh šolah proučuje učne načrte, ki jih popravlja in dopolnjuje in bodo v novem šolskem letu že začeli na teh šolah. Drugi sklep pa je bil, da se za novo šolsko leto začne izdajati za vse vajenske šole »Vajenski list«, ki bo nadomestil šolske knjige, ki jih za te šole sploh ni. Poleg tega pa bo v njem mladina pisala še o svojem delu. List bo izhajal mesečno v 700 izvodih. Ti posveti so rodili tudi povezovalne mladinskih organizacij na teh šolah, ki so naredile poseben program skupnega dela, pa tudi prireditve, ki so jih poverili letošnjemu slavlju Partije in SKOJ. Tako so v marcu pome- rili svoje stle šahisti - vajenci iz vseh šol v okraju, v aprilu pa so tekmovali v odbojki in nogometu v Crnomlju. Skoda je, da so tokrat odpovedali, zlasti v odbojki, iz Brežic, Krškega in samega Crnomlja, kjer so pač nepravilno gledali na te vrste skupnih tekmovalij. Vemo, da bodo zato na okrajnem lahkoatletskem tekmovalju, ki bo na vajenski dan v Novem mestu, prišli vsi in da bo vajenska mladina pokazala svojo pripravljenost in ljubezen do skupnega boja za plemenite cilje. V maju bodo vajenci razstavili svoje izdelke, ob začetku pa odšli po domovini na elektrizacijo.

Kdo je bil 1. maja bolj vesel kot Bojanci in Bojancanke? V njihovi partizanski vasi je zagorela prvokrat električna luč!

Nekaj kratkih sevniških

V čast 40-letnice ZK in SKOJ so tekmovali tudi šahisti osemletkih sevniških občin. Pri starejših pionirjih so zmagali učenci iz študentca, pri mlajših Sevnčanji, pri mladinkah pa tudi Sevnčanke.

kala sta dobili moška in ženska vrsta sevniških pionirjev, ki so bili tudi zmagovalci tekmovalja. Pokroviteljstvo nad prireditvijo je imelo podjetje »Kremenica«, ki je tudi podarilo oba pokala. Za zaključek so pionirji obeh šol posadili še spominska drevesca.

pevski koncert in priljubljeno od-dajo »Pokazi, kaj znaš«. Pevci bodo nastopili z umetnimi in partizanskimi pesmimi.

Učenci sevniške osemletke so uredili pri šoli na Radnji igrišče za rekomet, odbojko in košarko. 23. aprila so imeli tu pionirski mnogoboj s tržiško šolo. Tekmovali so pionirji in pionirke, in sicer v malom nogometu, prosti vaji s kolesnicami, skoku v višino in daljino, v metanju v cilj, preskoku kože, v teku na 60 m in plezanju po vrvi. Zmagovalci posameznih disciplin so dobili diplome, zmagovalci vrst pa pokala. Ob po-

Sevniško strelsko društvo je začelo delati in si na Radnji uredilo strelišče. Nekaj pušk že imajo. Kmalu bodo začeli z vajami in tekmovalji.

Mladi tehnik sevniške osemletke so dobili prednji mesec za uspehe, dosežene na lanskem tekmovalju mladih tehnikov I.R.S., kot nagrado fotografski aparat. To je že tretji fotografski aparat, ki so ga dobili za nagrado mladi tehnikje te šole. Zdaj imajo vse pogoje za ustanovitev fotosekcije, manjka jim le še prostor.

S Suhorja nam pišejo

Trgovskim, obrtnim in gradbenim podjetjem kakor tudi zadrugam nudimo zidno in strešno opeko po 8.50 din in 9.40 din, cement Anhovo PC-25-Z-250 po 11 din in PC-250 po 11.90 din ter cement iz Pule PC-15-Z-250 po 9.00 din in razno drugo blago.

Osnovna organizacija Zveze komunistov na Suhorju je lani nekoliko slabše delala, v zadnjem času pa se je organizacijsko precej utrdila. Na letni konferenci je bilo izvoljeno novo mlado vodstvo, ki je sklenilo, da se lanskeoletne organizacijske slabosti odpravijo in da se morajo večkrat sestati. Člani se bodo samj politično (zobrazevah). Da se organizacija pomladi, so sprejeli v svoje vrste štiri mlade ljudi, ki so se z delom že izkazali; v kretkem nameravajo sprejeti še dva.

Učence šolske ure s prikazovanjem diafilmov zelo zanimajo. — Višji osnovnošolski razredi so bili v aprilu v Ozlju in si ogledali obe elektrarni in ozaljski grad. Jad.

AGENCIJA SLOVENIJA LJUBLJANA

KMETIJSKA ZADRUGA MOKRONOG

čestita vsem komunistom ob 40-letnici Komunistične partije Jugoslavije!

ŠESTKRAT UDARNI!

»Odljeni ste bili! — spominček na sprejem VI. novomeške MDB, ki se je predzadnji nedeljo vrnila iz gradilišča avto ceste iz Srbije; šestkrat udarna, specialno pohvaljena in nosilka prehodne zastave Glavnega štaba MDB, se je brigada mladine našega okraja, ki je častno nosila ime Katje Rupena, vzorno postavila in dosegla izredne uspehe, kakršnih na avto cesti nisi veliki! Vsem fantom in dekletom, kot štabu brigade, naše prisrčne čestitke! — V brigadi so proglasili ob koncu dela 32 udarnikov; 43 fantov in deklet so med delom sprejeli v LMS, 20 mladincev in mladink pa predlagali za sprejem v Zvezo komunistov. Za vse to: prisrčne čestitke vseh bralcev Dolenjskega lista!

»Dva dni dopusta bi rad...!«

Razmišljanje ob problemih polproletarcev

Industrija na podeželju. Dimniki, sirene, delovni čas, izmene, stroji, ljudje. Kako žalostno je bilo nekoč, ko se po Dolenjski in Spodnjem Posavju ni nikjer vil dim iz visokih tovarniških dimnikov, ko so ljudje odhajali v tujnino, preko velike luže, s trebuchom za kruhom. Sedaj je že marsikje videti skupine ljudi, ki se večajo in večajo vse do vrat v podjetje; vedno več jih je, ki najdejo zaposlitev v naših malih in velikih podjetjih.

Pozimi je vse v redu. Na tisti nji-vice »za robom« delo miruje, človek prihaja na delo spočeti, prespan, poln moči in polata. Začne se nekje v marcu — aprilu. »Prosim za dva dni dopusta, nujno ga potrebujem, moram sosedu pomagati v vinogradu, da mi potem zorje njivo.« Koliko takih utemeljitev je dneвно pri naših vodjih v proizvodnji! Nešteto! In pozneje — ob škropljenju, košnji, trgatvi, pri pospravljanju poljskih pridelkov v jeseni, pri spravilu in pripravi dru za zimo, pa pri odsluževanju te in one zasluge pri sosedu, kmetu. Kam to pelje!

Govoril sem neki dan z upokoje- nim rudarjem. »Ja, veš,« mi pravi, »na tretjem šihu v jami tudi včasih nismo veliko napravili. Kje pa; saj si zjutraj zatisnil oči le za dve do tri urice, potem pa v vinograd, na košnjo, na bero in še kaj. Zvečer smo potem, na smeno« malo podremali, da nas štajper ni dobil.«

In danes? Ni veliko bolje. S kmetij odhajajo najboljši v mesto, v industrijo. Doma ostajajo starši in otroci. Močni in zdravi prinašajo domov tiste tisočake ob koncu meseca, da je za približek. Posestvo hira, delovni učinek v podjetju pa je nizek, izredno nizek. Kako radi se primerjamo z Ameriko in drugimi, industrijsko naprednimi državami! Da, toda ob tem radi pozabljamo, da je tam delavcu prva skrb delo, kmetu pa kmetija. Srednjega sloja tam ni, ker ga ne more biti. Kako naj človek iz stroja dobi najvišji možni učinek, če pa mu ne more v redu strelči! Kako naj si na dopustu povrne izrabljene moči, če prepara dvakrat več kot na delu v podjetju! Od kod naj črpa rezervo pri delu, če poleti že od treh zjutraj vihti koso po bregovih za domačijo, ob šesti uri pa se postavi utrujen in neprespan k stroju na delovnemu mestu!

Tega problema industrija ne pozna. V industriji je delavec zaposlen v polni meri, čas izven dela pa porabi za svoje osebne potrebe in ne za tlako, za kopanje krompirja itd. ob taki delovni storilnosti mora vsakokor skrbeti za približke k družinskemu proračunu na ta način, da se udnina na tuji ali pa gara na svoji kmetiji zemlje. Če pa bi vse te moči, ki jih porabi tam, kot dvoživka kmet —delavec, porabil v podjetju, potem bi spričo pridnosti in marljivosti našli ljudi verjetno kaj kmalu dosegali večje učinke pri delu, s tem pa tudi večje zaslužke. Ravno nov sistem nagrajevanja, ki se na vsej črti uvaja v gospodarstvo letos, ima ta namen, da se poveča storilnost na delovnem mestu in s tem seveda tudi zaslužek šleshernega delavca. Tu je rešitev iz naše zaostalosti, tu ko rezerve, ki jih lahko s pravilnim usmerjanjem sprostim in ki bodo šle vsakemu delavcu naravnost v žep. Načela nagrajevanja po učinku so tako sproščena in tako lahko razumljiva, da bodo prej ali slej našega polproletarca pri-

Najprej: veselje do poklica

Pred kratkim je sevniška ljudska univerza organizirala predavanje o poklicih. V sevniški šoli se je zbralo precej staršev, ki so pazljivo poslušali predavanje tv. Fušca iz poklicne posvetovalnice v Novem mestu o izbiri poklica za otroke. Naj dovolj, je dejal predavatelj, da starši najdejo za otroka prazno učno mesto, ne zado- stuje je nadarjenost, treba je,

da otrok čuti veselje do izbrane- ga poklica, ker se bo le tako čutil srečnega na svojem delovnem področju in bo z uspehom opravljal svoje delo. Obratni morajo pašajo tudi na to, ali ustreza otrokova fizična zmogljivost izbranemu poklicu. Ne- ustrezen poklic lahko človeka duševno in telesno zamori. V dvolini naj se starši obračajo na poklicno posvetovalnico, da preverijo strokovnjaki otrokovo nadarjenost in svetujejo staršem, kaj naj ukrenejo. Zanimivemu predavanju smo sledili z veliko pazljivostjo. Ob koncu smo pa predavate- lja kar oblegali, da bi se pomnili z njim prav konkretno o svojem otroku. Z zadovolj- stvom smo zvedeli, da nas bo še obiskal, prezkusil tudi naše otroke in nam svetoval. T.

Novo lesno predelovalno podjetje v Metliki

V metliški občini je samo eno lesno podjetje in sicer Mizarstvo v Gradcu. Pod dejavnost SKZ Metlika je spadala žaga na Su- horju, ki pa se je letos osamosvo- jila; nameravajo se združiti z mizar- skim podjetjem iz Gradca v eno podjetje s skupnim imenom: Lesno-predelovalno podjetje Metlika. Predvideno je, da se za- družni hlev v Metliki preuredi v mizarško delavnico. To bi bil tretji obrat novega lesnega podjetja.

Proti koncu aprila so v su- horski prosvetni dvorani pred- vajali celovečerni umetniški film »Skolzi vejevje nebo«. Ce- prav so bili prebivalci pozno obveščeni, si je film ogledalo precej ljudi; s kino predstavo so bili gledalci zelo zadovoljni in žele si še večkrat podobnih prireditve.

VOZNI RED			
za turistično avtobusno progo			
Novo mesto — Smarješke Toplice			
Velja od 1. V. do 30. IX. 1959			
I. II. III.	N. mesto (kol.) prih.		I. II. III.
9.45	13.00	18.00	12.45 17.30 21.00
	odh. N. mesto (m.)		12.43 17.28 20.58
9.45	13.15	18.15	Grad Otočec
	odh. N. mesto (kol.)		12.27 17.12 20.42
9.55	13.25	18.25	Sm. Toplice odh.
	odh. N. mesto (kol.)		12.15 17.00 20.30

Opomba: I. Avtobus obratuje ob ponedeljkih, sobotah in nedeljah. — II. Avtobus obratuje ob nedeljah in praznikih. — III. Avtobus obratuje ob sredah, nedeljah in praznikih. — V Novem mestu ima avtobus zvezo z vlakom v smer Ljubljana in Karlovac.

VOZNI RED			
za turistično avtobusno progo			
Novo mesto — Dolenjske Toplice			
Velja od 1. V. do 30. IX. 1959			
I. II.	Novo mesto (kol.) prih.		I. II.
9.25	18.00		12.45 21.00
9.35	18.00		Novo mesto (mesto)
10.00	18.25		12.40 20.55
	prih. Dolenjske Toplice		odh. 12.15 20.30

Opomba: I. Avtobus obratuje vsak dan. — II. Avtobus obratuje ob nedeljah in praznikih. — V Novem mestu ima zvezo na vlak za smer Ljubljana in Karlovac.

Marijan Trašer

15 let v službi ljudstva

Vzporedno z rastjo in graditvijo ljudske oblasti med narodnoosvobodilno vojno je rasla in se razvijala tudi služba področja notranjih zadev.

Njene prve kalitve v Sloveniji so zrasle že leta 1941 v Ljubljani in na Dolenjskem; med NOB so se razvijale in dobivale širše, praktične oblike. Že leta 1942 je imela Narodna zaščita pomembno vlogo na osvobodjenem ozemlju — na Korčevskem, Notranjskem, v Beli krajini in drugod po Dolenjskem. Vidnejše organizacijske oblike je dobila ta služba z odlokom tovariša Tita 2. decembra 1942, ko je bila ustanovljena enotna obveščevalna služba z izdelanimi političnimi in organizacijskimi smernicami. V Sloveniji je bila ta služba ustanovljena komisija Varnostno obveščevalna služba. Po prihodu Komisije VOS iz Ljubljane na Dolenjsko spomladi 1943 se je dejavnost VOS zlasti na Dolenjskem, Notranjskem in Primorskem hitro razvijala. Z odlično organiziranimi akcijami je krepko posegala v borbo proti okupatorju in domačim izdajalcem. VOS je bila močna opora za delo narodnoosvobodilnih odborov, za borbo proti izdajalci in odredov NOV in POJ, prek Glavnega štaba pa je važne podatke o namerah in premikih okupatorja posredovala tudi zaveznikom. Aktivnost in vloga VOS je porasla zlasti v jeseni 1943, ko so slovenske brigade osvobodile večja področja Dolenjske, Notranjske in Primorske. VOS je v tem času s pomočjo takratnih NOO in ob podpori zavestnih sil v širokih plasteh ljudstva odigrala v borbi proti okupatorjem in domačim izdajalcem veliko in pomembno vlogo ter tašno izpolnila vse naloge, ki so ji bile naložene.

Po ustanovitvi Odseka za zaščito ljudstva pri Vrhovnem štabu NOV in POJ v septembru 1943 se je organizacija VOS še utrdila. Zaradi hitrega razvoja ljudske oblasti in utrjevanja demokratičnega oblika NOO je bil na zgodovinskem prvem zasedanju SNOS v Crnomlju februarja 1944 ustanovljen »Odsek za zaščito ljudstva«, ki je povezal VOS in NZ v enotno organizacijo, ki je dobila začetne oblike dobro organizirane službe za notranje zadeve. Leta po svoji sestavi, nalogah in politični liniji ni imela nič skupnega s stano, na Dolenjskem že v prvih letih vojne povsem umrlo bivšo jugoslovansko policijo.

13. maja 1944 je bila z odlokom Vrhovnega štaba NOV in POJ ustanovljena enotna služba državne varnosti za vso državo — Oddelek za zaščito ljudstva, OZNA. S tem je bil ustanovljen organ za vso Jugoslavijo z jasno vlogo in nalogami v službi za notranje zadeve. Pri SNOS je služba za notranje zadeve, ki je obudila zaščito ljudstva za Slovenijo, Pooblaščenstva OZNE so bila postavljena za okrožje Novo mesto in Belo krajino avgusta 1944. Kasneje so bila ustanovljena

pooblaščenstva OZNE tudi pri okrajnih NOO. S to obliko službe notranjih zadev se je končala težka in krvava borba proti okupatorju in oboroženim domačim izdajalcem, ki je bila zlasti na Dolenjskem od vsega začetka težka in krvava. Mnogo tovarišev, ki so med NOB delali v službah notranjih zadev, je dalo svoja življenja pri izpolnjevanju težkih in odgovornih nalog, bodisi v spopadih z okupatorji ali z domačimi izdajalci. S skrajno požrtvovalnostjo, predanostjo Partiji in z ljubeznijo do ljudstva so organi notranjih zadev premagovali ogromne težave, ki so bile videti dostikrat nepremagljive. Vztrajnost, brezmejna požrtvovalnost in iznajdljivost so bile pri njih vedno močnejše. Čeprav je imel okupator na razpolago najmodernejša tehnična sredstva — brezhibne radarske in ostale zveze, prometna sredstva, bajno plačane spijone in podobno — sta bili hrabrost in predanost naših organov za notranje zadeve močnejši od okupatorjevega orožja.

Po vojni je čakalo organe uprave državne varnosti še ogromno delo: borba z ostanki okupatorjev in njihovih organizacij, izročitev izdajalcev in vojnih zločincev ljudskim sodiščem. Likvidacija Rupnikovih ostankov, bele garde in drugih sodelavcev okupatorja je bila uspešno delo te službe. Sem sodi tudi boj proti intervencionističnim oblikam nekaterih tujih držav takoj po vojni, ki so pošiljale k nam svoje spijone in oborožene bande. Uspešno je bil končan boj proti diverzantom in poskusom ostankov domače reakcije, ki je hotela s pomočjo elementov iz tujine rušiti našo povojno graditev. Čuječnost ob resoluciji Informbiroja in nenehna skrb za našo resnično neodvisnost je kakor med vojno tudi po letu 1948 naletela na vesplošno, neomajno odločnost vsega našega ljudstva, ki je svoji službi za varnost nudilo vso pomoč.

Velike so bile težave in nadvse težka, odgovorna in žrtvena polna je bila zagotovitev resnične državne varnosti, ki jo je v različnih oblikah nalagala službi notranjih zadev naše ljudstvo. Pomembno politično delo je v vseh povojnih letih opravil ta resor naše notranje uprave: miren, neoviran razvoj države je bil posledica tega uspešnega, obsežnega dela. Stevilno so bile žrtve na mejah države, kjer so organi državne varnosti budno čuvali s krvjo priborjeno neodvisnost naše domovine.

Kakor nekoč med vojno, tako je tudi zdaj njihov gest: biti v stalni pripravljenosti za nemoten, miren nadaljnji razvoj socialistične skupnosti.

Za to požrtvovalno, nesebično delo, budnost in zvesto čuvanje vseh pridobitev naše revolucije smo tovarišem in tovarišicam v službi notranjih zadev vsi hvaležni in jim ob 15. obletnici ustanovitve resora toplo čestitamo.

S strokovnega tečaja uslužbencev ljudske milice v Novem mestu: skiciranje, fotografiranje in ostala tehnična dela so danes sestavni del znanja našega miličnika.

Trajna skrb za druge

Sli smo med ljudi in jim zastavljali eno samo vprašanje: »Kaj mislite o ljudskih miličnikih?« Odgovore boste brali spodaj.

Skoro vsi vprašani so bili mnenja, da je delo miličniško težko. Če namreč miličnik opozori par, ki se pogovarja sredi ceste, bosta oba o njem mislila: »Glej, to važnost!« Če koga kaznuje, bo kaznovani »gorak« na njega. Če... oh če... miličniški poklic je težak. Vse premo pa so ljudje spomnijo na majhne in velike usluge miličnikov. Najdajo jim izgubljene in ukradene predmete, skrbje za varno potovanje, čuvajo jim premoženje, življenje in še in še...

POMOČ ŠOFERJEM

»Ljudski miličniki naj bodo pomoč šoferju na poti, ne pa da bi zahtevali od njega samo denar,« nam je dejal o miličnikih Mladen Trivunčić, šofer iz Sarajeva. »Najraje imam slovenske miličnike, ker imajo naj-

najraje slovensko milico. Ko sem prvič pripeljal avto na servis v Ljubljano, sem obstal v neki ulici. K meni je prišel miličnik in me vprašal: »Kako je majstore? Jeste li umorni?« »Pa jesam.« »Jeli tržite nešto?« »DKW servis.« Takoj mi je začel razlagati in mi celo narisal, kje je. Ker pa sem bil takrat prvič v Ljubljani, vseeno nisem vedel, kam naj se obrnem. Miličnik je to videl, prisedel k meni in mi pokazal pot do servisa.

Berem dalje. Razpis državnega sekretariata za notranje zadeve: vpis v višje razrede osemletke. In še: sprejem in prvi letnik srednje strokovne

našna tehnika, požarna in splošna ostala varnost — zanje ni nedelje in praznikov... Berem dalje. Razpis državnega sekretariata za notranje zadeve: vpis v višje razrede osemletke. In še: sprejem in prvi letnik srednje strokovne

Mimo oglasne deske...

kulturnejši nastop, medtem ko gledajo naš na nas še precej zviška. Pri prometni nesreči pravijo šoferji takole: »Jeli ti, pijan si!« Čeprav se ne vedo, če je to res ali ne, jaz, na primer sploh ne pijem.

Kot sem že rekel, pa imam Ustavil sem se pred oglasno desko na hodniku novomeškega Tajništva za notranje zadeve; kaj neki ti lahko pove takle zbir listov, objav in z žeblički pritrjenih seznamov? — sem premišljeval, nato pa začel brati: Razpis delavstva posameznih služb. Promet, krimi-

šole uslužbencev za notranje zadeve. Zanimanje za izobražbo in pridobivanje strokovnega znanja čedalje bolj narašča prav v tej službi.

Sindikalna podružnica sporočja: rezervacija za letovnja: lahko oddate v podružnici... Sportne objave: treninjski odbrojke vsak torek in petek popoldne na novem igrišču za Krko... Balinjenje: pravilnik za tekmovalanje... Priporočilo za naročanje revije Sodobna pota.

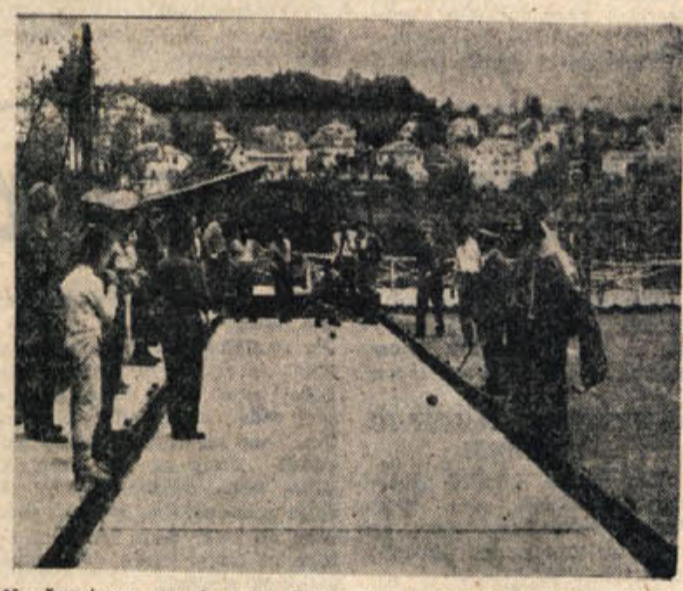
Pismo gojencev Pripravljalnega tečaja LM v domu Maksa Perca iz Ljubljane: tovarišu načelniku TNZ pošiljajo lepe pozdrave ob 40-letnici KPJ in Prvem maju, pravtako kolektivno TNZ in dodajajo: »... mi pa bomo skušali z marljivim učenjem doseči vse tisto, kar od nas pričakujete vi in družba...« Še pripis: želijo, da bi jim tovariš blagajnik prej pošiljal mesečne prejeme, ker morajo hrano plačati že prvega v mesecu, a denar dobivajo šele okrog sedmega v mesecu. Seveda, internati in šole so povsod enaki...

Cez polovico razglasne deske: Razpis tekmovalni ob 15. obletnici resora notranjih zadev. Namen tekmovalnja: razvijanje telesnovzgojnih dejavnosti vseh uslužbencev TNZ in LM na področjih, ki so v tesni zvezi z njihovo službo, in tekmovalnje v strokovnih panogah.

Uslužbenec TNZ in LM brez tehničnega znanja ne pomeni mnogo. Tekmovalnje v kriminalistični tehniki predpisuje zato skiciranje,

fotografiranje in ostalo tehnično dela službe notranjega resora. Le z večjim znanjem bodo kos tistim posameznikom, ki bi v naši skupnosti radi živeali in napredek svojih članov; v tesni povezavi z ustanovo rešuje prenekatere važne vprašanje. In nikomur v ustanovi ni dolgčas! Kratak pogled na oglasno desko me je o tem dobro prepričal...

Spošen vtis? Razgibano vsestransko delo sindikalne podružnice, ki ne pozna tarnanja: »Kaj naj pa počnemo?« Tu sindikat resnično skrbi za izobraževanje in napredek svojih članov; v tesni povezavi z ustanovo rešuje prenekatere važne vprašanje. In nikomur v ustanovi ni dolgčas! Kratak pogled na oglasno desko me je o tem dobro prepričal...

Na športnem prostoru za Krko je ob lepem vremenu vedno živahno

Ena izmed mnogih...

Ljudska pravica, 1. februarja 1959. JAVNA ZAHVALA Na poti z Bleda v Zagreb se naša je pri Karteljevu zaradi spolke ceste in snežnih padavin pripetila prometna nezgoda. Imela sva srečo, da sta bila v bližini prometna miličnika z Novega mesta Jože Tavčar in Jože Prosenički, ki sta nama z nesebičnim triurnim naporom omogočila nadaljevati pot. Želiva se jima najpristržneje zahvaliti, ker meniva, da sta s svojim človeškim ravnanjem presegle meje službene dolžnosti. Dr. Dragoslav Savič in dr. Ilija Panič

NE BOJI SE JIH

Malo Marijo Simončičevo sem vprašal, če se kaj boji miličnikov, pa sem dobil odgovor: »Nič saj je moj očka tudi miličnik.«

JU JE NOSILA LUNA?

Nežka Rauh in Ivanka Pečarič, uslužbenki Tovarne motornih vozil v Novem mestu, sta povedali: »Podnevi sva šli zaslanjani, ko da bi naju luna nosila... naenkrat se zbudiva — sredi kandijskega križišča. K sreči ni bil promet. Ozri! sva (Nadaljevanje na 8. strani)

Ob 15. obletnici službe notranjih zadev

13. maja pred 15 leti je Vrhovni štab NOV in POJ s posebnim odlokom ustanovil enotno službo državne varnosti. V počastitev te obletnice bo predsednik okrožnega ljudskega odbora v torek 12. maja priredil sprejem za uslužbence TNZ in Ljudske milice, 13. maja pa bo zaključek tekmovalni, ki jih prireja sindikalna podružnica TNZ Novo mesto s počastitvijo obletnice in razdelitvijo nagrad najboljšim tekmovalnim ekipam.

Področje TNZ - splošna družbena skrb

Kaj so obravnavali na zadnji seji sveta za splošno upravo in notranje zadeve pri ObLO Brežice

»Postaji ljudske milice v Brežicah in Stari vnsi sta zabeležili lani nekaj sto prekrškov, največ cestnoprometnih. Nekaj je bilo tudi kaznivih dejanj. V teh primerih sta zadeve odstopili pristojnim organom. Toda, ukrepati moramo, da bo prekrškov in kaznivih dejanj manj...«

»Culi smo poročila, zdaj se moramo pomeniti, kako bi slabše vplive preprečevali. Včasih so vzroki za prestopke tudi v kavbojskih filmih, ki jih gleda mladina, je pripomnil predsednik sveta.

»V Vrblini pri Brežicah so se igrali štirje šolarji indijance in kavboje; enega so zvezali z vrvo in ga nameravali poškodovati z nožem.

To je preprečila neka žena, ki je šla slučajno mimo. Starši bi morali bolj skrbeti za otroke; tudi odgovornost šole je tu zelo velika.

»V mestu je skupina mladincev, ki niso nikjer zaposleni, pogosto pa so v gostilnah; pijančujejo in kašajo nočni mir. So pa iz socialno slabih družin...«

»Zaradi prekrškov so bili že večkrat opozorjeni, vendar brez večjega uspeha. Ugotovili smo, da večkrat potujejo v Zagreb.«

»Res je, slabi filmi so marsičesa krivi. Otrok vidi v kavbojskem filmu navadno le posamezne dogodke na platnu, ne razume pa celote

in morebitnega poučnega vpliva filma...«

»Saj imamo komisijo za film, jaz sem celo njen član, toda kaj, ko se še niti enkrat nismo sestali...«

»Z administrativnimi ukrepi ne bomo dosegli mnogo... K temu delu moramo pritegniti občinski odbor Socialistične zveze, druge odgovorne organe in družbene organizacije, katerih skrb je pravtako reševati vsa ta vprašanja!«

»Otroke je treba vključevati v mladinske organizacije in primerna društva, da ne bodo žrtve ceste, slabega okolja ali zanemarjenosti na domu...«

Tako se je razvijal pogovor

med člani brežiškega občinskega sveta za splošno upravo in notranje zadeve. Tako rešujejo člani takih svetov tudi ostala vprašanja, ki so nekaj veljala za izključno domeno Tajništva za notranje zadeve: požarna varnost, prometno varnost, probleme socialno ogroženih družin oziroma otrok. Skrb za pravčasno preprečevanje kaznivih dejanj in prekrškov je v delu teh svetov najglavnejše opravilo. Nikakor pa vse to ni samo skrb teh družbenih samoupravnih organov. Naša skupna skrb je vse to, skrb za našo bodočnost, pravilno vzgojo mladega rodu in za srečno bodočnost države.

krat je le srečno naključje preprečilo, da razposajena neugnanost navdušenih mladincev ni prinesla tudi škode. Da so bili Italijani tiste čase nestekotkrat potegnjeni za nos, tega v kratkem zapisu ni moč povedati ali naštetj vsaj glavne akcije.

Združili in aparat za razkuževanje. Oboje je bilo treba sprazniti do Ravbarjevih v Jurki vasi. Bogo se je povezal z Murnovim Ljubčkom in Jožetom Oblakom. Vse je šlo po sreči, voz je drdel že ob Krki navzgor, ko ga ustavi italijanska patrula. Potrdilo, ki ga je Jože slučajno imel v žepu od nekega italijanskega podjetja, je rešilo akcijo...

Lado se spominja, kako je v Vasičevj pisarni jemaj odtis »verthajma« kijučavnice, ker je Marjeta izgubila ključ, v omari pa so bila zdravila, na katere so v goržu že čakali. Prek ljubljane je Papeževa Nuša dobivala precej zdravil, ki so se včasih pri Ladu nakopičila že kar v cele zavjete in zaboje. Prek tovarišev na železnici, prek ločenskega bleka ali Drske je dragoceno blago varno odhajalo v roke tistim, ki so ga nujno potrebovali...

veleki Nemeč, v Smalčevem lokalu kup pušk in pištol. Obvestilu je sledilo drzno dejanje: izpred nosa stražarja je izginito nekaj pištol, v lokalu se je dalo sneti okno. Puške, strelivo, pištole, vse je odhajalo nato v varnejša skrivališča. Ko je gorela osnovna šola, je znošil Jože kupček streliva v staro obzidje na Sanech. Cez nekaj tednov je hotel zalogo pogledati — luknja pa prazna! Ves iz sebe je začel obzidje natančneje preiskati in kmalu je našel v še bolj skrajnem kotličku 2 okvirna z brojevko, poima svečičnih smetkov. V mraku ju je pretihotapil domov in po očetovem navodilu dobro namazana spravil v pločevinasto skaflo. Leta 1942 sta se s Prežlevim Srečom v parizanih na Rogu temu dogodku prav pošteno nasmejala. Šele takrat sta namreč odkrila, da sta drug drugemu »ukradla« municijo in okvira...

Liko, Jože, Džema, Zan, Lado in drugi so morali orožje spravljati tudi čez mestno mejo, včasih do »znamenja« nad pokopiščem, drugič spet v gozd pri Brezovici, včasih tudi samo čez Marof ali v Ragovšč, kjer je bilo večje časosno skladišče. Mimo patrolj, včasih v igranem »svinjenem« stanju, drugič spet v družbi deklet, so hodili fantje kurirji po nalogah Partije mimo Italijanskih straž. Vedno je sledila obvestilom in aročnim akcijam. Dostil-

nič čudnega, če je štab na Hmeljniku včasih že čez uro ali dve izvedel, kar je v Novem mestu povedal general Gerutti. Od tam so šle vesti prek posebnih zvez: do Tekstornja, Lada in Džuro na postaji je kar pustil delo ter skočil »malo ven«. Partizani na Hmeljniku so zvedeli za namero Italijanov prejeti vojakov v garniziji... Kljepetavost okupatorja, iznajdljivost obveščevalcev, ki so imeli prijatelje in sodelavce celo med okupatorjevimi vojniki, naglica in okretnost, odločnost in pogum — vse to je bilo takrat temeljne uspešnega dela obveščevalne službe, v kateri so v tej ali oni obliki sodelovali mnogi naši zavedni ljudje.

Zasluga obveščevalne službe je, da so manjše in večje skupine mož in fantov odšle iz mesta v partizane v pravem trenutku, tik pred aretacijami, ki so bile že pripravljene. Mirnopski Potočar se še spominja, kako je na ponedeljek marca 1942 v dveh velikih sodih iz Stranjarjeve dvoranice v Novem mestu prepeljal mimo vseh Italijanov osebno priljago za skoraj 40 fantov, ki so šli takrat iz mesta v partizane na Brezovo reber. Organizirat; tako odpremo nahrbtnikov in odelj je bilo vse prej kot lahko. Aktivisti, obveščevalci in helgalci so se vedno znašli. Tudi takrat, ko so Novomeščani organizirano oddali smučj v partizane v koozlec pri Sv. Anj in

so Italijani ostali praznih rok (zanimivo »srečanje« s svojimi smučarji je doživel nekaj mesecev zatem tovariš Snež, ko jih je dobil na Topli rebrj spet v uporabo, a takrat že kot partizani).

Po odhodu Stefana Jereba je bilo treba najti v mestu varno stanovanje za novega okrožnega sekretarja Partije; pri Okolovih se je našla soba za »Rudija Anžlovarja« in tovariš Viktor Avbelj je delal v mestu vse do odhoda v partizane. Tako je bilo tudi s stanovanjem za prvega ranjenca z Bučke; Janko Starha je 3 tedne stanoval pri Komejlevih in tik pred ratičje po zaslugi obveščevalcev spet odšel na varno.

Vsaka, na videz tudi nepomembna novica o sovražniku, je bila dragocena. Sovražnik ni vedel, kdo ga opazuje na vsakem koraku. Iz širokih množic je zajemala Partija, voditeljica in organizatorka ljudske revolucije, neizmerno moč. V takih pogojih je nastajala, se razvijala in nelzmerno koristila našemu uporu, nujni oblasti in uspešnemu boju za novo državo in socialistično skupnost delovnih ljudj naša varnostna služba. Praznik ob 15. obletnici njene formalne ustanovitve kot enotnega organa za vso državo je zato tudi praznik vsa ga delovnega ljudstva.

Od kapljic do veletoka

Od prvega dneva okupacije dalje je vodstvo našega osvobodilnega boja sproti dobivalo nešteto obvestil, drobnih novic in važnih podatkov o sovražniku. Partija je načrtno organizirala obveščevalno službo in zlasti v začetku je bilo delo slehernega aktivista na vsakem koraku pretirano tudi z varnostno-obveščevalnim delom. O tem smo se pred dnevi pogovarjali z nekaterimi novomeškimi tovariši, ki so obudili drobce spominov zlasti na prva vojna leta. Tovariš Brane Suh, Jože Udovc, Bogi Komej in Lado Stepišnik so v nevezanem kramljanju povedali med drugim tudi to-le:

Ze pred vojno je napredna mladina zasledovala tuje agente, ki so se ob vsej »širokogrudnosti« žandarjev, policije in stare oblasti nemoteno sprehajali po naših krajih, risali in fotografirali tovarne, mostove, skladišča in pod. Eden takih nemških vohunov je bil inavdil v vozličku, ki se ga mnogi Novomeščani še dobro spominjajo. Takih agentov je bilo veliko, a stara oblast ni hotela o tem ničesar slišati. Ko so mladinci teke primere v svoji goreči domoljubnosti prijaviili žandarjem so skorajda sami postali sumljivi.

Od vsega začetka vstaje proti okupatorjem je Partija po svojih članih in sodelavcih nadzirala posameznike, za katere je bilo moč smatrati, da bi se lahko povezali z okupatorjem in začeli izdajati. Tako je trojka v Novem mestu opazila Mihev-

ca, ki je začel vneto hoditi po mleko, česar prej nikoli ni delal. Mladinci so odkrili mrežo župnika izdajalca Komljanca, Grlica, Sonca, Verbiča in še druge.

Ustanovitve Osvobodilne fronte je rodila široko sodelovanje neštetihih simpatizerjev vseljidskega upora. Iz njega so rasli tudi prvi zamekji obveščevalne službe, prepleteni s številnimi, za začetek nadvse važnimi akcijami: zbiranja orožja, zdravil, prehrane, skrbj za stanovanje ilegalcev, obveščanja o premikih in nakanih sovražnika, organiziranje odloča kompromitiranih aktivistov v partizane, načrtna odprema materiala v partizanske enote in še in še. Marsikaj tega je bilo že povdano in napisano, to in ono pa bo še treba rešiti pozabe.

V Novem mestu je bilo ob razsluži precej orožja, ki so ga

začeli spravljati v varna skrivališča, ponekod organizirana po navodilih Partije, nekatje pa tudi samoiniciativno; zavedni ljudje so v srehi čutili, da se bo prava vojna šele začela. Precej pušk in streliva so fantje v vrečah potopili v Krko; tja je romal tudi ciklostilni stroj iz Sokolske knjižnice. Jože se še dobro spominja, kako so pozneje te puške spet dvignili; s kamnom krog pasu in s staro plinsko masko se je spuščal pod toln in vlekli previdno na svetlo dragoceno orožje. Niko, Zan, Grbec, Jože in drugi so križarili po Krki kot za zabavo, pod vodo pa vlačili navezano orožje k bregu in nato dalje k mlinu nad prvim jezom. Jože ne bo nikoli pozabil, kako sta z Likom veslala na žive in mrtve, da bi utekla italijanskemu vojaku, ki ju je zasledoval, a je potem, ko jo je že primahal do njunega čolna, v katerem je Jože s celim telesom le za silo pokrival pravkar iz vode potegnjene puške, želel le, da bi Liko prišel popraviti električno napeljavo v pekarino...

Obvestila so prihajala kot kapljice od vseh strani, se zbirala in odposiljala naprej v varne roke. Na magistratu je bil kup orožja, ki ga je stražil

Priznanje Ljudski tehniki

na III. kongresu LT Slovenije — Kar je SZDL v politični vzgoji ljudstva, je Ljudska tehnika za tehnično izobrazbo in kulturo delovnega človeka — Uspeh našega okraja v predkongresnem tekmovanju: drugo mesto v Sloveniji (za Ljubljano in pred Mursko Soboto)

V prostorih Kluba poslancev v Ljubljani je bil 25. in 26. aprila III. kongres Ljudske tehnike Slovenije. Ob sodelovanju 150 delegatov, vidnih predstavnikov naše oblasti, Partije in drugih organizacij je kongres pregledal svoje delo za obdobje od II. do III. kongresa LTS in naredil tudi velik načrt za nadaljnje delo. Naj nekaj vtisov s tega kongresa posredujem tudi bralcem Dolenjskega lista.

Iz našega okraja se je udeležilo kongresa 17 delegatov iz vseh občinskih odborov LT, ki so sodelovali v vseh treh kongresnih komisijah (za tehniško vzgojo mladine, v kmetijsko- strojni in v organizacijski) in s svojimi predlogi pripomogli k nadaljnji rasti LT. V delovnem predsedstvu je sedela tudi delegatkinja našega okraja, tov. Reza Pirč iz Krškega, s čimer je tudi bilo dano priznanje delu Ljudske tehnike na Dolenjskem in v Spodnjem Posavju.

V uvodnem delu kongresa je udeležence prijetno presenetilo troje pisem — pozdravov pionirskih odredov iz Otočca ob Krki, Sentjerneja in Stopič. Pionirji so nam zaleželi uspešno delo na kongresu in obljubil, da se bodo še bolj potrudili za nove uspehe na področju Ljudske tehnike. Kasneje smo zvedeli, da je prišlo v kongresno pisarno še več pozdravnih pisem pionirjev iz našega okraja.

O dejavnosti LT med obema kongresoma je izbrpno poročal tov. Prvinek, sekretar republiškega odbora LT. Večkrat je pohvalno omenil velik vzpon LT v našem okraju, zlasti pri tehnični vzgoji pionirjev.

Dvorana se je spet napolnila in pred »molčeči« mikrofon je stopil predsednik Glavnega odbora LT Mirko Goršič. Najprej se je z nasmehom opravičil, češ da je tudi Ljudska tehnika kot »bosa kovačeva kobila« — zmanjkalo je namreč električnega toka, zato je sedeva molčalo tudi ozvočenje, enako kot na našem okrajnem zborovanju LT v Novem mestu. Zanimivi referat tovariša Goršiča o »Vlogi Ljudske tehnike v tehničnem izobraževanju« je bil hkrati naš novi program, ki je ob dveh ugotovitvah pokazal tudi dvoje nalog: še več prizadevanja za višjo raven tehnične vzgoje v naših organizacijah in v družbi ter ustanavljanje LT v industriji in na vasei. O teh dveh nalogah je tudi posebej razgovor v popoldanskih komisijah in v nedeljo popoldne.

Popoldne 25. aprila so v de-

Drugi dan kongresa nas je spet našel pri delu v komisijah. Našo komisijo je tokrat obiskal predsednik centralnega odbora LT Jugoslavije tovariš Leskošek-Luka. V razpravi sta sodelovala dva delegata iz našega okraja: tovariša Reza Pirčeva in pisec teh vrstic, ki je govoril zlasti o prizadevanju sodelovanju ZDPM pri delu pionirskih komisij in predlagal, da bi se v Ljubljani in na okrajih pri pedagoških društvenih ustanovili pedagoški centri za proučevanje tehnične vzgoje na šolah in v krožkih.

Ob desetih uri se je kongresna dvorana spet napolnila in predsedniki komisij so podali v izveščkih delo LT v novem obdobju. V posebni točki: re-

razumela to dejavnost, spremljala delo LT in ga tudi podprla.

Močno so nas navdušile tudi besede tov. Leskoška-Luke, ki je posebno poudaril splošni pomen LT za našo družbo, kajti Ljudska tehnika vzgaja tehnični kader za našo industrijo in pomaga izobraževati delavca v tovarni in kmečkem proizvajalca v KZ. Pohvalil je dosežanje delo LT v Sloveniji in dejal, da mora naša javnost, vse družbene organizacije, ki spadajo med najvažnejše v državi, kar je SZDL za politično vzgojo našega ljudstva, to je LT za tehnično izobrazbo in kulturo našega človeka, je poudaril tov. Leskošek.

Kongres je nato izvolil nov upravni odbor in nadzorni odbor, v katerem sta tudi predsednik OOLT Novo mesto ing. Peter Ivančič in tov. Reza Pirčeva iz Krškega.

Ponosni in zadovoljni z delom in uspehom LT v zadnjem letu in s samim kongresom in z novimi nalogami pred seboj smo si krepko stisnili roke z delegati iz drugih krajev ter odbrzeli po avtomobilski cesti domov.

Marjan Tratar

Novo tekmovanje Ljudske tehnike na čast IV. kongresa ZKS

Okrajni odbor Ljudske tehnike Novo mesto je organiziral v čast IV. Kongresa ZKS novo tekmovanje občinskih odborov LT. Trije najuspešnejši bodo dobili nagrade: 20.000, 15.000 in 10.000 dinarjev. Tekmovali bodo v ustanavljanju novih organizacij Ljudske tehnike v kmetijstvu, industriji in šolah, v ustanavljanju klubov, krožkov in delavnic LT, v objavljanju člankov, organiziranju prireditev »Pokaži kaj znaš« s področja LT itd.

V predkongresnem tekmovanju so tekmovali tudi občinski odbori Ljudske tehnike. V našem okraju je dosegel prvo mesto občinski odbor LT Novo mesto, drugo občinski odbor LT Brežice in tretje občinski odbor LT Videm-Krško. Vsi trije so dobili denarne nagrade in sicer 15.000, 10.000 in 5.000 dinarjev.

družbe organizaciji LT, zlasti pomoč polit. aktivistov, govorili so o potrebi tesnejšega sodelovanja LT, Partizana, tabornikov in DPM, o tisku, materialu za delo v šoli, o učnem načrtu tehnične vzgoje in tako dalje.

Prekinili smo bilj delo in se udeležili otvoritve VII. mednarodne razstave umetniške fotografije v Moderni galeriji, ki jo je v čast našega kongresa pripravil »Foto-kino zvezda Slovenije«. Zvečer nas je skupina delegatov prisostvovala v radijskem domu oddaji »Spoznavajmo svet in domovino«. Bili smo res veseli, ko se je kot zadnji tekmovalec posebno odlikoval Pavla Mihelič, mladinec iz Novoga mesta, ki je o glasbenih stvaritvah Beethovna pokazal tako znanje, da je bil deležen bur-nih pohval.

zultati predkongresnega tekmovanja okr. odborov LT, ki ga je bil napovedal okrajni odbor LT Ljubljana, smo zvedeli, da je okrajni odbor LT Novo mesto prejel v tem tekmovanju II. republiško nagrado, diaskop in fotoaparata, ker smo bili v tem času največ pripomogli za kvalitetejši dvig LT v Sloveniji. V tekmovanju je bila pred nami Ljubljana, za nami pa Murska Sobota.

V vrsti zaključnih pozdravov naj posebej omenim besede sekretarja rep. odb. SZDL tov. Kimovca-Zige. Tov. Ziga je poudaril, kako važna je vloga LT in dejal, da je doslej SZDL premalo storila za pomoč LT in njenim organizacijam, kot so premalo storili okrajni in občinski ljudski odbori. Pozval je aktiviste LT, naj se obrnejo po pomoč na SZDL, ki bo v novem obdobju bolj

Z akademij, proslav in prireditev ob 40. obletnici KPJ

V številnih delovnih kolektivih, sindikalnih podružnicah, društvi in organizacijah so se v preteklih 14 dneh vrstile lepe in pomembne proslave in prireditve, na katerih smo se spominjali slavne zgodovine in borbe Komunistične partije Jugoslavije. Marsikje so slavje združili s prvomajsko slovesnostjo in pred Priznikom dela prejel svoj delež v naporih socialistične skupnosti za lepši jutrajnji dan.

V Novem mestu je bila osrednja akademija 25. aprila zvečer v polni dvorani Doma LP; organiziral jo je Okrajni odbor za proslavo 40-letnice KPJ. Slavnostni govor je imel sekretar OK ZKJ tov. Franc Pirčevič, v kulturnem delu sodelovala pa so sodelovali Jože Tiran, France Presetnik in simfonični orkester PD Dušan Jereb in Doma JLA Novo mesto. Akademija je bila ena najkvalitetnejših, kar smo jih zadnja leta videli na novomeškem odru.

Razstavo taborniške dejavnosti, ki jo je v počastitev 40-letnice SKOJ priredil Partizanski odred Gorjanski tabornikov, si je v tednu dni ogledalo približno 2000 ljudi. Obletnico naše Partije so počastili tudi taborniki-tečajniki ob tabornem ognju na Frati in taborniška četa pri Tovarni na Gorjanjih, kjer so v prvomajskih počastitvah postavili novo taborniško kočo.

V Brežicah so imeli akademijo v soboto 25. aprila. V polni prosvetni dvorani je govoril o razvoju in delu KPJ Martin Bajc, sekretar občinskega komiteja ZKS. Umetniški del akademije so izvajali mešani zbor in orkester, člani dramske sekcije KUD »Stanko Cermelj« in dijaki brežiške gimnazije. Občinstvo je s posebnim navdušenjem sprejelo in z močnim aplavzom nagradilo zaslužnega dirigenta Franca Baškovića za izvajano kanto »Radovna Goba« »Svobodna zemlja«. Ki

Smihelu pri Novem mestu pridelilo proslavo v počastitev 40-letnice KPJ in SKOJ ter delavskega praznika 1. maja.

V dvorani, ki jo je napolnilo občinstvo in šolska mladina pod vodstvom učiteljskega zbora, je rasnil prav lep kulturni spored.

Spored se je začel s petjem internacionalne ob spremljavi klavirja. O pomenu in 40-letnem delovanju KPJ in njeni borbi za dokončno zmago zatiranega proletariata ter priznanja, ki je naša je govorila učiteljica Slavka Zupančič. Nastopil je mešani pevski zbor prosvetnega društva »Janez Trdina« in zapel 4 borbene pesmi. Program je lepo izpolnila Jelka Zajc, ki je občuteno zapela priložnostni pesmi. Spremljal jo je Stane Fink. Recitali so dijaki in dijakinja učiteljica in 2 učenci osnovne šole iz Smihela.

To pot se je nam privrkat predstavil ženski zbor dijakinj bolnišniške šole iz Novoga mesta, ki je zapel 3 pesmi. Posebno lepo je bila izvajana Bilečanka. Ob zboru je vodil ravnatelj bolnišniške šole Ludvik Ahačič.

Taborniška četa v Sevnici je zvečer 20. aprila pridelila lep taborni ogenj. Ob njem je sekretar občinskega komiteja ZK tov. Slavko Struželj okoli 300 zbranim mladincem in gostom orisal težko zgodovinsko pot KPJ in ZKJ od njene ustanovitve do danes. V drugem delu je zbranim v polurnem preprostem pripravedovanju opisal najtežje doživljanje iz NOB, v katerih je sam sodeloval. Vsi, posebno pa mladi taborniki, so ga z velikim zanimanjem poslušali.

Dan partije so na poseben način proslavili tudi sevniki gasilci. 21. aprila so nekaj čez 10. uro zvečer zažele požarne sirene, po žrtvovanih gasilcih pa so izvedli demonstrativno nočno vajo na trgu. Po uspehi vaji jim je o pomenu in vlogi KPJ spregovoril predsednik, tov. Jože Smodej. Male svečanosti so se udeležile tudi gasilske enote iz sevnških podolj. Kratak in jedratn pozdrav Partiji in tovarišu Titu je bil od ustanovitve do današnjih dni. Pri proslavi so razen osnovnošolskega pevskega zbora sodelovali še metliški godbeniki in recitatorji.

Akademije so se udeležili Metličani in prebivalci okoliških vasi.

Smihel pri Novem mestu: V nedeljo popoldne 25. aprila je prosvetno društvo »Janez Trdina« in so igrali nadvse dobro zalgrati.

Načrti za Dan mladosti v Sevnici

Mestni odbor SZDL v Sevnici je pred dnevi sklical predstavnike vseh društev in drugih organizacij v Sevnici. Pogovorili so se o praznovanju Dneva mladosti, ki naj bi ga mladi rod proslavili čim bolj svečano in tudi veselo.

Po krajši razpravi so se zedinili za sledeči program: Dan mladosti bi pričeli z zbiranjem pri sejmih, nato pa bi se vsi skupaj v lepi in peštri povorki podali čez trg do športnega igrišča. V povorki bi radi imeli tudi godbo, za katero pa jim manjka sredstev. Društvo prijateljev mladine bo poskusilo organizirati zakusko za vse udeležence.

Na igrišču, ali po domače na gmanju, bi po krajšem govoru o pomenu Dneva mladosti uprizorili TVD Partizan raznoterosti na tleh in na orodju, gasilska mladinska enota bi prikazala gašenje ognja.

taborniki pa bi prikazali taborno življenje. Program bi zaključila rokometna ali nogometna tekma, ves čas pa bi radi imeli svečano in peštri povorki podali čez trg do športnega igrišča. V povorki bi radi imeli tudi godbo, za katero pa jim manjka sredstev. Društvo prijateljev mladine bo poskusilo organizirati zakusko za vse udeležence.

Venomer delavni in prizadevni taborniki

Novomeški taborniki so izkoristili teden šolskega pomladanskega odmora in priredili dve uspešni akciji. Na Frati so od 25. do 30. aprila imeli tečaj za bodoče vodnike. Med 18 udeleženci so bili tudi 3 učenci iz gospodarskih podjetij, ki so pokazali

izredno zanimanje za taborniške veščine. Pri zaključnem tabornem ognju v sredo zvečer je bilo sprejetih 11 novih članov. Tajnik Dolenjskega taborniškega sveta je v pozdravnem govoru izrazil upanje, da se bo taborništvu začelo širiti tudi v vrstah mladine, zaposlene v proizvodnji. Zaključni izpiti in anketa so pokazali, da je tečaj uspeh. K uspehu tečaja je razen strokovnega kadra predavatelj in inštruktorjev pripomogla tudi Zveza borcev, ki je brezplačno dala Dom na Frati, Rečič križ z izdatno podporo v hrani ter Dolenjski taborniški svet z denarno dotacijo.

Ceta Zelenih otokov je v istem času priredila delovno akcijo na prostoru nekdanje gaizute na Gorjanjih. Postavila je ogrodje za kladaro, ki bo stala v bližini sedanje gospodarske hiše. Trideset parov mladih rok je vneto sodelovalo pod vodstvom strokovnjaka — tesarja; posekali so sušice, ki jih je dalo Gozdno gospodarstvo, jih obesali in sestavili ogrodje kladare. Občina Novo mesto je dala na razpolago opako za streho. Tako bo pri Tovarni na Gorjanjih stala še druga taborniška kladara v okraju; lani je namreč vod Jelen postavil tako kočo v neposredni bližini Otočca.

Zvedeli smo, da pripravila OBLO Novo mesto tako obilno pomoči priljubljeni taborniški organizaciji se za podobne postojanke na Gorjanjih in drugje, s čimer bo mladina na najcenejši način prišla do preprotnih prostorov. Ker pri tem sama aktivno sodeluje z delom in je nadvse hvaležna za vsakršno pomoč organizacijam, podjetjem in ljudski oblasti, je vpe to delo hkrati tudi zelo vzgojno in smo tako dejavnosti lahko sami veseli.

S. J.

Turški vpadi na slovenska tla

(RAZSTAVA V DOLENJSKEM MUZEJU V NOVEM MESTU)

Dolenjski muzej v Novem mestu pričena v jubilejnem letu KPJ vrsto razstav z razstavo TURŠKI VPADI NA SLOVENSKA TLA. Razstavo je pripravil Narodni muzej v Ljubljani na osnovi lastnega materiala ter gradiva iz Vojnega muzeja JNA v Beogradu. V letu 1958 si je razstavo v prirediteljevih prostorih v Ljubljani ogledalo veliko obiskovalcev. Svet za prosveto in kulturo LRS je razstavo ocenil zelo pohvalno in jo priporočil predvsem šolam. Tako je šla razstava iz Ljubljane v Kranj, kjer so si jo ogledale skoraj vse gorenjske šole. Tu jo je prevzel Dolenjski muzej in jo postavil v svojih prostorih v Novem mestu. Dolenjski muzej je razstavo dopolnil z domačim gradivom in z ustreznimi dokumenti, ki jih hrani Studijska knjižnica Mirana Jarca, in ji tako dal domačinski poudarek. Za dolenjskega človeka bo razstava še posebno zanimiva, saj je bila belokrajsko-dolenjska vdorna smer glavna pot turških napadalcev.

Razstava bo odprta od 1. do 25. maja vsak dan od 8. do 13. ure. Obisk priporočamo zlasti šolam. Šole si bodo razstavo lahko ogledale tudi v popoldanskem času, če to predčasno sporoče upravi Dolenjskega muzeja v Novem mestu. Za vodstvo po razstavi je poskrbljeno.

Razgibano tekmovanje sindikata uslužbencev TNZ in LM v Novem mestu

Ena izmed sindikalnih podružnic, ki ji športno udejstvovanje ni nekaj tujeja in oddaljenega, je vsakakor podružnica Tajskega za notranje zadeve pri OLO Novo mesto. Pod vodstvom za Krško so člani te sindikalne podružnice uredili lepo igrišče za odbojko, namizni tenis, balinanje in streljanje, v katerega so vložili precej prostovoljnega dela. Začetek a zdel, ko so se športno življenje razgibalo, je igrišče ob vsakem lepem dnevu naravnost zasedeno od živahnih tekmovalcev, ki si po službi radi privoščijo odih in razgibanje v tel ali oni obliki. Za več tednov člani tega sindikata uspešno tekmujejo v telesno-

vzgojnih in strokovnih panogah na čast 15. obletnice resora notranjih zadev. Do 10. maja bodo zaključili tekmovanje v strelstvu, administraciji, odbojki, šahu, kmetijsko-športni tehniki, balinanju in ping-pongu, medtem ko bodo priredili 13. maja še ocenjevalno vožnjo z motornimi kolesi. Tekem se udeležujejo uslužbenci TNZ v Novem mestu in uslužbenci LM iz vseh postaj v okraju.

Izid tekmovalni bo razglašen 13. maja po končani ocenjevalni vožnji, ko bodo razglašili rezultate, katerih bodo še posebej. Podružnica je pripravila tudi več nagrad za zmagovalce v posameznih panogah.

V šahovskem dvoboju ne poznajo prizanesljivosti, tu odloča pronicljivost, domiselnost, znanje, odločnost — pravzaprav vse tisto, kar morajo imeti uslužbenci TNZ in LM v vsakodnevni službi. Zato je šah v sindikalni podružnici kolektiva TNZ in LM čedalje priljubljenejša igra.

Trajna skrb za druge

(Nadaljevanje s 5. strani)

KMETJE IN PROMETNI PREDPISI

»Kaj mislite o naših prometnih miličnikih?« sem vprašal Janeza Dolmošiča, vodjo servisne delavnice pri Industriji motornih vozil.

»Če hočemo, da bo naš promet tak kot v drugih državah, bi bilo treba, da so miličniki še več na cesti. Po vojni se je naš promet izboljšal za 70 odstotkov, a ga je treba še za 30 odstotkov. Vozni park se tudi stalno izboljšuje, kar pripomore, skupno z izboljšanjem cestnega omrežja, k časovnemu skrajšanju voženj.«

Malo je pomislil in dejal: »Pa kmete bi bilo tudi dobro seznaniti s prometnimi predpisi. Kaj pomaga sofenju, če pozna vse predpise, ko pa pelje kmet z vozom po levi strani ceste? Kaj pomaga, če daje znak, da bo zavil na levo, ko pa kmet ne ve, zakaj smerne luči utripajo? Prav zaradi tega imajo avtobusi in ostali avtomobili, ki ne vozijo po avto cesti, večkrat zamude. Te so pri nas največje ob ponedeljskih in sobotah, ko sta na cesti največ kmetov. Težave so tudi s traktoristi, ki imajo traktorje preslabo opremljene za splošni javni promet.«

»Naš avto park pa je tudi že toliko močan, da ne bi bilo treba uporabljati traktorje za splošni transport na daljših progah. Vključilo bi se v kmetijstvo.«

MANJ STIKA

Jože Sinkovec, skladiščnik: »Odkar imam moped, imam manj postaj s miličniki. Dókler sem pa vozil kolo, smo se večkrat kaj »pogovarjali«. Enkrat je bilo narobe z lučjo, drugič z zvoncec in vrag vedi s kom še.«

TISOČ DVESTO DINARJEV...

Prevodnik avtobusa Novo mesto — Sevnica pravi: »Nanje

imam slab spomin. Enkrat sem jim moral plačati 1200 dinarjev, sem imel preveč potnikov v avtobusu. Bil sem namreč šele nekaj mesece v službi pa nisem vedel, koliko jih lahko peljem, ker mi tega ni nihče povedal. Prvič bi me miličnik lahko samo opozoril.« (Kaj pa če se prenapolnjeni avtobus prevrne ali sicer utrpi nesrečo? — Mar ni ostra kazen prav zato takoj na mestu?)

PIJANEC IN OTROK PADLA

»Miličnik je našel ob štirih jutraj pod neko škarpno, kamor sta padla s ceste, pijanega moža in štiriletnega otroka. Peljal je domov. Milica je potrebna, kar pomislimo, kaj bi se vse spustilo, če je ne bi bilo; ropi, uboji, prometne varnosti ne bi bilo več, človek ne bi več mirno spal in se veliko drugih stvari bi bilo narobe.« je dejal Kostja Vitanič, sodnik za prekrške občine Novo mesto.

PREPOVEDANE POTI

Slavko Makovec, vodnik-godbenik: »Po lesenem mostu, ki vodi v Kandijo, vemo, da je prevoz z vsemi vozili prepovedan. Bil pa sem tudi priča, ko sta stala tam dva miličnika in zadrževala kazni, vendar ne v vsakem. Na to nepravilnost sem jim opozoril. Videj sem tudi, da miličnik ni ustavil nekega divjega motorista na cesti, ki pelje mimo okrajne barake, čeprav je tu prevoz za vsa vozila prepovedan.«

IZGUBLJEN SEDEŽ BICIKLA

»S kolesom sem se peljala iz Sentjerneja proti Novemu mestu, ko mi je zadnje kolo začelo spuščati.« je povedala Fani Mikšakova iz Regeče vasi. — »Ustavila sem tovarnik podjetja »Kremen« in naložila kolo, sama pa sem se vsedla v koleso. Vendar sem položila kolo tako nesrečno, da je sedež gledal čez stranico. Ko sem v

Kandiji vzeela kolo iz avtomobila, je bilo brez sedeža. Cakala sem ob cesti, če se bo kdo prijel za šentjernejske strani. Res se je kmalu pripeljal neki kolesar. Vprašala sem ga, če je našel na cesti kak sedež. Rekel je, da ne, pač pa da je videl, ko ga je pobral neki traktorist. Začela sem iskati tega traktorista. Bila sem v Brusnicah in v Sentjerneju, a so vsi traktoristi zatrjevali, da niso našli nobenega sedeža. O teh mojih poizvedovanjih in iskanjih so slišali tudi šentjernejski miličniki, čeprav jim tega jaz nisem povedala. Minilo je nekaj dni in iz Sentjerneja sem dobila pismo, da je moj sedež na postaji LM in da ga naj pridem iskat. Kakšno so ga našli ne vem, pač pa sem pozneje slišala, da je bil traktorist, ki je našel sedež, iz Brežic. Miličnikom sem zelo hvaležna.«

DINARJI SE VOZIJO NAPREJ

Jože Tomič, upravnik hotela Kandija: »Miličniki so vedno nudili pomoč naši gostinski službi. Malo pa sem huč našel, ker ne puste parkirati vozil pred hotelom. Tako nam uide marsikak dinar zaslužke.« (Najbrž tovariš upravnik preveč gleda na dinarje, manj pa na varnost prometa. Na cesti preveč reda pred hotelom — in na ovinku — avtomobil pač ne morejo parkirati, lahko pa parkirajo na dvorišču!)

KRATEK ODGOVOR

»Hvala bogu, z njimi se nisem imel opravka.« je dejal Tone Krašovec. (To je eden izmed mnogih, s katerimi imajo miličniki najmanj dela. In teh je v državi največ...)

KOLO SE JE SAMO VRNILO...

Mimica Ogorevc, uslužbenka »Krke« iz Brežic, je povedala: »Ukradeni mi je bilo kolo. Obvestila sem postajo Ljudske milice. Preteklo je nekaj dni in kolo sem našla na istem mestu,

kjer sem ga pustila takrat, ko mi je bilo ukradeno. Ne vem, kako se je vrnilo.«

Dr. Rajner iz Brežic pa je dejal: »Kolo moje žene je bilo ukradeno tudi takrat kot Miličino. Napravila sva prijavo in žena je še povedala, koga sumi. Po treh tednih sva dobila kolo nazaj. Našli so ga že pri tretjem »lastniku« nekje pri Zagrebu.«

POMOČ PRI NESREČI

Andrej Pleničar, uslužbenec Narodne banke v Novem mestu: »Ko sem imel prometno nesrečo, so bili miličniki takoj na kraju nezgode in me odpeljali v bolnišnico. Za to sem jim zelo hvaležen.«

ZA KONEC

Uslužbeni Ljudske milice so pomagali že marsikomu. Težko, nepretrgano službo imajo in vedno skrb za druge. Ljudje dostikrat sploh ne vemo, kaj vse miličniki dela. »Na cesti je stal...« pravijo večkrat v družbi, če nanese beseda na miličnike. Da pa je stal tam zaradi opazovanja in službe, ne vedo. Saj ni nobena tajnost, da še imamo med ogromnim številom poštenih ljudi — razne klateže, sumljive osebe, brezdelce in delomirneže. Na ta ali oni način hočejo lahko živeti, se pravi škodovati drugim. Za varnost ljudi je v socialistični državi temeljito poskrbljeno, ta varnost pa zahteva v sodanji pogojih močno organizirano, zanesljivo notranjo upravo in vestne, pridne uslužbence Ljudske milice. Razmere, v katerih živijo, so dostikrat težke; teži jih stanovanjsko vprašanje in nerazumevanje za odgovornost njihove službe. Vse to je treba vedeti in če miličnikov na splošno povprečen državljan ne potrebuje, jih ne pogreša ali ne kliče na pomoč, je prav to dokaz, da živimo v urejeni družbi.

Na vprašanje: »Kaj mislite o ljudskih miličnikih?« nam zdaj menda ne bo več težko odgovoriti.

Predlog: »Dolenjska založba

Svet za kulturo in prosveto OLO Novo mesto je 23. aprila razpravljalo o vprašanju dolenjske založništva. K razpravi so bili razen članov sveta povabljeni še nekateri strokovnjaki. Dolenjska ima v tiskarski in založniški zadevi dolgo tradicijo, saj je Valvazor ustanovil na svojem gradu na Dolenjskem prvo bakroreznico za tiskanje ilustracij v Sloveniji. Ze več kot 140 let je potekalo od ustanovitve prve tiskarne na Dolenjskem. Leta 1883 smo dobili prvo knjižno založbo tiskarja Janeza Krajca, ki je izdal Narodno bielo (tekst in snovi) in zbirko Gledališke igre. Razen tega je pri njem izšlo tudi nekaj knjig v lastni založbi. Razen novomeške je imela Dolenjska tiskarni še v Krškem in Kočevju, ki sicer nista imeli lastnih založb, sta pa nastiskali mnoge knjig domačih naročnikov.

vijajoči se turizem na Dolenjskem bo zahteval tiskanje raznih zbornikov, prospektov in vodičev. Snuje se ekonomski zavod za znanstveno raziskovanje s področja gospodarstva v okraju Novo mesto, ki bo svoje znanstvene izsledke objavljala v knjigah in brošurah. Ze iz tega bežnega pregleda lahko ugotovimo, da so na Dolenjskem dani vsi pogoji za ustanovitve osrednje dolenjske založbe, čeprav nimamo primerne tiskarne. Toda založba o gotovo pripomogla, da se bo izpolnila dolgoletna želja Dolenjcev po lastni tiskarni.

Na seji sveta za kulturo in prosveto so zato sklenili, da po predhodnem posvetovanju pravnimi in finančnimi strokovnjaki predložijo na rihodnji seji OLO Novo mesto, usta novitve »Dolenjske založbe«. Kot posvetovalni organ b hkrati skušala usmerjati samo založniško izdajateljsko dejavnost v okraju. V prvem obdobju založbe izšla naslednja dela: 1. dr. Metod Mikuz: Zgodovina NOB na Dolenjskem, 2. dr. Anton Melik: Geografska analiza Dolenjske, 3. Priročnik za pouk domoznanstva na Dolenjskem, 4. Jože Zamljen: Rdeča kapica (spevigrta) in Vlasta Tavčar Jurček, lutkovna igra, oboje izdano v eni knjigi.

Med obema svetovnima vojnama je založniška dejavnost na Dolenjskem doživela le nekaj polkusov brez večjega uspeha, čeprav so na njenem področju bile tri tiskarne. Tolk živahnejša pa je bila tiskarska dejavnost med NOB, ko je bilo na Dolenjskem mnogo partizanskih tiskarn in tiskarn, ki so nastiskale številne lepake, brošure, časnike in časopise, tako da pomeni obdobje 1941 do 1945 zlato dobo tiskarske dejavnosti na Dolenjskem. Zaradi velikega števila raznih del, ki so izšla v ilegalnem tisku, bo celo težko sestaviti popolno bibliografijo.

osnovali Zesavsko knjižnico. Studijska knjižnica v Novem mestu je dala tiskati eno brošuro, razen tega je izšla še vrsta knjig v samozaložbi posameznih ustanov in društev. Dolenjske šole bi izdajale letna poročila, pedagoško društvo pripravljalo vrsto izdaj, raz-

Frankovi „Jezusovi apostoli“ na odru v Vidmu - Krškem

Po dolgem odmoru, saj se letošnjo gledališko sezono že skoraj bliža koncu, smo na odru v Vidmu-Krškem gledali predzadnji teden odpravili preostalo, ki so jo letos uprizorili domačini. Po Judiševem Navadenem človeku, ki so ga uprizorili dijaki tehniške šole ob koncu preteklega leta, smo tokrat gledali Frankove Jezusove apostole v režiji tov. Maska Matjana. Delo je izšlo kmalu po drugi svetovni vojni kot roman, še bolj znano pa je postalo, ko je bilo prirejeno tudi za oder.

Frank je z Jezusovimi apostoli, ki kljub preprosti zgradbi niso lahki, skušal prikazati življenje v porušeni Nemčiji takoj po končani vojni, ki je prinesla Nemčiji siromastvo in uboštvo. Socialna vojna iz leta v leto, da pomenila za porušeno deželo velik problem. Vse preveč je bilo siromakov, ki niso imeli najpotrebnejšega za življenje, a vse preveč tudi ljudi, ki jim ni ničesar manjkalo in ki so hoteli z revščino celo trgovati. To je osnovni problem, ki ga je hotel pisatelj prikazati v svojem delu.

ljal svet odraslih, pa moramo obravnnavati drugače. Apostoli so morali v glavnem prikazati otroški svet, medtem ko so se morali v svet odraslih mladi ljudje, ki so igrali vloge odraslih, šele pogledati. Ta svet jim je bil zares še tuj. To je bila menda najtežavnejša naloga za igralce in režiserja. Priznati je treba, da so se trudili, da bi čimpopolneje oblikovali teške vloge, vendar jim to ni vedno uspelo. Presenetljivo dobro je bila zaigrana sicer manjša vloga siromaka Hofhussa, ki so mu Jezusovi apostoli prikrameli plašč. Tudi prepovedanece Zwischenzahl ni bil slab, medtem ko bi to ne mogel trditi za zahtevno in odgovorno vlogo sodnika, ki kljub togim postavam zna prinesla svojemu srovu in razumu. Morda je prav njegova vloga najpomembnejša v tej odrski priredbi Frankovega dela. Čeprav ni bil slab, njegova igra ni dosegla vrha. Prav ob njegovi osebi bi morala rasti podoba treznega človeka, ki bože zavestno vprašati na odrski gledališčni in jim predstaviti pošten pogled na življenje.

To je skromno mnenje o uprizoritvi, ki je v celoti bila dobra, ki pa bi z reanirano igralsko pomočjo odraslih in morda tudi s še večjo prizadevanostjo samih igralcev še lepše uspela.

Tudi scena sama je ustrezala, kazalo pa bi morda nekoliko bolj razgibano drugo dejanje. Te misli o igri sem napisal zato, ker je igra uprizorila mladina osemletke in tehniške srednje šole, čeprav v okviru Svobode. Ta je letos s svojo igralsko družino zmogla komaj kaj več, kot da je organizirala gostovanje nekaterih drugih gledaliških druščin. Upamno da bo prihodnje leto drugič, saj je polna dvorana tokrat dokazala, da imajo ljudje odrska dela še vedno radi. Prav zato je še toliko bolj nerazumljivo, da niso uprizorili igre Raje v nedeljo. Res bi to finančno nekoliko škodovalo kino podjetju, a tudi to vodi Svoboda. Morda bi bilo tudi s tem ob prihodnjih uprizoritvah dobro razunati.

Prof. Janes Plestenjak

Božidar Jakac: NA STRAZI

Zahvala

Glavni zadrudni zvezi LRS v Ljubljani je darovala študentski knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu kompletno Oirko Birolovih originalnih ilustracij Desetega brata. Zbirka obsega 28 celostranskih risb, 18 nastolnih manjših risb (inicialk), 25 vinjet in 1 risbo za hrbtni naslov. S to pridobitvijo se je zbirka knjižnic ilustracij v Studijski knjižnici zelo obogatila. S to pridobitvijo se je zbirka knjižnic ilustracij v Studijski knjižnici zelo obogatila. Uprava Studijske knjižnice v Ljubljani se Glavni zadrudni zvezi LRS za dragocen dar lepo zahvaljuje.

Cankar na novomeškem odru

V torek in sredo je gledališče PD Dušan Jerab uprizorilo na novomeškem odru Cankarjevo dramo »Hlapci« v režiji Franceta Kraja. Društvo je pripravilo to dramo, v kateri sodeluje skoraj ves kolektiv gledališča in učenci vajenke šole, v počastitev 40-letnice ustanovitve KPJ. O uprizoritvi bomo prihodnje obilneje poročali.

Reforma šolstva naj ne bo papirnat akt...

Če hočemo doseči na gospodarskem polju večjo storilnost, moramo razen vseh drugih ukrepov upoštevati še osnovni element za povečanje storilnosti, to je šolanje in strokovno izpopolnjevanje sedanjih in bodočih kadrov v gospodarstvu. Živimo na gospodarsko zaostalem področju, kjer se večina delovne sile zbira s kmetov. Pomanjkanje potrebne izobrazbe in praktičnega znanja je občutno. Vsi upi za odpravo teh pomanjkljivosti se vlagajo na novo sodobno šolo. Vendar, oglejmo si stanje našega šolstva. Dejstva so sledeča:

Ob nedavni razpravi o družbenem planu in proračunu OLO Novo mesto je predsednik sveta za šolstvo inž. Jurij Ivanetič navedel nekaj problemov s področja šolstva, ki jih je vredno zaradi tehtnosti povedati vsem našim bralcem.

V SOLAH: 24.251 OTROKI
Število otrok na naših šolah stalno raste. V okraju je danes 24.251 učencev. Učni prostori se v zadnjih letih niso bistveno povečali zato imamo pouk celo v večih izmenah. Učni kader sicer nenehno narasta, vendar pri stanju 903 vzgojiteljev še vedno manjka 105 šolnikov. Na šolah prevladujejo ženske v razmerju 680 proti 223 možem. Posledica je večje število dopustov in manjši poudarek na probleme tehnike in kmetijstva. Leta 1976 so materialni izdatki znašali 17 odstotkov osebnih izdatkov, leta 1957 pa le 15,9 odstotkov. Ti izdatki komaj zadoščajo za vzdrževanje po-

slopij, kurjavo in čiščenje. O nabavi prepotrebni učil torej ni govora. Stanje l. 1958 se bistveno ni spremenilo. Največji del šolnikov opravlja poklice pod težkimi pogoji, večina opravlja na šoli več dela, kakor ga zahteva službena dolžnost, pri tem pa se zlasti v zaostalih krajih neprestano bje z ostanki zaostale miselnosti, mračnosti, nerazumevanjem in ozkostjo. Uspehi se kajpak ne pokažejo takoj, marveč šele z leti na novih generacijah. Tudi delo proti političnim nasprotnikom je postalo bolj občutljivo, kajti tudi idejni nasprotnik uporabljata moderna sredstva propagande (film, sklopišne slike itd.). Šola ni mogla ob pomanjknaju ponazoriti korakata s časom. Mladina terja za dovoljvinih odgovorov na vprašanja iz dnevnega življenja. Postaja nestrpna in željna sodobnega znanja in prakse s tehniko.

KJE SO SREDSTVA ZA POMOC ŠOLAM?

Vsi ti problemi so sprožili široko akcijo po splošni reformi našega šolstva. Z reformo šol pa se veže — zlasti v zaostalih krajih — vprašanje sredstev za šolanje kadra, strokovne posvete, za hospitacijske in eksperimentalne šole, učila, strokovno, literaturo, delavnice, nove šolske objekte in še in še. Pri vsem tem računamo še s skopostjo nekaterih od reformnih prizadavcev. Ob kršenju občinskih in okrajnih proračunov je v enaki meri prizadeto tudi šolstvo.

V letu 1958 smo za šolstvo porabili 243.600.000 dinarjev (za blyiši novomeški okraj). Za študentske pa raznih bližnjih se daje letno 33 milijonov. Kljub planiranemu delu in sodelovanju s podjetji in ustanovami pri razpisu študentskih pa ugovarjamo, da ni zanjmanja za študijske pravca, za kmetijsko stroko, za filozofijo (ki daje učni kader za srednje šole), za Višjo pedagoško šolo in za višjo šolo za socialne delavce. Za nekatere vrste poklice nastopa že vprašanje zaposlitve študenta. Za rskane poklice je stalna nevarnost da se študent zaposli drugod, kjer so boljši pogoji dela.

Za šolanje odraslih obstajajo sredstva in potrebno znanje. Manjka pa učnega kadra in prostorov. Kje so sredstva za pomoč šolam? Za asanacijo šol smo prejeli od UNICEF razen drugega jeklene cevi, vodne črpalke in električne motorje za urodevite vodovodov in kapnic. Potrebna pa je sodelovalna vašanov. Odborniki naj podpr akcijo, da dobi sleherni šola šolski vrt, kolikor ga še nima. Prvo veselje in nagetnje do dela na zemlji, do vrtnarstva, sadjarstva, čebelarstva naj dobi otrok v šoli. Sodobni šolski vrt z zagotovljenimi gnojili, orodjem in s tehničnimi pomočjo agronomov in tehnikov naj bo okras in sodobno učilo v novi šoli. Za tehnični pouk je brezpogojno potrebna delavnica z orodjem in s tehničnim materialom. Podjetja morajo v lastnem interesu podpreti šolo v prizadevanju, kako vzgojiti otroka v spoštovanju do proizvodne delavnosti, poznanja in vrednotenja materiala, orodja, ekonomske časa itd. Tukaj lahko mnogo pomaga dobra volja odgovornih činiteljev v podjetjih.

Toplo mi je pri srcu, ko vidim, da imamo mi, pred kratkim se tlačenim in politiki pod jarem, toklo svobode, da jo hodijo drugi k nam iskat. Lahko smo ponosni: delimo drugim svobodo. In pomnimo mi in pomni naj svet: samo kdor daje in more deliti svobodo, more biti porok za tako zeleni mir. Brez svobode pa ni miru, ne more biti miru!

O. ZUPANČIČ

Razmislimo

V našem okraju dokonča popolno osemletko le okoli 30% mladine, medtem ko jo 70% že prej zaostane. Na srednje šole gre študirat le majhen odstotek od tistih 30%, ki so izdelali osemletko; študije po končani osemletki v Sloveniji nadaljuje povprečno 20% mladine. Najboljši so kranjski, ljubljanski in mariborski okraj, odkoder dobimo tudi ml Dolenjci precej vodilnih kadrov in strokovnjakov. Vzroki za tako stanje so: starši še vedno odtegujejo mladino učenju. Šolski odbori so nedelavni, gospodarske organizacije premalo skrbijo za vzgojo kadrov (rade bi že kar strokovnjake). Šola in vzgoja mladine ni samo stvar učiteljev in profesorjev, temveč vse naše družbe, javne razprave!

V našem okraju prevladujeta kmetijstvo in gozdarstvo, zato je treba več misliti na vzgojo kadrov za ti dve gospodarski panogi. Starši, kmetijske zadruge, kmetijska posestva in vsi volivci naj bi začeli razpravljati o tem, če bi bilo umestno ustanoviti v našem okraju dvoletno kmetijsko ali gozdarsko in morda še kakšno popolno srednjo šolo. Te šole bi vsekakor precej pripomogle k večjim donosom in boljšim pridelkom na naši zemlji.

Pred kratkim smo imeli pri nas še osnovno šolo in nižjo gimnazijo. V osnovni šoli je bil pouk temeljito nazoren, v nižji gimnaziji pa abstrakten. Ta oster prehod bo treba v novi reformirani šoli-osemletki izglediti, se pravi, da je treba od čisto nazornega pouka v nižjih razredih preiti sistematično na abstraknejši in višjih razredih. Pouk pa naj bo življenjski, razumljiv, se pravi tak, da bo mladino vzpodbujalo, da mladino »vzpodbujajo« k učenju z ukori, opominom in s kopičenjem slabih ocen, s čimer dosežejo, da učence šolo zasovrahi, namesto da bi jo vzljubili. Pri nazornem pouku pa so zelo pomembni tudi šolski izleti, ker na njih otrok vidi veliko stvari, o katerih je v šoli samo slišal. Zal pa starši pogosto ne pustijo otroke na te izlete, ker ne razumejo pomembnosti tovrstne vzgoje.

KOLIKO MERI HEKTAR ZEMLJE?

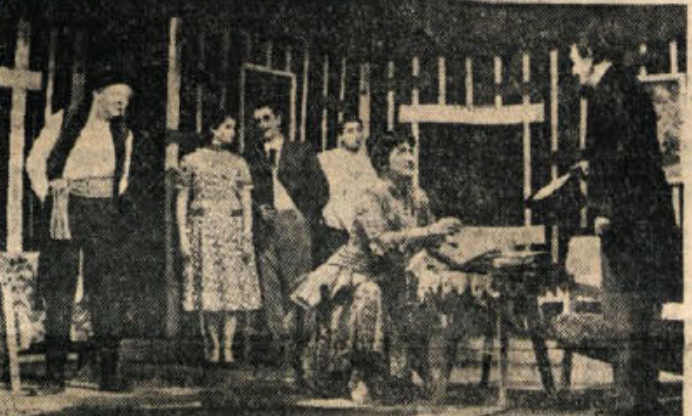
All naj res šolski odbori razpravljajo samo o popravilu šolskih prostorov, če ni denarja pa še o tem ne? Šolski odbori naj se pozanimajo za to, kaj se otrok učil, kakšen je učni načrt in drugo. Skrbre naj za to, da se bodo učenci naučili res to, kar jim bo v življenju koristilo: o našem današnjem gospodarstvu, družbeni ureditvi, komaj pretekli zgodovini in podobnem. Zgodi se, da učence pri vseh predmetih še nekako zize, v zgodovini pa ima »evke«, ker ni vedel nič o trojanskem konju! (Ta je resnična!) Le kaj bo njemu koristil v življenju trojanski konj? Naj se učence učijo zgodovine, a ta naj mu služi bolj za okvir, za primerjavo z današnjostjo. Grško in egiptovsko poljedelstvo naj mu bo primerjava za naše današnje. Z zgodovino naj učence zasleduje razvoj posameznih dogodkov od ne vem kdaj do danes. Te tako bo človek — dijak po končanem šolanju stopil iz šole pripravljen na naše sedanje življenje, ne pa da bo pričakoval v življenju nekatere trojanske konje in egiptovske piramide. Vedel bo, koliko je v naravi tla zemlje, kar nas večina nekdanjih šolarjev še danes ne ve, zato pa vemo več o tistih stvareh, o katerih bi brez škode lahko vedeli nekoliko manj.

P. J.

Umetnost pripada ljudstvu, prodreti mora s svojimi najglobljimi koreninami v samo jedro širokih delovnih množic. Množice jo morajo ceniti in ljubiti. Spajati mora občutke, misli in voljo teh množic, dvigati jih mora. Umetnost mora v množicah buditi umetnike in jih razvijati.

LENIN

Nocoj v Kostanjevici

V četrtek, 7. maja, bo v Kostanjevici na Krki zvečer, ob 19.30 gostovalo Sentjakobsko gledališče iz Ljubljane z Nušičevim komedijo »Gospa ministrica«. V nastopni vlogi bo nastopila Ervina PETROVIČEVA. Vstopnice za to duhovito komedijo bodo v trafikli Pavlenč v Kostanjevici, rezervirajo pa se lahko na telefonsko številko Kostanjevica 19. Vabimo občinstvo k številni udeležbi. Rezervirajte si vstopnice pravočasno! Doslej je bilo že petindvajset predstav te komedije popolnoma razprodanih.

Štirideset let KPJ

razstava v Posavskem muzeju

V nedeljo, 26. aprila, so v Brežicah v grajski avtorani odprli s skromno, vendar resno svečanostjo zgodovinsko razstavo, ki prikazuje nastanek, rast in razvoj naše Partije. Čeravno je grajska dvorana daleč naokoli največji razstaveni prostor, vendar tudi v njej ni bilo mogoče prikazati zgoštevino Partije v vsej podrobnosti. Priratelji razstave - Posavski muzej - je kljub temu dobro rešil problem razstavljanja. Kot okvir je služila zgodovina naše Partije v jugoslovanskem merilu, ta državni okvir pa je bogato napolnil z razstavnim gradivom, ki nazorno prikazuje napredno delavsko gibanje in razvoj Partije v Sloveniji in Posavju. Pri tem načinu razstavljanja je lepo poudarjena povezanost krajevnih in republiških dogodkov z najbolj značilnimi obdobji v razvoju Partije in naprednega delavskega gibanja v Jugoslaviji.

ku, vodilnem komunistu, ki mu je sodilo zagrebško sodišče. Kljub temu pa sta ga skrivila pri sebi. Na njihovem hramu nedaleč od hiše je dalj časa preživel v ilegali. V Kolarjevi hiši se je tovariš Tito sestajal

Morda še ena zanimivost z razstave. Leta 1940 je Cvetković-Mačkova vlada uredila v Bilečah v Hercegovini koncentracijsko taborišče za komuniste. Ze prve mesece je bilo v njem zaprtih okrog 100 vo-

Pacek iz Krškega polja pa je vsako kritico te pesni zapisal na poseben list, ki ga je z umetniško spretnostjo tudi ilustriral. Vse liste je potem povezal v spominski album iz Bileče. Na razstavi so prikazani vsi listi iz Packovega albuma »Bilečanka«, ki so sredno preživel vojni leta, čeravno je Pacek že leta 1942 padel v NOB.

Sekretar obč. komiteja ZKS Brežice Martin Bajo-Grega med otvoritvenim govorom razstave

s člani centralnega komiteja. Njegov stric Karel Kolar se še danes sominja nekaterih tovarišev iz CK, tako med drugimi Edvarda Kardelja, Franca Leskouska, Moša Pijada in Borisa Kidriča. Nekateri od teh so ga po vojni že obiskali na njegovem domu. Vse te dogodke, ki jim upravičeno pripisujemo velik pomen, je bilo na razstavi mogoče prikazati samo z nekaj ekspoziti in vendar nam usaka podoba pripomnejo bogato zgodbo iz preteklosti naše Partije.

dilnih jugoslovanskih komunistov; med njimi je bilo precej tovarišev iz Slovenije. Glavar iz Krškega je postal v Bileče tudi Franca Packa iz Velikega Podloga. Pa tudi v koncentracijskem taborišču so ti revolucionarji in voditelji delavskega razreda. Vsaka razstavljen podoba ima bogato vsebino in je prica velikih, težkih in slavnih dni Partije jugoslovanskega delavskega razreda. Vsaka razstavljen podoba, predmet in dokument prepričljivo potrjujejo geslo razstave: »40 LET KPJ — 40 LET REVOLUCIONARNEGA ROJA — 40 LET POŽRTVOVALNEGA DELA — 40 LET VELIKIH ZMAG«.

To sta dve drobni zanimivosti, ki sta na razstavi skromno prikazani, in vendar se človeku vtisneta globoko v spomin.

Vendar je v tem sestavku ni mogoče omeniti, kaj šele opisati vse najvažnejše eksponate. Pred nami se na razstavi vrstijo revolucionarni nastopi naših vojakov v avstrijski vojski leta 1917/18, revolucionarna gibanja in štrajki v letih 1919/20, Ustanovni in Vukovarski kongres KPJ, Pašič-Pribičičev režim, »bombaška afera«, leta Aleksandrove monarhijašistične diktature, III. kongres KPJ na Dunaju, Zaloska cesta in pohod Orjune v T»bovlje, senoriška »Svoboda« in »Vzajemnost«, akcije naprednih študentov ljubljanske Univerze, vojna leta 1914-1945 itd. To so samo naslovi nekaterih poglavij, ki jih prikazuje ta nadse pomembna zgodovinska razstava. Vsaka razstavljen podoba ima bogato vsebino in je prica velikih, težkih in slavnih dni Partije jugoslovanskega delavskega razreda. Vsaka razstavljen podoba, predmet in dokument prepričljivo potrjujejo geslo razstave: »40 LET KPJ — 40 LET REVOLUCIONARNEGA ROJA — 40 LET POŽRTVOVALNEGA DELA — 40 LET VELIKIH ZMAG«.

SPORT IN TELESNA VZGOJA • SPORT IN TELESNA VZGOJA • SPORT IN TELESNA VZGOJA

V KRŠKEM: SPEEDWAY

V Vidmu - Krškem pripravljajo Avtomoto društvo dvodnevnih program speedway dirk. Dne 16. in 17. maja bodo peči stroji na stadionu »Matije Gubca«. Dva dni bo lahko ljubitelji mota sporta krotili svoje živce ob gledanju na najboljših jugoslovanskih in avstrijskih tekmovalce. Užitek bo dovolj za tako razvijajo simpatizirajočega lepega sporta. Visek tehnične zmogljivosti vozačev, ki jo kažejo na teh tekmah, vzbudi strast v vsakem gledalcu. Večkrat vsi stoje in zadržanim dihom spremljajo plemenite borbe tekmovalcev.

Prvi dan, 16. maja, bo prvenstvo Jugoslavije v speedwayu. Naši speedwayci se bodo prvič pomerili med seboj, odkar se je ta sistem tako uveljavil pri nas. Ni morda naključje, da je ta sport v Vidmu-Krškem dosegel tak razmah. Stadion, ki ima sedaj dva stazi, je že od vsega začetka nudil jugoslovanskim motoristom pogoj za doseg izrednih rezultatov, ki so bili doseženi na številnih vsakoletnih prireditvah. Konjske dirke so morale stopiti na drugo mesto sprko vse večjega razvoja avtomoto sporta in z zanimanjem zanj, ki neznatno raste. Aktivno in večkrat odlikovano Avtomoto društvo Videm-Krško je s srečno roko usmerjalo to zanimanje in trud je rodil uspeh, ki ga dokazuje deset tisoč in več glava množica gledalcev na vsakoletnih dirkah.

16. maja bo torej državno prvenstvo v speedwayu. Zbrali se bodo mladi tekmovalci, ki so v letu 1955 nastopili na tekmi na stazi, ki so znani in uspešni tekmovalci Klementič, Regvard, Medved, Baman, Jama, Zovko, Miakar in

koj zelo drzni, manjkajo jim le boljše stroji, ki pa jih nekateri tudi že imajo.

Drugi dan, 17. maja, pa bo dvojni avstrijsko - jugoslovanski. Naši tekmovalci so se že večkrat pomerili z Avstrijci. Obeta se zelo zanimiva borba, ker so naši dirkači povsem enakovrnen partner. Avstrijska ekipa bo sestavljena in pojačana z novimi vozači, ki vsekakor pomenijo vsak zase silo. Kdor pozna Holabeka, Hartla, Schenka in na drugi strani naše tekmovalce, ima lahko jasno predstavilo velike borbe dveh moštvo. Dvodnevni program bo vsekakor zahteval veliko truda od sportnih funkcionarjev društva, ki pa jim bo v zadovolje, kot tudi vozačem, da si prireditelj ogleda čim-

več ljudi. Ker bo v maju odprti kopalni bazen s toplo vodo, bo dopoldanski čas vsak lahko izkoristil za kopanje, popoldan pa si bo ogledal dirke. Prijeten kraj, kopanje in speedway dirke, to je izkupiček obiskovalca-izletnika, ki se bo v dne 16. in 18. maja potrudil v Videm-Krško.

Povečano število obiskovalcev vsako leto kaže, kako raste zanimanje za ta razburilni in obenem prijeten sport.

Pred taborniškimi Tekom mladosti

V soboto in v nedeljo bo v Novem mestu velika manifestacija tabornikov na Dolenjskem, ki bo posvečena obletnici KPJ. V Novem mestu bo tek in pohod okoli mesta, ki se ga bodo udeležili ekipe dolenjskih tabornikov. Prireditelj je organiziral udeležbo taborniškega glasila »Strela« pod pokroviteljstvom Okrajnega odbora Zveze borcev Novo mesto.

RK Brežice : Garnizon

Cerklje 18:16 (6:8)

V okviru tromesečnega mladinskega tekmovalnega mladinski rokometni klub »Partizan« Brežice 2. maja odigral prijateljsko rokometno tekmo z rokometnim klubom Garnizija Cerklje. Mladinci so dali vse od sebe, da so po častitve kronali z zmago 18:16. Posebno sta se izkazala Simič s 6 goli in Bajde s 5 goli. Tudi v nasprotnih vrstah sta bila dva glavna junaka Tintar (6) in Dimitrijevič (5 golov). Posebno se je izkazal mladinski vratar 16-letni Polde Ravar. M. D.

odborna Zveze borcev Novo mesto. Tekmovalci in najboljši člani posameznih enot bodo prišli v Novo mesto, med potjo pa se bodo ustavili na nekaterih znanih krajih iz NOB, kjer jim bo vodja skupine, Stan ZB, pripovedoval o posameznih dogodkih.

Popoldne bo na Glavnem trgu v Novem mestu sprejem, zvečer pa najbrž na Lokl partizansko-taborniški taborni ogled, ob katerem bodo stari borci ozivljali spomine na partizanska leta in pripovedovali vesele partizanske. Naslednji dan, v nedeljo, pa bo tek in pohod mladih članov enot okoli mesta s startom in ciljem na Lokl. Proga, ki meri za tabornike 9 km, je speljana tako, da povezuje znane kraje iz partizanskih bojev. Večinoma poteka v neposredni bližini mesta, deloma pa tudi po novomeških ulicah. Naloga, ki jih bodo morale ekipe rešiti na poti, niso težke, ker je tekmovalce prirejeno predvsem za mlajše enote, ki so bile ustanovljene šele pred kratkim in še nimajo toliko taborniškega znanja. Najboljše ekipe bodo dole bile nagrade, ki so jih prispevali pokrovitelji, prireditelj, Dolenjsko

taborniško starešinstvo, Dolenjski list in Tovarna zdravil Krka. Nagrade bodo razdeljene popoldne na Lokl, ko bodo izračunani rezultati.

Tek nima le športnega značaja. Namen je predvsem manifestacija ene izmed najbolj razširjenih organizacij na Dolenjskem, ki s tem proslavlja obletnico KPJ. Razen tega je še dobra priprava enot pred okrajnim prvenstvom v taborniškem mnogoboju in bo gotovo že učvrstil povzročeno med enotami.

Zmagovalne ekipe na okrajnem pionirskem šahovskem prvenstvu

Senovo, Crnomelj, Krško in Čatež

znagovalci okrajnega pionirskega šahovskega prvenstva za leto 1959

Zadnje nedeljo v aprilu je bil v prostornih novomeških gimnazijah velik šiv zav. Preko 100 pionirjev iz različnih krajev in občin našega okraja se je zbralo, da se med seboj pomerijo za naslove okrajnih šahovskih prvakov, ki se bodo 17. maja udeležili v ljubljani republiškega pionirskega prvenstva. Moramo omeniti, da so že prej vse občine razen novomeške priredile občinska pionirska prvenstva, tako da so na okrajnem tekmovalju nastopili le najboljši. Razveseljuje je ugotovitev, da so mlajše pionirke (od 6-10 let) in da je v finalu nastopilo nič manj kot 20 ekip. Tekmovalje je pripravila Okrajna zveza društev prijateljev mladine iz Novega mesta, pri čemer pa so pomagali tudi posamezni člani tehnične komisije Okrajne šahovske zveze.

V kategoriji starejših pionirjev je nastopilo 9 ekip, ki so bile razporejene v dve skupini. V prvi skupini je s pol točke prednosti pred ekipo osnovne šole iz Trebnje zmagala ekipa osnovne šole iz Crnomlja, tretji pa so bili pionirji iz Artič (Brežice). V drugi skupini so s tremi točkami naskočila pred ekipo osnovne šole Studence (občina Sevnica) zmagali pionirji s Senovega, tretja pa je bila ekipa novomeške osnovne šole iz Trebnje; sledijo pa še osnovne šole iz Artič, Novega mesta, Krškega, Zuzemberka in Stopič.

da so boljše mesta osvojili pionirji iz Zasavja, ker se šahu tamkajšnjih osnovnih šol poseveča precej pozornost. Tudi črnomeljske ekipe so se dobro odrezale, preseneča pa slab uspeh novomeških ekip. Verjetno je vzrok v pomanjkljivosti in poznih pripravah, prav gotovo pa je krivo tudi to, da ni bilo organizirano prvenstvo novomeške občine. Vse ostale so se prej igrali na občinskih prvenstvih, ki so dobra priprava za okrajno prvenstvo. Okrajni prvak, ki se bodo sedaj gotovo še pridno pripravljali, bodo 17. maja igrali v ljubljani na prvenstvu Slovenije. Lani so se pionirke ekipe iz našega okraja dobro odrezale, zato upamo, da bomo tudi letos zadovoljni z njihovimi rezultati. F. M.

ŠAH

NOVOMEŠKI SAHISTI ZNOVA OKRAJNI PRAVKI

Tekmovalje za pokal maršala Tita se bliža zaključku. Preteklo nedeljo so tudi v novomeškem okraju igrali finalno tekmovalje za okrajnega prvaka, ki bo v soboto in nedeljo 9. in 10. maja igral na prvenstvu Slovenije v ljubljani. Čeprav je bilo predvideno, da bodo v zaključnem tekmovalju za okrajno prvenstvo igrali prvaki štirih občin, ki so izvedle tekmovalje za občinsko prvenstvo, sta v finalu nastopili le ekipi Crnomlja in Novega mesta, medtem ko Brežičani in Trebnjani na tekmovalje niso pravočasno prispele. Dvojbo med novomeško in črnomeljsko četverico se je končal z visoko zmago Novomeščanov s 3 in pol : pol točke. F. M.

• NAROČAJTE • IN ŠKITE • DOLENJSKI LISTI

Vrstni red ekip starejših pionirjev: 1. osnovna šola KRŠKO 11 točk, 2. osnovna šola Stopič 10 točk, 3. osnovna šola Brežice 10 točk, 4. osnovna šola Sevnica 5 in pol, 5. osnovna šola Novo mesto 3 točke.

Mlajše pionirke so letos prvič tekmovalje. Nastopile sta dve ekipi: Novo mesto in Čatež. Novomeška štanke so bile razen dveh popolne začetnice, zato so dvojbo izgubile s 1:3. Tako so pionirke iz Čateža postale prve okrajne pionirske prvakine.

Vrstni red je bil naslednji: 1. osnovna šola ČATEŽ 3 točke, 2. osnovna šola Novo mesto 1 točka.

Tekmovalje je v glavnem dobro uspelo. Iz rezultatov je razvidno,

Nogomet 14 dni

»BELA KRAJINA« : KAMNIK 2:1

Predzadnje nedelje je bilo odigrano V. kolo prvenstvenih tekem NPL v Crnomlju je gostoval Kamnik.

Kaže, da se je »Bela krajina« osvojevala krize, saj je po zmagi v Duplicu 1:0 in sedaj prvo, Kamniku 2:1 zopet zavzela mesto, ki ji pripada.

Črnaška tekma je bila sicer na oko lepa, toda napad je izmučil niz priložnosti za dosego gola. Gole sta dala Čirč in Zirer, vsak do enega. V. J.

»DEBELI« : »SUHI« V SEVNICI 5:2

V nedeljo 19. aprila so se na športnem igrišču v Sevnici pomerili »reprezentanti« debelih in suhih v nogometu. Kislo vreme jim sicer ni bilo ugodno, toda zmaga 5:2 za debele je dokaz, da so bili resnično gospodarji terena. Zlobni jeziki sicer pravijo, da je bilo debelih toliko, da njihovo polovično igrišča zgola sploh ni smela proučiti kam postati, toda vse predstava ni res. Drži pa, da so ljudje odbojni ZB za to uspešno vstopno radevolje prepevali prostovoljno prispevke. Če se ni pravilo, pa naj bodo vsaj taki nogometni večkrat na terenu. Zvečer se je »tekma« nadaljevala na zabavnem večeru ZB in odbora ZROF.

NK BREŽICE : NK PROLETREC (Zagorje) 3:0 (1:0)

Nedeljsko prvenstveno nogometno srečanje med NK Brežice in NK Proleterec Zagorje v Brežicah se je končalo s lepim rezultatom domačega moštva 3:0 (polčas 1:0) v korist NK Brežice. Zelo borbeno tekma, kakršne običnost na stadionu Brežice že dalj časa ni videlo, je dala številnim gledalcem dovolj razvedrila. Posebno lepo in borbeno je igralo domače moštvo, ki je tudi doseglo zaslužen zmago. Gole sta dala v 44 minuti Faju na 11 m in v drugem polčasu v 72 minuti Nibič na 5 m. Ta je v 78 minuti strel ponovil v 14. minuti je Karaljič iz Celja.

ELAN se drži na vrhu

BORAC (RIBNICA) : ELAN (N. m.) 1:4

ELAN (N. m.) : PARTIZAN (GROŠUPLE) 1:1

V zadnjih štirinajstih dnevih so Elanovi nogometaši igrali dve zelo važni prvenstveni tekmi. Zadnje nedeljo v aprilu so v Ribnici zelo dobro igrali in so se popolnoma odločili za poraz v jesenskem delu igre. Vse štiri gole za Elan je dosegel Veseli. S to zmago je

Elan znova prevzel vodstvo v lestvici.

Drugo zelo važno tekmo je Elan igral preteklo nedeljo na domačem igrišču. Ker je bilo igrišče razmočeno, tekma ni bila lepa. Elan je imel precej priložnosti za zmago, vendar jih napadali niso znali izkoristiti. Tekma se je končala neodločeno, kar za Elan, ki ima v Rudarju zelo nevarnega zasedovalca, ni ugodno. Ker pa je grosupeljski Partizan nastopil iz mučnega položaja, ki ne bi smeli igrali, je Elan vložil pritožbo. Če bo pritožba ugodno rešena (3:0 p. l.), bo Elanu prihodnje nedeljo, ko igra odločilno tekmo za prvo mesto s kočevskim Rudarjem (v Kočevju), zadostoval neodločen rezultat, da obrzi prvo mesto v ligi in da se tako plasira v višje ligaske tekmovalce. F. M.

TRADICIONALNI PORAZ — 1:3 Z MLADOSTI

Preteklo nedeljo so z enotedensko zamudo pričeli s tekmovalnim v zvezni odbojkarjski ligi. Zamuda je nastala zaradi zahteve Zveze športov Jugoslavije, da se ukinje zvezna liga, vendar so končno le sklenili, da letos liga ostane prihodnje leto pa bodo namesto nje republiška prvenstva in zvezni turnirji.

Novomeški odbojkarji so prvo prvenstveno tekmo igrali v Zagrebu s tamkajšnje Mladosti. Mladost je letos v zelo dobri formi in upravičeno šteje med kandidate za prvaka Jugoslavije. V prvih dveh nizih so bili Zagrebčani občutno boljši, v tretjem pa so popustili. To so Novomeščani

izkoristili in osvojili niz. Četrtni niz je spet osvojila Mladost in tako zmagala s 3:1.

Novomeška vrsta je nastopila v oslabljeni postavi — brez obolenega Sonca, ki ga je zamenjal Berger. Novomeščani so igrali dobro le v tretjem nizu, v ostalih pa so bili slabi kot ponavadi. Vse kaže, da niso v dobri formi, kar daje malo upanja za prihodnje tekme. Na treningih so neredno in premalo prizadevni. Prihodnje nedeljo igrajo doma z drugim slovenskim prvenstvom v ligi — z ZOK Ljubljano. Ki je v nedeljo osvojila prve točke v Beogradu v srečanju z novopečeni ligasem Sindželicem.

TEDEN TELESNE KULTURE

Zvezni odbor za zbiranje akcije je odločil, da bo od 16. do 17. maja v naši državi TEDEN TELESNE KULTURE, ki bo posvečen prizadevanju zbiranju sredstev za izgradnjo telesnovzgojnih igrišč in za propagando telesne kulture.

Občinski štabi so že sestavili plan gradnje; prvenstveno se bodo gradila manjša igrišča pri šolah, saj bi jih najino morali urediti vsaj štirideset, kolikor je šol brez najmanjšega urejenega prostora.

Okrajni štabi so že v glavnem razdelili bloke in marke. Liste z blokom po 10 din bo večinoma razpodelila šolska mladina, medtem ko so marke po 20 din namenjene predvsem podjetjem in ustanovam. Marke so pravilne in prikazujejo razne športne motive.

V »Teden telesne kulture« naj telesnovzgojna in športna društva prireditelj čimveč tekmovalni. Razen množičnih tekmovalni, ki imajo propagandni značaj, naj bodo tudi kvartilne prireditve. Čisti dohodki s tekmovalni naj bodo namenjeni za nabiranje akcije.

Prav tako organiziramo čimveč prostovoljnih delovnih akcij pri izgradnji igrišč. Posebno šolska mladina naj uredi svoja šolska igrišča.

Na stankah šolskih in stanovanjskih svetov naj se obravnavajo tudi potrebe igrišč pri šolah in stanovanjskih blokih.

Tekmovalje, kateri občinski štab bo zbral največ sredstev in imel največ prostovoljnih delovnih akcij v »Teden telesne kulture«.

Jože Glonar

Prav tako organiziramo čimveč prostovoljnih delovnih akcij pri izgradnji igrišč. Posebno šolska mladina naj uredi svoja šolska igrišča.

Na stankah šolskih in stanovanjskih svetov naj se obravnavajo tudi potrebe igrišč pri šolah in stanovanjskih blokih.

Tekmovalje, kateri občinski štab bo zbral največ sredstev in imel največ prostovoljnih delovnih akcij v »Teden telesne kulture«.

Jože Glonar

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

Dr. Franc Novak:

Spočetje po naši volji ali o kontracepciji

Ko so žene v klimakteriju in so že tako bolj občutljive kot sicer, prikipe nesoglasja do vrhunca. Zato opažamo takrat najtežje ločitve v klimakteriju žene včasih nimajo več menstruacije, ovulacija pa je še. Če žena v 48. letu še zanosi, ji je prav gotovo neprijetno, če ima odrasle hčerke, ki imajo že otroke v šoli. Veliko je še podobnih neveselosti, ki povzročajo nesoglasja v zakonu.

Ni dvoma, da bo sodot na kontracepcija ugodno vplivala ne samo na duševno zdravje žene, temveč tudi na odnose med zakoncem in na zdrav duševni razvoj naših otrok. Mnenja pa smo, da so nekateri razmišljanja načinov kontracepcije, ki so pri nas dokaj izredni, za enega ali za oba zakonca nezadovoljivi ali celo škodljivi. Zato je potrebno, da se uvedejo moji, ni medicinsko neoporečni načini.

Iz dosedaj naštetega je razvidno, da kontracepcija in spolno vprašanje spadata v okvir zaščite matere in otroka in v okviru duševne higijene. III. kongres zdravnikov za ženske bolezni in porodništvo FLRJ leta 1956 je zato o kontracepciji sklenil tole:

»Sprejemamo načela urejanja spočetja s pomočjo kontracepcije, ker to varuje ženo pred nezadovoljivimi nosečnostmi in splavi. Kontracepcija ne zmanjšuje prirasika prebivalstva, ker ta zavisi v prvi vrsti od zdravega nagona za porodom. Želimo, da bi se odprle posvetovalnice za kontracepcijo in da bi se v zadostni meri proizvajala sredstva za kontracepcijo. Zahtevamo zagotovitev sredstev za osnovanje in delovanje teh posvetovalnic. Posvetovalnice bi bilo treba ustanovljati v okviru klinik za ženske bolezni in porodništvo, bolnišnični oddelki za ženske bolezni in porodništvo in zdravstvenih domov oziroma dispanzerjev.»

Sklepi tega kongresa so danes v glavnem že vsi izpolnjeni. Ne le posebne posvetovalnice za kontracepcijo, temveč

vsi zdravniki za ženske bolezni — in teh je danes v Sloveniji, če prištejemo tudi specializante, 110 — ženam svetujejo in dajejo kontracepcijska sredstva ob vsakem času svojega dela v ambulantni in ne le določene dneve. Tudi veliko število zdravnikov splošne prakse je že izvečbanih za to delo. Kolektivni tovarni lahko svetujejo svojemu zdravniku, da se izvežba na tem področju in izdaja kontracepcijska sredstva ženam v obratni ambulantni. Zdravstveni domovi so dolžni, da izvajajo kontracepcijsko službo. Sredstva se izdelujejo doma v zadostni količini in so odlična.

Zdravniki z ženske bolezni in porodništva smo torej proti splavu, ki ženo lahko onesreči za vse življenje. Zeno moramo obvarovati, da ne bo posegala po škodljivih sredstvih potem, ko ji že prepozno.

KDO LAHKO DOBI SREDSTVA ZA KONTRACEPCIJO?

O potrebi kontracepcije lahko odločata oba zakonca oziroma zaljubljenca ali eden izmed njiju. Na to odločitev ne moremo vplivati s predpisi, niti ne moremo nadzorovati izvajanja ali neizvajanja te odločitve. Vprašanje je le, ali naj jima damo v vseh primerih v roke sodobna sredstva in ali naj jima v določenih primerih ta sredstva odrečemo. V zadnjem primeru bo kontracepcija le izvedena, vendar z zastarelimi in morda manj zanesljivimi sredstvi. Če bodo ta odpravljena, bo pot vodila v splav ali celo visoko smrtnost otrok. Zato dobi v naših ustanovah kontracepcijska sredstva vsaka žena, ki to želi.

Ker je namen kontracepcije predvsem pravilno urejanje nosečnosti, bi opozorili na nekatere primere, v katerih kontracepcija ni umestna.

Možnost zanositve v dobi spolne zrelosti žene ni vedno enaka. Z leti se tudi v dobi spolne zrelosti manjša. Na stopno upadanje spočetnosti ne vpliva samo pešanje telesa, ampak so temu vzrok tudi bolezenske izpremembe. Zato moramo vsem ženam, ki so ob poroki stare 30 let ali več, odločno odsvetovati kontracepcijo vsaj do rojstva prvega otroka. Nato naj rode vsaki dve leti, dokler nimajo najmanj 4 otroke.

Ako so v družini, n. pr. ori materi ali sestrah žene, miomi, to je bole iz materničnega mišičja, naj žena ne uporablja kontracepcije. Znano je, da se miomi redko pojavijo pred

Vkladišče je življ v doradem gospodinjstvu je zelo važno vprašanje. S primernim shranjevanjem in ustreznimi shrambami, nečemo le preprečiti, da bi se nam življa kvarila ali kako drugače postala neužitna, temveč želimo doseči, da bi življa ohranila svojo prvotno kakovost, predvsem videz, duh in okus. Vmes med svežim, okusnim, zdravim ter pokvarjenim življom, je v kvartilni življa nešteto odtenkov. Gospodinja želi, da ohranijo vkladiščena življa svojo popolno hranilno vrednost.

Pravilno vkladiščevanje je važno tudi iz gospodarskih razlogov. Družina, v kateri vlada brezbriljen odnos do načina shranjevanja življ, lahko utрпи veliko denarno škodo.

Shrambe za življa morajo bi-

ti takšne, da v njih po možnosti ne bo nobenega vzroka, ki bi lahko pospeševal nezadružene spremembe v življih in njihov kvar.

Vsako gospodinjstvo naj bi imelo vsaj 2 shrambi, od teh eno v kleti. V eni in isti shrambi vkladiščujemo sicer razna življa, vendar vedno le taka, ki imajo približno isto sestavo, odnosno notranjo karakteristiko. Tako zahtevajo na primer sadje, zelenjava in krompir sorazmerno vlažen zrak v shrambi, moka, fižol, prepečenec itd. pa razmeroma suha.

Legu shrambe moramo pravilno izbrati, obrnjene naj bodo na severno stran. Morebitne smetiščne jame in zaboji za smeti v bližini morajo biti dobro pokriti. Ta morajo biti gladka in brez razpok, da se hitro su-

še in se v njih ne nabira umazanija in golazen. Ze nastale razpoke je treba izpraskati in zamazati s posebnim kitom. Okna naj n bodo prevelika, vendar zadosti, da moramo dobro zračiti, in pokrita z mrežami. Police morajo biti odmaknjene od stene, da se dajo stene in tle neovirano čistiti. Življa ne smejo priti v stik ne s temi in ne s stenami, ker se pri tem ovlažijo, vkladiščena pa morajo biti v določnem vrstnem redu.

Najvažnejši sta vlaga in temperatura skladišča. Vlagu v zraku podajamo navadno z »relativno vlago«, ki nam pove do na severno stran. Morebitne smetiščne jame in zaboji za smeti v bližini morajo biti dobro pokriti. Ta morajo biti gladka in brez razpok, da se hitro su-

še in se v njih ne nabira umazanija in golazen. Ze nastale razpoke je treba izpraskati in zamazati s posebnim kitom. Okna naj n bodo prevelika, vendar zadosti, da moramo dobro zračiti, in pokrita z mrežami. Police morajo biti odmaknjene od stene, da se dajo stene in tle neovirano čistiti. Življa ne smejo priti v stik ne s temi in ne s stenami, ker se pri tem ovlažijo, vkladiščena pa morajo biti v določnem vrstnem redu.

Najvažnejši sta vlaga in temperatura skladišča. Vlagu v zraku podajamo navadno z »relativno vlago«, ki nam pove do na severno stran. Morebitne smetiščne jame in zaboji za smeti v bližini morajo biti dobro pokriti. Ta morajo biti gladka in brez razpok, da se hitro su-

še in se v njih ne nabira umazanija in golazen. Ze nastale razpoke je treba izpraskati in zamazati s posebnim kitom. Okna naj n bodo prevelika, vendar zadosti, da moramo dobro zračiti, in pokrita z mrežami. Police morajo biti odmaknjene od stene, da se dajo stene in tle neovirano čistiti. Življa ne smejo priti v stik ne s temi in ne s stenami, ker se pri tem ovlažijo, vkladiščena pa morajo biti v določnem vrstnem redu.

Najvažnejši sta vlaga in temperatura skladišča. Vlagu v zraku podajamo navadno z »relativno vlago«, ki nam pove do na severno stran. Morebitne smetiščne jame in zaboji za smeti v bližini morajo biti dobro pokriti. Ta morajo biti gladka in brez razpok, da se hitro su-

še in se v njih ne nabira umazanija in golazen. Ze nastale razpoke je treba izpraskati in zamazati s posebnim kitom. Okna naj n bodo prevelika, vendar zadosti, da moramo dobro zračiti, in pokrita z mrežami. Police morajo biti odmaknjene od stene, da se dajo stene in tle neovirano čistiti. Življa ne smejo priti v stik ne s temi in ne s stenami, ker se pri tem ovlažijo, vkladiščena pa morajo biti v določnem vrstnem redu.

Najvažnejši sta vlaga in temperatura skladišča. Vlagu v zraku podajamo navadno z »relativno vlago«, ki nam pove do na severno stran. Morebitne smetiščne jame in zaboji za smeti v bližini morajo biti dobro pokriti. Ta morajo biti gladka in brez razpok, da se hitro su-

še in se v njih ne nabira umazanija in golazen. Ze nastale razpoke je treba izpraskati in zamazati s posebnim kitom. Okna naj n bodo prevelika, vendar zadosti, da moramo dobro zračiti, in pokrita z mrežami. Police morajo biti odmaknjene od stene, da se dajo stene in tle neovirano čistiti. Življa ne smejo priti v stik ne s temi in ne s stenami, ker se pri tem ovlažijo, vkladiščena pa morajo biti v določnem vrstnem redu.

Najvažnejši sta vlaga in temperatura skladišča. Vlagu v zraku podajamo navadno z »relativno vlago«, ki nam pove do na severno stran. Morebitne smetiščne jame in zaboji za smeti v bližini morajo biti dobro pokriti. Ta morajo biti gladka in brez razpok, da se hitro su-

še in se v njih ne nabira umazanija in golazen. Ze nastale razpoke je treba izpraskati in zamazati s posebnim kitom. Okna naj n bodo prevelika, vendar zadosti, da moramo dobro zračiti, in pokrita z mrežami. Police morajo biti odmaknjene od stene, da se dajo stene in tle neovirano čistiti. Življa ne smejo priti v stik ne s temi in ne s stenami, ker se pri tem ovlažijo, vkladiščena pa morajo biti v določnem vrstnem redu.

Najvažnejši sta vlaga in temperatura skladišča. Vlagu v zraku podajamo navadno z »relativno vlago«, ki nam pove do na severno stran. Morebitne smetiščne jame in zaboji za smeti v bližini morajo biti dobro pokriti. Ta morajo biti gladka in brez razpok, da se hitro su-

še in se v njih ne nabira umazanija in golazen. Ze nastale razpoke je treba izpraskati in zamazati s posebnim kitom. Okna naj n bodo prevelika, vendar zadosti, da moramo dobro zračiti, in pokrita z mrežami. Police morajo biti odmaknjene od stene, da se dajo stene in tle neovirano čistiti. Življa ne smejo priti v stik ne s temi in ne s stenami, ker se pri tem ovlažijo, vkladiščena pa morajo biti v določnem vrstnem redu.

Najvažnejši sta vlaga in temperatura skladišča. Vlagu v zraku podajamo navadno z »relativno vlago«, ki nam pove do na severno stran. Morebitne smetiščne jame in zaboji za smeti v bližini morajo biti dobro pokriti. Ta morajo biti gladka in brez razpok, da se hitro su-

še in se v njih ne nabira umazanija in golazen. Ze nastale razpoke je treba izpraskati in zamazati s posebnim kitom. Okna naj n bodo prevelika, vendar zadosti, da moramo dobro zračiti, in pokrita z mrežami. Police morajo biti odmaknjene od stene, da se dajo stene in tle neovirano čistiti. Življa ne smejo priti v stik ne s temi in ne s stenami, ker se pri tem ovlažijo, vkladiščena pa morajo biti v določnem vrstnem redu.

Najvažnejši sta vlaga in temperatura skladišča. Vlagu v zraku podajamo navadno z »relativno vlago«, ki nam pove do na severno stran. Morebitne smetiščne jame in zaboji za smeti v bližini morajo biti dobro pokriti. Ta morajo biti gladka in brez razpok, da se hitro su-

še in se v njih ne nabira umazanija in golazen. Ze nastale razpoke je treba izpraskati in zamazati s posebnim kitom. Okna naj n bodo prevelika, vendar zadosti, da moramo dobro zračiti, in pokrita z mrežami. Police morajo biti odmaknjene od stene, da se dajo stene in tle neovirano čistiti. Življa ne smejo priti v stik ne s temi in ne s stenami, ker se pri tem ovlažijo, vkladiščena pa morajo biti v določnem vrstnem redu.

Najvažnejši sta vlaga in temperatura skladišča. Vlagu v zraku podajamo navadno z »relativno vlago«, ki nam pove do na severno stran. Morebitne smetiščne jame in zaboji za smeti v bližini morajo biti dobro pokriti. Ta morajo biti gladka in brez razpok, da se hitro su-

še in se v njih ne nabira umazanija in golazen. Ze nastale razpoke je treba izpraskati in zamazati s posebnim kitom. Okna naj n bodo prevelika, vendar zadosti, da moramo dobro zračiti, in pokrita z mrežami. Police morajo biti odmaknjene od stene, da se dajo stene in tle neovirano čistiti. Življa ne smejo priti v stik ne s temi in ne s stenami, ker se pri tem ovlažijo, vkladiščena pa morajo biti v določnem vrstnem redu.

Najvažnejši sta vlaga in temperatura skladišča. Vlagu v zraku podajamo navadno z »relativno vlago«, ki nam pove do na severno stran. Morebitne smetiščne jame in zaboji za smeti v bližini morajo biti dobro pokriti. Ta morajo biti gladka in brez razpok, da se hitro su-

še in se v njih ne nabira umazanija in golazen. Ze nastale razpoke je treba izpraskati in zamazati s posebnim kitom. Okna naj n bodo prevelika, vendar zadosti, da moramo dobro zračiti, in pokrita z mrežami. Police morajo biti odmaknjene od stene, da se dajo stene in tle neovirano čistiti. Življa ne smejo priti v stik ne s temi in ne s stenami, ker se pri tem ovlažijo, vkladiščena pa morajo biti v določnem vrstnem redu.

Najvažnejši sta vlaga in temperatura skladišča. Vlagu v zraku podajamo navadno z »relativno vlago«, ki nam pove do na severno stran. Morebitne smetiščne jame in zaboji za smeti v bližini morajo biti dobro pokriti. Ta morajo biti gladka in brez razpok, da se hitro su-

še in se v njih ne nabira umazanija in golazen. Ze nastale razpoke je treba izpraskati in zamazati s posebnim kitom. Okna naj n bodo prevelika, vendar zadosti, da moramo dobro zračiti, in pokrita z mrežami. Police morajo biti odmaknjene od stene, da se dajo stene in tle neovirano čistiti. Življa ne smejo priti v stik ne s temi in ne s stenami, ker se pri tem ovlažijo, vkladiščena pa morajo biti v določnem vrstnem redu.

Najvažnejši sta vlaga in temperatura skladišča. Vlagu v zraku podajamo navadno z »relativno vlago«, ki nam pove do na severno stran. Morebitne smetiščne jame in zaboji za smeti v bližini morajo biti dobro pokriti. Ta morajo biti gladka in brez razpok, da se hitro su-

še in se v njih ne nabira umazanija in golazen. Ze nastale razpoke je treba izpraskati in zamazati s posebnim kitom. Okna naj n bodo prevelika, vendar zadosti, da moramo dobro zračiti, in pokrita z mrežami. Police morajo biti odmaknjene od stene, da

Mladina občine Videm-Krško

v tekmovalju na čast IV. kongresa Zveze komunistov Slovenije

Predkongresno tekmovalje mladinskih aktivov v Videm-Krški občini je zelo živahno. To živahnost nam kaže konkretno delo, ki ga mladina z uspehom opravlja. Do sedaj so se v tej občini izkazali s pospešenim delom iste aktiviti:

VELIKI PODLOG

Mladina v tej vasi je pobudnik vseh večjih prireditev ob zgodovinskih dnevih. Posebno dobro so pripravili skupno s pionirsko organizacijo proslavo 8. marca in 40. obletnico KPJ. Skoraj vsak dan se zbira mladina in se vadi v recitiranju, petju, glasbi, pripravi pa tudi igre »Studenti na vasi«. Na svojih rednih organizacijskih sestankih se sestajajo vsake četrte, kjer obdelujejo obvezne teme mladinskega ideološkega političnega dela, obenem pa se pogovarjajo o vseh najdodboljših političnih dogodkih doma in v svetu.

ZDOLE

Tudi tu je mladina razvijala svojo dejavnost. Sestavili so svoj lastni orkester. Okoli 20 članov študirajo v »Veseli dan ali Matiček za ženo«. Svoje aktivnosti povečali za novih 19 članov. Pomagali so tudi pri razširitvi aktivnosti mladinskega društva v 15 mladincev aktivno dela pri urejanju šolskega vrta in zmlajšča, kjer bodo gojili robide. Redno obiskujejo študijske sestanke.

PODBOČI

Številčno najmočnejši aktiv v občini si je že uredil lastno športno igrišče in so si sami nabavili žoge za odbojko in rokomet. Pripravili so lepo proslavo v čast 40. obletnice KPJ s kresom. Pridno sodelujejo pri igri »Vdova Rošinka«. 25 članov dela v aktivu mladih zadruženikov. Mnogičino so sodelovali pri študentski mladosti in nameravajo za 1. maj organizirati izlet na Planino, kjer bodo obdarili otroke.

RAKA

Ta aktiv si je s precej obširnim programom pripravil za leto 1959.

tekmovalje. Posebno je razvita dejavnost s pionirsko organizacijo, saj veliko mladine pomaga pri tehničnih kroških. Sodelujejo pri vseh proslavah in igri »Pokojnik«. S prostovoljnimi delovnimi skupinami pri izgradnji stajališča na avto cesti.

CEULUOZA

V tem aktivu je mladina, ki je večinoma s terena. Pri njej ni opaziti tolike dejavnosti kot pri ostali mladini na vasi. Kljub temu pa so zabeležili nekateri rezultati. Mladina po svojih mladih članih sodeluje uspešno v vseh delavskih družbenih organizacijah iz zastonja svoje interese. Važno nalogo je opravila pri ocenjevanju delovnih mest in sestavljanju tržnega ravnilnika. Preko kluba mladih proizvajalcev vzgaja svoje člane ne samo v dobre delavce, ampak tudi v dobre upravljavce.

TEHNIČNA SREDNJA SOLA

Aktiv na tej soli se je v glavnem usmeril na športno dejavnost.

nost. Mladina tekmuje z drugimi šolami, odigrali so 7 tekem z mladino izven občine, igrajo pa tudi v sami občini. Poinštevilo so se udeležili tudi letošnjega teka mladosti. V okviru aktivna dela z uspehom tudi več krožkov. Šolske probleme rešujejo v okviru šolske skupnosti. Politična dejavnost pa je najbolj odražena v marksističnem krožku.

LESKOVEC

Mladina je prevzela precej širok nabor dela, ki ga uredi. Sodeluje pri prostvetnem društvu, pri Partizanu in je v povezavi s pionirsko organizacijo. Članje aktivna pomagajo tudi pri ustanovitvi šolskega aktivna in so skupno z njim obdelali statut LMJ in programska načela.

KIŠKO

Uredili so si svojo sobo. Pomagali so pri organizaciji brigadirskega večera. Organizirali so izlet v naravo, kjer so se učili o geografskem razvoju Trške doline. Ob 40. obletnici KPJ so pripravili leso, ob katerem se je zbrala mladina.

Razen teh aktivov delajo v videm-krški občini se naslednji aktiv, ki dosti ne zastajajo za naštetimi: na Velikem Trnu, Mrtilcah, Črneči vasi, Gradcu in na posestvu Matije Gubca v Leskovcu.

Za razmah Dolenjskih Toplic

Po dobro uspelem obnem zboru turističnega društva v Dol. Toplicah, ki se je po dveh letih mrtvilah zopet poživilo, je izvoljen odbor konstituiral. Predsednik je tov. Kečkar, ravnatelj zdravilišča. Tudi drugi odborniki so si razdelili potrebne funkcije za uspešno delo društva. Izvolili so tudi komisijo, ki je že pregledala, kaj bo treba v najkrajšem času ukreniti za olepšanje zdravilišča in kraja.

Opazne pomanjkljivosti, ki ovirajo čistočo kraja, bodo skušali čimprej odstraniti. Pogovorili se bodo tudi s posameznimi posestniki, da bi uredili in odstranili vse, kar kaže Toplice, in prebiliti hiše. Društvo namerava sporazumno s kopalnico upravo nastaviti za čas sezone človeka, ki bo pazil na čistočo v zdravilišču in po parkih. Urediti in zasenčiti bo treba tudi prostor, kjer parkirajo avtomobili, in napeljati tja potrebno vodo. Ker je avtomobilski promet zelo velik in bo z dograditvijo športnega bazena še večji, bo treba nastaviti na parkirnem prostoru osebo, ki bo pazila na avtomobile. D. Gregor

Zdravilišče Dolenjske Toplice, ki je zaradi nujnih popravil bilo nekaj tednov odprto le v zmanjšanem obsegu, spet redno obratuje. Opaziti je močan dotok gostov, posebno ob nedeljah. V turistični sezoni se bo promet gotovo znatno povečal, bo po zgotovljeni novi odprti bazen.

ANTONIJA UNSULD — 90-letnica

Antonija Unsuld, rojena Kacjan, ki se je rodila v Brestanici 21. aprila 1869, je v krogu svojih sorodnikov pri Clubovih v Vidmu-Krškem pred dnevi lepo praznovala svoj 90. rojstni dan.

Kljub visoki starosti je še zelo zdrava in ima izreden spomin. Zelo rada se spominja mladostnih let, zeto rada prebira revije in bere knjige. Često tarna nad rokami, ker ne more več opravljati svojega najljubšega posla pletenja.

Jubilantka je imela štiri otroke, od katerih sta živela dve hčerki. Je trilateralna prababica in pekratna babica.

Z veseljem je sprejemala številne čestitke in goste. Za svoj 90. rojstni dan se je tudi zavrtela. Ada — tako jo vsi kličejo — je ob svojem jubileju z veseljem govorila o praznovanju svojega stoletnega dneva, ki bo, kakor sama pravi, še bolj veličastno. Abi iskreno čestitamo k njemu 90. rojstnemu dnevu z željo, da bi lesen svojega življenja kar najlepše preživel. M.

Antonija Unsuld, rojena Kacjan, ki se je rodila v Brestanici 21. aprila 1869, je v krogu svojih sorodnikov pri Clubovih v Vidmu-Krškem pred dnevi lepo praznovala svoj 90. rojstni dan.

OB SLAVNI
40-LETNICI KPJ
CESTITA

»PREHRANA«
LJUBLJANA

Splošno trgovsko podjetje

»TRŽANA«
MOKRONOG

se pridružuje čestitkam delovnih kolektivov ob 40-letnici KPJ

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Redenski koledar

Cetrtek, 7. maja — Stanislav Petek, 8. maja — Viktor Sobota, 9. maja — Gregor Nedelja, 10. maja — Izidor Poredek, 11. maja — Ziga Torek, 12. maja — Frančišek Sreda, 13. maja — Servacij

ZAHVALE

Vsem, ki ste spremili na zadnji poti našega očeta, starega očeta in tasta
MAKSA KALANA učitelja v pokopju.
Pripravnica hvala. Posebno se zahvaljujem N. Nemcu, šolskemu upravitelju v Smihelu za poslovljenje besede in za spremstvo šolskih otrok ter vsem darovalcem cvetja.
Družini Kalan in Hudoklin

Zatejeli: otroci z družinami

Franciška Strgar iz Hrasta št. 11 preklicujemo vse, kar sem govorila o Mihaelu Sustaršiču iz Hrasta št. 11, namreč, da je on oče moje hčerke Anice. Zahvaljujem se mu, da je odstopil od tožbe.

KINO

CIRNOMELJ: Od 8. do 10. 5. ameriški barvni film »Sedeči boki«, 12. 5. italijanski film »Kriks«, Od 13. do 14. 5. francosko-španski film »Portugalske perlice«, KOSTANJEVICA: 10. 5. češki film »Glasba z Marsa«, 13. 5. italijanski film »Škoda, ker je takšna«, METLIKA: Od 9. do 10. 5. »Gospodar Balantrea«, 13. 5. »Veliki poziv«, NOVO MESTO »Kriks«: 7. 5. italijanski film »Kronika siromskih ljubimcev«, Od 8. do 11. 5. francoski barvni film »Fortugalske perlice«, Od 12. do 14. 5. ameriški barvni film »Kovinska zvezda«, DOM JNA Novo mesto: 6. 5. ameriški film »Čaj za dva«, Od 7. do 9. 5. jugoslovanski film »Pogubi Be. 10. 5. sovjetski film »Pastir Kostja«, Od 11. do 13. 5. francoski film »Noč nad Parizom«, SEMIČ: 10. 5. ameriški film »Tajna zapuščena vrta«, SEVNICA: Od 9. do 10. 5. jugoslovanski film »Kala«, TRBNJE: Od 9. do 10. 5. ameriški film »Sedeči boki«, Predstava v nedeljo ob 18. in 19. uri, VIDEM-KRŠKO: Od 8. do 9. 5. angleški film »Hša skrivnosti«, Od 13. do 14. 5. angleški film »Usodna neznanca«, ZUZEMBERK: 10. 5. jugoslovanski film »Veliki in majhni«.

NEZO JAKSE, roj. Pavlič

spremlja na njeni zadnji poti, ji daroval vence in cvetje, nam izrazil sožalje, se skrenjo zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni krajevniemu in okrajnemu odboru Zveze borcev in uslužbenec civilne kurirskega oddelka Splošne bolnišnice.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO

V času od 18. aprila do 4. maja je bilo rojenih 25 dečkov in 27 deklic.
Poročili so se: Ljubša Lukič, kmetovalec iz Smedereva, in Majda Tomazin, delavka iz Novega mesta, Marjan Dragman, tesar in Mihaela Pugetl, delavka, oba iz Stranske vasi; Jože Drobnič, delavec iz Rumanje vasi in Stefanija Džur, delavka iz Vavte vasi; Stanek Zabkar, čevljarški pomočnik in Slavica Gmšek, frizerka, oba iz Novega mesta.
Umrli so: Martin Jazbec, kmetovalec iz Zabukovja, star 66 let, Maks Kolenc, upokojenec iz Novega mesta, star 70 let, Peter Baifer, upokojenec iz Metlike, star 79 let, Fani Kavčič, gospodinja iz Novega mesta, stara 75 let, Avgust Volovšek, rudar z Malega Vrha, star 80 let, Marija Knap, družniška upokojenka iz Ljubljane, stara 80 let, Jožefa Baur, učiteljica iz Studenca, stara 83 let, Vales Jozep, osebni upokojenec iz Novega mesta, star 78 let.
GOTNA VAS
V času od 18. aprila do 4. maja so umrli: Marija Hrovat, šivilja z Broda, stara 88 let, Anton Kmetovalec iz Verduna, star 78 let.
SEVNICA
V aprilu sta bili rojeni 2 deklici (in 2 mrtvorojenci).
Poročili so se: Požun Janez, rudar iz Vranja, in Puc Marija, krojaška pomočnica iz Podvrha, Koznik Franc, tov. delavec iz Brezovec, in Požun Franciška, tov. delavka iz Zirkov dola, Suga Rudolf, rudar iz Cernomla, in Pečnik Ljudmila, gospodinjica pomočnica iz Brezovec, Znidar Jože, tov. delavec iz Ortove, in Vito Frančiška, tov. delavka iz Podgorice, Vinter Pančarji, tov. delavec iz Trbovelj, in Cenek Marija, gospod. pomočnica iz Zabukovja, Perc Janez, poljedelec iz Zabukovja, in Pompe Stefanija iz Meten vrha, gospod. pomočnica, Mart Anton, poljedelec iz Canja, in Grive Angela, poljedelka iz Ledine, Speljak Kar, sofer iz Brežic, in Pompe Justina, uslužbenka iz Ortovega, Kosem Franc, železničar iz Sevnice, in Vrtovec Ivanka, gosp. pomočnica iz Sevnice.
Umrli so: Sedmak Ana, gospodinja iz Pečja št. 2, stara 71 let, Seničar Terezija, iz Šmarja 36, druž. upokojenka, stara 78 let, Ločinik Jože, posestnik iz Ortovega št. 8, star 77 let, Perc Jože, posestnik iz Pečja št. 25, star 60 let, Perušek Matilda, gospodinja iz Sevnice, Glavni trg 19/a, stara 80 let, Vranetič Jože upokojenec iz Šmarja št. 33, star 87 let, Budna Stanislav iz Videm-Krškega, Nova Reza št. 24, zidar, star 88 let.

— dečka, Martina Dular iz Potoka — dekle, Anica Ruzelj iz Okrope vasi — dečka, Terezijska Glinja iz Dečje vasi — dečka, Fani Pršina iz Dol. Toplic — dečka, Amalija Metelko iz Sela pri Otovcu — dekle, Marija Jarc iz Podgorje — dečka, Terezijska Bobič iz Dol. dekle, Pepca Madernjak iz Kanjarice — dečka, Marija Udovič iz Korit — dečka, Alojzija Jakša iz Gabra — dečka, Polida Potocar iz Šentjerneja — dečka, Angela Koncilija iz Podturna — dekle, Darinka Mavsar iz Menševca vasi — dekle, Ana Verbanec iz Uškoyevca — dečka, Marija Tratkaj iz Dol. Toplic — dečka, Marija Pirc iz Dol. Lokvice — dekle, Dragica Turk iz Verduna — dečka, Ivanka Babor iz Griča — dekle, Ana Slač iz Dol. Potok — dekle, Anica Ruzelj iz Okrope vasi — dečka, Marija Pak iz Orožnikovca — dečka, Marija Pak iz Gorenje vasi — dečka, Jožefa Krašovec iz Dračevca — dekle, Marija Nemanič iz Novega mesta — dečka, Marija Nose iz Ortovega — dečka, Marija Koporec iz Vavte vasi — dečka, Terezijska fančič iz Malih Lašč — dekle, Ivanka Strajnar iz Breče vasi — dečka, Jelka Pačovan iz Bralina — dečka, Jožefa Pungert iz Gorške vasi — dekle, Marija Strajnar iz Mirne — dečka, Matilda Kastelec iz Dol. Težke vode — dekle, Antonija Gorenc iz Dol. Brezovice — dekle, Ana Slač iz Dolenje vasi — dečka, Marija Martinčič iz Tomaznje vasi — dekle, Jožefa Kunač iz Kostanjevice — dekle, Marija Bruščič iz Gaberla — dečka, Ana Ostaneč iz Četinja — dekle, Ljudmila Udovič iz Vrha — dečka, Ana Hrovat iz Vel. Brusnice — dekle, Silva Lukek iz Hinj — dekle, Marija Miklič iz Ornuške vasi — dečka, in dečka, Ana Semenič iz Mirne — dekle, Anica Ostaneč iz Kovečja — dečka, Jožefa Tomc iz Dragutaša — dekle, Ivanka Zupan iz Brezja — dečka, Ana Turkovič iz Suhoga Potoka — dekle, Zlata Predovič iz Lesja — dekle, Karolina Breger iz Skočja — dečka, Vani Ostaneč iz Martijne vasi — dečka, Stanika Gorše iz Srednje vasi — dekle, Ljudmila Sambolc iz Trate — dekle, Amalija Berkopec iz Zemelje — dečka, Kristina Marič iz Kovečja — dečka, Hilda Stramec iz Smihela — dečka, Anica Ruzelj iz Rakovnika — dekle, Marija Gačnik iz Mokronoga — dečka, Ana Sečedin iz Smihela — dekle, Ema Golob iz Zabjaka — dečka, Rozalija Sevek iz Čerčne vasi — dečka, Danica Šafar iz Kovečja — dečka, Slavka Mihelič iz Vaspeče vasi — dečka.

MALOGLASI

PRODAM HIŠO na Vel. Lokih. Informacije da Ignac Dimic, Vel. Loka.
ENOSTANOVANSKO HIŠO vseživljivo, v najbližji okolici Novega mesta, prodam. Naslov v upravi lista, (449-59)
V TRDNOVI ULICI v visokopriključni vili prodam kompletno dvosobno stanovanje. Pogoj zametanja 3-sobnega stanovanja. Naslov v upravi lista, (431-59)
GOZDNE PARCELE PRODRAM v bližini Stare cerkve pri Kočevju po zelo ugodni ceni 10 dirjarjev kvadratni meter za zemljišče, vso lesno maso zastoji. Vprašati pri Martinu Erjavcu, Slovenščica v. p. Stara cerkev pri Kočevju.
KUPIM ENOSTANOVANSKO HIŠO v bližini Novega mesta (oddaljeno do 1 ure peš hoje), lahko tudi slabša. Naslov v upravi lista, (452-59)
TAKOJ SPREJEM VAJENCA za elektro-instalacijsko stroko. Pogoji: dovršeni 4 razredi gimnazije oziroma osemeltnica. Jože Govčkar, Ljubljana, Mirne 4.
SAMOSTOJNEGA ZAGARJA garterista sprejemam takoj. Plača po dogovoru. Remontno podjetje Mokronog.
IZVRSTEN SADJEVEC vam nudi v vseh količinah Vinogradniško gospodarstvo Kapela, p. Slatina Radenci.

OBVESTILA

Upravni odbor Fotokluba Videm-Krško obvešča vse svoje člane, da bo v počastitve 10-letnice kluba pripravil razstavo.
Vse člane Fotokluba Videm-Krško pozivamo da predložijo svoja dela najkasneje do 1. junija 1959 v formatu 13 x 18 cm ali v razstavnem formatu 24 x 30, oziroma 30 x 40 cm.
Upravni odbor Fotokluba Videm-Krško
Obveščam vse zainteresirane, da bo v nedeljo, 10. maja ob 14. uri na dražbi v Kamencah prodana njiva Alojza Virca iz Malega Kala.
Alojz Vire
Oddelek za zdravstvo in socialno varstvo Občinskega ljudskega odbora Novo mesto odda v posvojitve ali v rolo 8 mesecev stare dečke. Zglašite se osebno pri navedenem nastlovu.

IZ VARNOSTI

V preteklih 14 dneh so se ponorečili in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Plut, uslužbenec iz Gradca, je padel z motorja in si poškodoval glavo. Marija Zupančič, hiš. kučarjavničarja iz Reberče vasi, je padla in si poškodovala levo komolec. Franc Glavan, strojni mojster iz Dol. Strazhevn, je padel z motorja in si poškodoval levo nogo. Nežl Sedelj, ženi invalidskega upokojenca iz Novega mesta, je konj poškodoval pravi kol. Franca Vrtočarja, električarja in Ljubljane, je rudniški vagonček prišlel in mu poškodoval prave leve roke. Franc Pavlič, sinu posestnika iz Gor. Stare vasi, je konj poškodoval levo nogo. Pavel Bokal, konjar s Senogve, je padel z motorja in si poškodoval glavo.

KRONIKA NESREČ

V preteklih 14 dneh so se ponorečili in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: Franc Plut, uslužbenec iz Gradca, je padel z motorja in si poškodoval glavo. Marija Zupančič, hiš. kučarjavničarja iz Reberče vasi, je padla in si poškodovala levo komolec. Franc Glavan, strojni mojster iz Dol. Strazhevn, je padel z motorja in si poškodoval levo nogo. Nežl Sedelj, ženi invalidskega upokojenca iz Novega mesta, je konj poškodoval pravi kol. Franca Vrtočarja, električarja in Ljubljane, je rudniški vagonček prišlel in mu poškodoval prave leve roke. Franc Pavlič, sinu posestnika iz Gor. Stare vasi, je konj poškodoval levo nogo. Pavel Bokal, konjar s Senogve, je padel z motorja in si poškodoval glavo.

Novo parišče na Dvoru

Ob »bajerju« na Dvoru so zgradili udobno parišče, ki bo dobilo še stredo. Parišče je zgrajeno na pobudo SZDL Dvor. Ta organizacija je zbrala prispevke za material, organizirala dovolj peska in udarniško delo. Res je, da je delo napredovalo razmeroma počasi, vendar je namen dosežen, saj odslej dvorskim pričam ne bo treba več stati v mrzli vodi.

Naročnikom malih oglasov, obvestil, razpisov in drugih objav

Zaradi sprememb v tiskarni Časopisnega podjetja »DELO«, obveščamo vse urade, ustanove, delovne kolektive, organizacije, društva in bralce »Dolenjskega lista«, da sprejemamo od 1. maja 1959 dalje naročila za objavo malih oglasov, nujnih objav, obvestil in razpisov do vsakega torka do 12. ure.

Ustanove, podjetja in urade prosimo, da oddajajo naročila za večje oglase ali daljše objave, razpise in obvestila po možnosti že v soboto ali vsaj v ponedeljek dopoldne. »Dolenjski list« bo tudi naprej izhajal vsak četrtek.
UPRAVA LISTA

S semjišča

V ponedeljek 4. maja je bilo na novomeškem semjišču precej živahno. Napredaj so pripeljali 1123 prašičev in 139 glav goveje živine. Za prašiče so zahtevali 2.800 do 18.500 din, za vole od 110.000 do 112.000 din, za krave od 60.000 do 90.000 din, za junce in telice od 40.000 do 60.000 din. Prodali so 815 prašičev in skoraj vso govejo živino.

PRVOMAJSKO NAGRADNO ŽREBANJE za »ROYAL« PUDING, proizvod Kolinske tovarne hranil.

Iavno žrebanje je bilo v Ljubljani, v dvorani Kino-Vid na dan 28. aprila 1959.

ZREBNA LISTA

1. Serija A št. 216.091	zadela »ROYAL« električni hladilnik
2. Serija A št. 447.611	zadela »ROYAL« električni hladilnik
3. Serija A št. 673.021	zadela »ROYAL« električni hladilnik
4. Serija A št. 637.321	zadela »ROYAL« električni hladilnik
5. Serija A št. 314.481	zadela »ROYAL« električni hladilnik
6. Serija A št. 195.412	zadela »ROYAL« električni hladilnik
7. Serija A št. 562.222	zadela »ROYAL« električni hladilnik
8. Serija A št. 632.242	zadela »ROYAL« električni hladilnik
9. Serija A št. 495.162	zadela »ROYAL« električni hladilnik
10. Serija A št. 331.803	zadela »ROYAL« električni hladilnik
11. Serija A št. 149.623	zadela »ROYAL« električni hladilnik
12. Serija A št. 357.028	zadela »ROYAL« električni hladilnik
13. Serija A št. 505.533	zadela »ROYAL« električni hladilnik
14. Serija A št. 638.673	zadela »ROYAL« električni hladilnik
15. Serija A št. 241.904	zadela »ROYAL« električni hladilnik
16. Serija A št. 323.534	zadela »ROYAL« električni hladilnik
17. Serija A št. 274.835	zadela »ROYAL« električni hladilnik
18. Serija A št. 174.396	zadela »ROYAL« električni hladilnik
19. Serija A št. 387.186	zadela »ROYAL« električni hladilnik
20. Serija A št. 209.617	zadela »ROYAL« električni hladilnik
21. Serija A št. 212.477	zadela »ROYAL« električni hladilnik
22. Serija A št. 578.157	zadela »ROYAL« električni hladilnik
23. Serija A št. 132.418	zadela »ROYAL« električni hladilnik
24. Serija A št. 206.948	zadela »ROYAL« električni hladilnik
25. Serija A št. 388.198	zadela »ROYAL« električni hladilnik
26. Serija A št. 464.408	zadela »ROYAL« električni hladilnik
27. Serija A št. 523.959	zadela »ROYAL« električni hladilnik
28. Serija A št. 477.500	zadela »ROYAL« električni hladilnik
29. Serija A št. 691.420	zadela »ROYAL« električni hladilnik
30. Serija A št. 149.760	zadela »ROYAL« električni hladilnik

Iztrebene so številke Serije A ob številke 100.001 do št. 699.999. Naslednje številke Serije A B in C bodo zrebrane konec meseca decembra t. l. v Zagrebu — Iztrebene številke veljajo do 30. oktobra 1959 do 1. ure. Srečni dobitnik naj osebno prinese v tovarno odgovarjajoči zunanji zavitek in notranjo vrečko z iztrebeno številko, nakaž bodo dobili iztrebeni hladilnik. Imena srečnih dobitnikov s poimnim naslovom bomo objavili vsakega 16. v mesecu do konca 1959 v tem listu.

Važno ostalo sporočilo potrošnikom »ROYAL« PUDINGA:

Prav gotovo se po trgovinah nahaja neprodani puding z iztrebenimi številkami prvomajskega žrebanja. Sedaj je pravi čas, da s nakupom »ROYAL« pudinga morda postanete tudi Vi srečni dobitnik »ROYAL« hladilnika. Naslednje novotvoreno javno žrebanje na bo konec meseca decembra 1959 v Zagrebu — »ROYAL« puding se v kuhinji zelo hitro pripravljajo in tečna sladica za otroke in odrasle. Cena 22-25 dinarjev za vrečko, c. date 4-6 porcij. Tiste gospodinje, ki so te ne oznate — pozikuzite!

Prejemalec nagradnega žrebanja za »ROYAL« puding

Prebivalci Črnomlja ob študentski mladosti

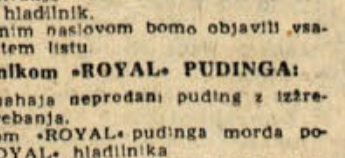
22. aprila je bilo v Črnomlju živahno, kot še dolgo ne. Velika množica ljudi se je zbrala na Trgu svobode in pričakala vrsto pozdravov maršalu Titu za 67. rojstni dan. Delovni kolektivji, podjetja in ustanove iz vse Bele krajine so prinašali štatefo. Godba je igrala partizanske borbene pesmi. Pozdravni govor je imel predsednik OBLO Tom. Zunič. Tov. Kočevar, sekretar občinskega komiteja ZKI, je prebral nekaj tekstov štatef iz bznih krajev Bele krajine in teksti glavne štatefe iz Bele krajine. Rudarji rudnika Kanjarice so ponesli štatefo proti Kočevju in Ljubljani.

Atletski

V soboto, 9. maja, bo ob 15. uri v Novem mestu otvoritveno atletsko tekmovalje. Pogrešali bomo samo tekmovalce, ki bodo naslednji dan nastopili na tekmovalju ob žici okupirane Ljubljane. Razen naših atletov bodo nastopili tudi atleti Partizana iz okoljskih društev ter predstavniki ukrajinskega garnizona z odličnim metalcem Müllerjem, ki služi v Novem mestu vojaški rok.

ATLETI USPEŠNI V LJUBLJANI

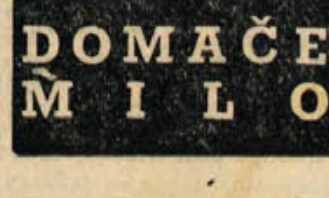
Dobri rezultati atletov TVD Partizan iz Novega mesta na republikanskem otvoritvenem tekmovalju v Ljubljani so dokazali, da so nekateri pridno vadili čez zimo in kateri pridno prikažujemo v letošnji sezoni prav lepe rezultate. Med mladinkami v teku na 600

metrov je bila Hudetova prva z rezultatom 1:43,7, ne daleč za njo je bila Kukmanova, prav tako z dobrim rezultatom 1:46,6. Pri krogih v višino je bila Gantarjeva druga, Kotnikova pa četrti, obe z rezultatom 1,40 m, kar trikrat obsega rezultat sezona je lep rezultat za začetek sezone je Kotnikova je bila tudi dobra v metu diska, vrgla ga je skoraj 30 m daleč, in to z mesta, kar ve-

VAM NUDI ODLIČNO IN CENENO

nabavili mlatinico, krožno žago, živinsko tehniko, razen tega pa imajo več obračalnih plugov in sadnih škropilnic. Zelo živahna razprava je pokazala, da se kmetje, člani KZ, zanimajo za napredek zadruge in

metrov je bila Hudetova prva z rezultatom 1:43,7, ne daleč za njo je bila Kukmanova, prav tako z dobrim rezultatom 1:46,6. Pri krogih v višino je bila Gantarjeva druga, Kotnikova pa četrti, obe z rezultatom 1,40 m, kar trikrat obsega rezultat sezona je lep rezultat za začetek sezone je Kotnikova je bila tudi dobra v metu diska, vrgla ga je skoraj 30 m daleč, in to z mesta, kar ve-

Trije v džipu

En dan s novomeško prometno patrolo LM

SPOMINI STAREGA AMERIKANCA

Vreme je bilo kislo. V Fiatu Campagnolli smo zasedli svoja mesta: Ivan Rolih — komandir prometne, Jože Tavčar — prometni miličnik, in jaz. 6.00 odhod. Cesta mokra, spolzka — ponoči je padal dež. Brzina 60—70 km na uro. Na cesti malo vozil. Naša smer: avto cesta—Brežice—Mokrice. Na avto cesti smo poiskali radijsko zvezo z Novim mestom.

mimo. O ljuba pomlad in ljubezen, tudi ti lahko povzročiš prometno nesrečo!
Zvočnik: Kolesarji, vozite drug za drugim!

Kulturni kolesar

V neki brežiški ulici smo se ustavili. Začelo se je opozarjanje »ralnih grešnikov«.

— Veliko posodo za mleko ne smete peljati na kolesu. Pojdite poleg peš!

— Kupite zvonec!

— Dva se ne smeta voziti na enem mopedu!

Neki kolesar se je držal za voz. Ko nas je opazil, ga je izpustil, toda bilo je prepozno.

Začel se je zelo kulturno in zelo mirno pogovor — kot da bi se pogovarjala o vremenu:

— Veste, da ni dovoljeno prijetati se za druga vozila?

— Vem.

— 100 dinarjev, prosim.

Kolesar je odprl denarnico in dal 100 din.

— Izvolite.

Miličnik Jože mu da blok kolesar:

— Hvala lepa.

— Prosim.

— Pa nasvidenje!

— Nasvidenje!

Obšedoval sem njune mirne živce.

Ustavili smo še dva avtomobilista s carinskimi tablicami. Običajno se naši državljani, ko kupijo vozilo v inozemstvu, že daljša vozila s temi tablicami. Toda ta dva sta pa bila Grke.

Spet na avto cesti

Ustavili smo se pri brežiškem odseku. Promet je vedno večji. Največ vozil na cesti je italijanskih in tržaških. Dobili smo tudi radijsko zvezo hrvaške prometne milice, s katerimi bi se morali sestati pri Mokricah. Sporčili so nam, da so dobili neko posebno nalogo in jih ne bo. Po avtocesti pripelje kolesar. Tristo metrov od nas zavije s ceste na polje in pelje počasi proti Brežicam. Toda kmalu se znajde pri nas. Bil je pekovski vajenec, ki je peljal v Krško vas prodajat preste. Vedel je, da ne sme voziti s kolesom po avtocesti. Na nas so ga opozorili kmetje, ki so orali ob cesti, kajni mu ni bilo mogoče zaračunati, ker ni imel denarja, pač pa je moral za kazen stati tri četrt ure pri nas in premišljevali o svojem prestopku. Preden je odšel, je objubil, da ne bo nikoli več vozil po avto cesti...

Fiat S-10914

Zapeljali smo proti Mokricam in se ustavili pri ribniku. Imeli smo lep razgled na avtocesto. Nismo čakali dolgo, ko smo zagledali na avto cesti

Fiat 600, za njim pa tovornjaka. Kot da se lovita. Naenkrat je Fiat začel hitro zmanjševati brzino in zapeljal je proti levi strani cestišča, tovornjak pa ni zmanjšal brzine. Nehote sem zamižal. Toda zaman. Nič se ni zgodilo. Imel je srečo. Fiat je lepo zapeljal na levo stran cestišča

Tik ob cesti avto. Nesreča? Plin! Nič hudega. DKW je pripeljal delavcem, ki urejajo zemljišče ob cesti, orodje.

Mišolovka

Na Otočcu je zagrebški motorist lepo zapeljal z desne strani avto ceste na levo in pri črpalnici natočil bencin. Miličnik

»Hvaležni smo tovarišem prometnim miličnikom za vsak nauk! Zdej poznamo skoraj vse važnejše prometne znake in vemo, kako se je treba vesti na ulicah. Taborniki-prometniki lepo pozdravljamo vse tovariše TNZ in uslužbence LM in jim čestitamo ob 15. obletnici ustanovitve varnostne službe!«

in na odcep za Mokrice. Tam smo ga počakali. Komandir mu je razložil, da mora vedno z desne z avtoceste in z desne na avtocesto. Pouk je stal 300 din. Sofer je opravil izpit šele lani.

— Takih primerov smo imeli v začetku precej, mi je kasneje razložil komandir. — »Kasirali« smo tudi po 20.000 din na dan in to samo na enem odseku. Zdej so se soferji malo poboljšali, toda, kakor vidite, še ne vsi.

Po beli cesti...

Spet smo patrolirali po avtocesti. Pri odcepu na Krško je bilo precej avtopostoparjev, katerim je komandir pojasnil, da na avto cesti ne smejo ustavljati avtomobilov.

Italijanski avto je parkiral na avtocesti, medtem ko so šli turisti pokhilit v gozdiček. Spet pouk, da se na avtocesti ne sme parkirati.

Jože mu je razložil, da je pripeljal napačno in da bo moral zato plačati kazen. Motorist vpraša, kako naj zdaj pripelje spet na cesto. Jože mu spet razloži. — To je pa prava mišolovka,« pripomni Zagrebčan.

Kolesarska akcija

Tema je že, ko se začne na Ločenski cesti »kolesarska akcija«. Pet kolesarjev, ki so vozili brez luči, nam je moralo pustiti svoja kolesa. Naslednje jutro jih bodo dobili na postaji LM. Tako je poskrbljeno za varnost prometa.

Po cesti vozijo cikcak pijani kolesar. Vsa cesta je njegova. Raztrgan je in potolčen, ker je že večkrat padel. No, ta se bo streznil na postaji LM in zjutraj trezen, varno za svoje zdravje, zase in za ostali promet, nadaljeval pot.

Jože Prime

Zdravilna voda žene mlín

Mlin na potoku blizu mesta Višegrada v Bosni je res edinstven, saj mu vrtil kolo — zdravilna voda. Mlin namreč stoji pod hribom, na čigar pobočju je stara Višegradska Banja (Toplice). Curek tople topliške vode je tako močan, da so ga kmetje iz bližnje vasi že pred mnogimi leti »vpregli«, da jim žene mlin.

dobite v vseh trafikah in pri drugih prodajalcih. — Pohitite z nakupom, kajti brez PAVLIHOVEGA KOMPASA zایدete povsod

Prva letošnja »miss« ali lepota kraljice je pravkar izvoljena v Londonu. To je 21-letna Pamela Searle, gojenka neke umetniške šole. Miss Velika Britanija bo seveda konkurirala najprej v mednarodni konkurenci, za njo pa se je že zanimala televizija, ki je v zadnjem času postala močan konkurent filmu.

— Vam lahko še kaj pomagam, gospod?

— Halo centrala, tukaj X... Tukaj X. Halo centrala... Tukaj X!
— Halo X, halo X... tukaj centrala... tukaj centrala.
— Dajte mi Novo mesto!
— Ostanj v zvezi!
— Razumem.
— Čez nekaj sekund.
— Halo X, halo, tukaj Novo mesto... tukaj Novo mesto. Kako me slišiš?
— Dobro... Imaš kaj novega?
— Ne.
— Jaz tudi ne.
V dveh minutah smo imeli zvezo z vso Jugoslavijo.

Kolesar in pešca na avto cesti

Vreme se počasi jasni, avto požira kilometre. Se majo in v Brežicah bomo. Kolesar na levi strani cestišča in dva pešca na desni. Plin. Kolesar zavije na levo na travniku, pešca na desno. Ustavimo. Kolesar — solar podi po travniku, da ga niti veter ne bi ujel. Pešca s cekarjema sta na desni. Hodita po rosnj travi.

Kmalu se premislita in 150 metrov pred nami spet zavijeta na avto cesto. Spet za njima. Onedva spet s ceste. Toda zdaj je dovolj.

— Pridita gor!

— Ne. Nisva tam nič zgrabila, se oglasi ženska, fant pa moči.

— Zadržite vama rečem, pridita gor!

— Ne!

Toda prišla sta oba. Osebnost izkaznice ona ni imela, ker jo je baje izgubila, fant pa je bil še premlad.

— Kaj nosita v cekarjih?

— Prazne nabojke letalskega mitraljeza neseva v Brežice prodaj.

Se nekaj vprašanij in zvedel smo, da do njih nista prišla po zakoniti poti.

— Samo še sedaj naju pušite, ne bova šla več po avtocesti, je objubiljala ona. Toda

V soncu ali dežju, vedno mora biti na mestu ljudski miličnik: za nas, za naše otroke, za varnost prometa, za red in mir.

Mlada kolesarka je gledala fanta, ki je vozil za njo, namesto ceste pred seboj. Zaneslo jo je proti našemu avtomobilu toda k sreči se je zadnji trenutek ujela in zvočila

Zračna trofejca bi lahko rekli volku, ki si ga je vrgrl za vrat sovjetski lovec V. Konstantinovič na gornji sliki. Do plana je prišel na kaj nenavaden način. Njegov prijatelj, pilot Vladimir Ivanov, je namreč med letom zagledal na belem snegu med drevjem bežajočo sivo senco, v kateri je spoznal volka. Spustil se je na bližnje letališče, poklicale prijatelja loveca in sta se skupaj na helikopterju spravila na lov. Res sta ugledala roparja in mu sledila nizko nad zasaženo pokrajino, dokler ga ni lovec dobil na muho in ubil.

Pugljevo brezno

Jame, kadar so same, so kakor velike grobnice. Tema in voda, kamen in kristali, štirje nerazdružni elementi so glavni arhitekti podzemlja. Takrat, ko plane v ta skrivnostni svet luč in človeški glas, ko zavzame klin in šivane vrvi skozi zrak, ko stopi človek prvič v kraljestvo miru in teme, takrat so jame kakor razkošne zakladnice. Kapniki, siga, razjedene skale, gruč in tisočeri odleski kristalnih ploškev pa občutek prvobitnosti in nevarnosti, to so glavni rekviziti naravne draguljarne.

Vhod v Pugljevo brezno leži stisnjen ko orlovsko gnezdo v strmini pod vrhom enega izmed grebenov Mirne gore. Visoko nad dolino sredi zaraščenihi skal in podrastja se odpira srednje veliko žrelo, iz katerega se v mrzlih zimskih dneh dviguje para. Poleti lebdi nad njim soproga, ki tudi v najhujši pripeki ne more v globino. Mrzli, težji zrak čaka zimskih dni, da se lahko dvigne. Takrat zajame jama v dolgih, globokih vdihih svežega zraka in se nasrka novih moči.

15. junij 1958. Med kopico pošte je pismo z Bleda. Grobler Adolf, delavec tovarne Veriga sporoča, da ve za globoko brezno nekje na Dolenjskem, v katerega so ga nekdo spuščali po vrvi. Prišel je do globine 10 m, dalje še ni upal. Minilo je dvajset let in še vedno misli na jamo, ki mu ne dá in ne dá miru. Skomignem z rameni. Pisem, v katerih nas obveščajo o tej ali oni jami, je mnogo. Navadno je v vsakem tudi opis obsežnosti jame. Kamni letijo vanje 5 minut globoko, v vsako je padel par volov, nekje na drugem koncu sveta pa je pripla-

dobro volje in ves nestrpen od velikega pričakovanja. Prideta do Srednje vasi in pri Rauhovih prenočita. Zjutraj navsezgodaj vstaneta, oblečeta jamski obleki in gresta na pot.

Grobler ima le megleno v spominu položaj jame. Po 20 letih ni to nič čudnega. Čeprav je takrat poznal okoliške hribe in grape, poizkuša sedaj vskladiti podobo v spominu z oblikami terena, s kolovozji, po katerih hodita in stezami, skalami in gozdom. Toda podrast in drevje, robidovje pa tudi ljudje dvajset let niso držali rok navzkriž. Sekali so in čistili, drevje pa zopet pustili podrast prosto pot in tako je Grobler ves zmeden. Z Janezom iščeta, pretikata grapo za grapo, greben za grebenom, jama pa ni in ni. Ne pomaga drugega, kot po pomoč v vas. Rauhova mlajša ve za brezno in gre z njima. Se dobro uro hoje in najdejo jamo.

Prvi pogled v brezno ne pove mnogo. Vhod je od strani in ni videti skozenj drugega ko nekaj črne prsti in stene. Janez ne verjame Groblerju, da je jama globoka. Ob drevo pritrdi samo dvajset metrov lestvic in jih spusti v temo. Grobler pograbi vrvi, zavaruje fanta in Janez izgine v temo.

Jama je ogromen skalnat jašek. Janez pleza po lestvi in čisti visoce kamenje in prst pod seboj. Po dvajset metrih pripleza na neudobno polico in se razgleduje. Pod njim je brezno. Vrže kamen in šteje: ena, dva, tri, štiri, pet — šele potem slaboten udarec. Nehote ima občutek, ko da se je kamen pogreznil v neskončnost. Od začenja se mu potegne obraz. »Fant«, pravi, »tote je pa jama«. Zavpije Groblerju, naj ga zavaruje in zleze ven.

Brž priključita še dvajset metrov in Janez zleze znova v brezno. Po štiridesetih metrih pristane na udobni polici, pravcati prižnici. Pogled navzgor in navzdol je pošasten. Zgoraj navpični skladi nanizani drug nad drugim in prevlečeni z rjavo sigo,

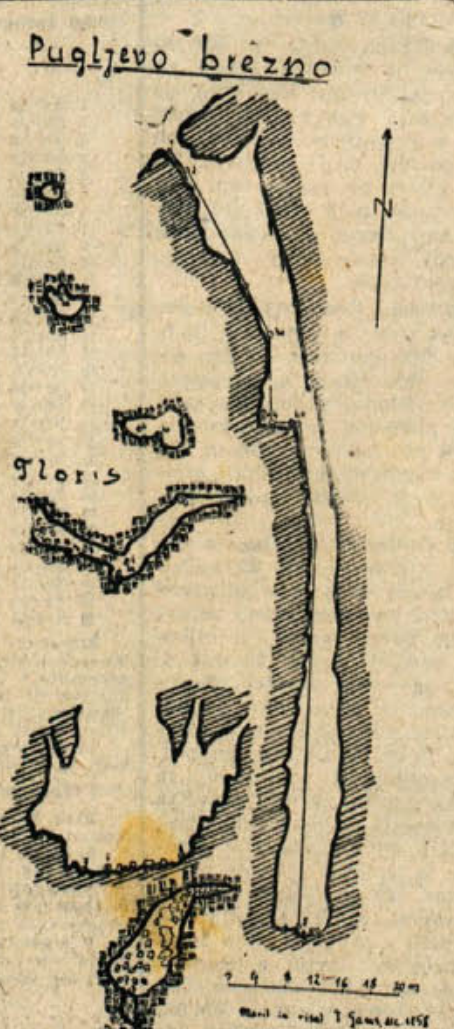
spodaj skoraj 70 m teme. Karbidka presveti komaj nekaj deset metrov navzdol, vse ostalo je skrivnost, črnina, ki je Janez ne z lučjo ne s fantazijo ne more prebosti. V globino meče kamen za kamnom in šteje in centi metre pod seboj. Če v ničemer, si je na jasnem v tem, da je to sijajna jama, globoka, divja, zares nekaj posebnega. Po-prime lestev in zleze ven, nabit z novo željo, s kopico stvari, ki jih navadni ljudje ne poznajo. To je velika sla po našem novem, svežem, po tistem, kar nam vsako minuto zapira diš, po tistem, kar tako preprosto imenujemo — pričakovanje.

Za danes je konec raziskovanja. Janez je zbit in umazan. Groblerju žare oči in navdušen pripoveduje tisoč podrobnosti tiste prve ustuloščine, ko so ga z vrvoju spustili deset metrov globoko. Zvijeta lestve in vrvi in se napotita v dolino.

Janez je po povratku v Ljubljano dvignil kopico prahu zaradi brezna. Vse kaže, da je to najgloblja jama na Dolenjskem. Ziglovica pri Ribnici je potisnjena ob stran. Dogodek za nas in za Dolenjce! Mudi se mu pripraviti drugo ekskurzijo, toda tako hitro ne gre. Najti moramo čas, zbrati fante, pripraviti material in vse, kar je potrebno za raziskavo večjega obsega. Zaradi odprave v Triglavsko brezno, preložimo ekskurzijo na jesen.

18. X. 1958. Zopet je Pugelj tisti, ki priganja. Toda ne samo on. Za jamo je ivedel zdravnik dr. Tršan. Tudi on je jamar, po navdušenju čisto Pugljevega kova. Bombardira nas z brzojavkami, ekspresnimi pismi in z ostalimi sredstvi sodobnega prenosa misli in želja na daljavo. Dometimo se za soboto v septembru.

Ekipa je popolnejša od prve. Tudi opremo imamo izbrano. Lestvic se še drži rja Triglavskega brezna, pa nas to ne moti. Vzeli smo 80 metrov vrvi, prav toliko lestvic. Utrujen in navlečeni dolge poti od Semiča do Srednje vasi, se zopet utaborimo na senu pri Rahu.

(Nadaljevanje prihodnjic)